

OBSAH prílohy č. 2

1. Hlavné charakteristiky vývoja a postavenie poľnohospodárstva a potravinárstva v hospodárstve SR.....	2
2. Ekonomické výsledky	5
2.1 Výsledky odvetvia podľa ekonomického poľnohospodárskeho účtu (EPÚ) ...	5
2.2 Výsledky hospodárenia v poľnohospodárskej prvovýrobe	7
2.3 Výsledky hospodárenia v potravinárskom priemysle.....	14
3. Výroba a agropotravinársky trh	18
3.1 Hrubá poľnohospodárska produkcia	18
3.2 Cenový vývoj na poľnohospodárskom a potravinovom trhu	32
3.3 Výroba potravín	34
3.4 Spotreba potravín.....	36
3.5 Bezpečnosť potravín.....	40
3.6 Zahraničný obchod s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami ...	42
4. Výrobné vstupy do poľnohospodárstva a potravinárstva	48
4.1 Vstupy do poľnohospodárstva.....	48
4.2 Investície do potravinárskeho priemyslu.....	56
5. Štrukturálne zmeny a vlastnícke vzťahy.....	58
5.1 Podnikateľská štruktúra	58
5.2 Štruktúra poľnohospodárskej pôdy a trh s pôdou.....	59
5.3 Usporiadúvanie pozemkového vlastníctva	62
5.4 Pracovné sily	63
5.5 Ekologická poľnohospodárska výroba	66
5.6 Produkcia biomasy a obnoviteľných zdrojov energie	70

SITUÁCIA V POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE SR

1. Hlavné charakteristiky vývoja a postavenie poľnohospodárstva a potravinárstva v hospodárstve SR

Vývoj hlavných ukazovateľov hospodárstva SR

Hlavné ukazovatele hospodárstva SR sa v roku 2010 vyvíjali (okrem zamestnanosti) pozitívne, čo súviselo s rastom výkonnosti slovenskej ekonomiky.

Hrubý domáci produkt (HDP)¹ v bežných cenách dosiahol 65,9 mld. € a medziročne sa zvýšil o 4,5 % (v s.c. vzrástol o 4 %). Rast výkonnosti ekonomiky SR súvisel hlavne s nárastom zahraničného dopytu. Rastom pridanej hodnoty (5,0 % b. c.) vzrástla aj hrubá produkcia (7,8 % b. c.).

Tvorba hrubého fixného kapitálu (THFK) sa zvýšila v bežných cenách (o 3,1 %) na 13,4 mld. €, aj v stálych cenách (o 3,6 %) na 10,9 mld. €. Jeho medziročný rast ovplyvnil najmä vyšší objem nakúpených nových fixných aktív (o 0,4 %).

Vývoj hlavných ukazovateľov hospodárstva SR

Tabuľka č. 1

Ukazovateľ	2009	2010	Rozdiel 2010-2009
HDP (bežné ceny) v mld. €	63,1	65,9	2,8
HDP (stále ceny vypočítané reťazením objemov k referenčnému roku 2000) v mld. €	47,9	49,8	1,9
Tempo rastu HDP v %			
- v bežných cenách	-5,9	4,5	10,4
- v stálych cenách vypočítaných reťazením objemov s použitím referenčného roka 2000	-4,8	4,0	8,8
Miera inflácie v %	1,6	1,0	-0,6
Počet pracujúcich (podľa VZPS; medziročná zmena v %)	-2,8	-2,0	0,8
Miera nezamestnanosti v %	12,1	14,4	2,3
Saldo zahraničného obchodu ¹⁾ v mld. €	0,9	0,1	-0,8
Bilancia bežného účtu k HDP ²⁾ v %	-3,2	-3,8	-0,6
Tvorba hrubého fixného kapitálu ³⁾ v %	-19,9	3,6	23,5

Prameň: ŠÚ SR-Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2010

¹⁾ bežné ceny, hodnoty typu FOB (hodnota dovozu a vývozu s dodaním tovaru na hranicu vyvážajúcej krajiny); údaje sú predbežné

²⁾ Ministerstvo financií SR (www.finance.gov.sk; údaj aktuálny k februáru 2011)

³⁾ rovnaké obdobie predchádzajúceho roku=100 v s. c. vypočítaných reťazením objemov k referenč. roku 2000

VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl

Vypracoval: VÚEPP

Zo SR sa vyviezol tovar v hodnote 48,8 mld. € a doviezol za 48,7 mld. €. Tým **zahraničný obchod SR** skončil druhý rok po sebe s aktívnym saldom, aj keď oproti roku

¹ stále ceny vypočítané reťazením objemov k referenčnému roku 2000 (pokiaľ nie je uvedené inak)

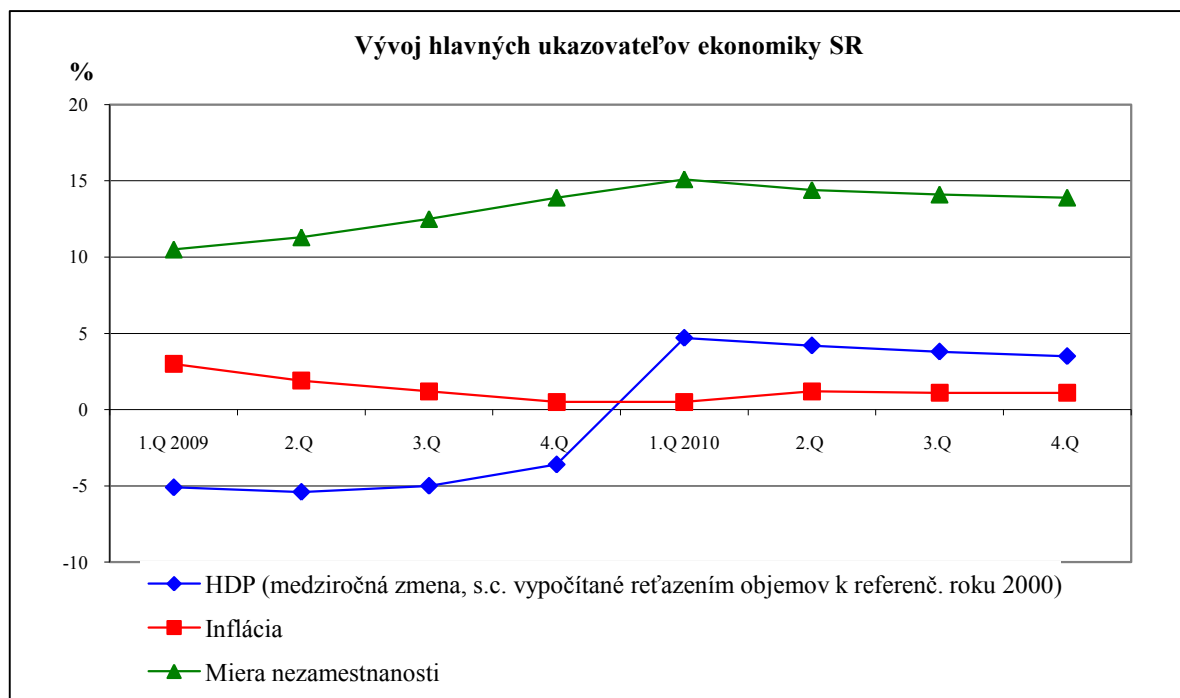
2009 s nižším objemom. V porovnaní s rokom 2009 vzrástol tak celkový vývoz výrobkov (22,8 %), ako aj celkový dovoz výrobkov (25,5 %).

Historicky najnižšia **miera inflácie** dosiahla 1 % a v porovnaní s rokom 2009 klesla o 0,6 p. b.

Celková zamestnanosť² dosiahla 2 317,5 tis. osôb. Medziročne klesla o 48,3 tisíc osôb (2 %), najmä v dôsledku poklesu počtu zamestnancov (o 47,6 tisíc osôb) a podnikateľov (0,5 tisíc osôb).

Priemerná miera nezamestnanosti sa medziročne zvýšila o 2,3 p. b. na 14,4 % z dôvodu nárastu počtu nezamestnaných (o 64,8 tisíc osôb) na 389 tisíc osôb. Pokles ponuky práce sa odrazil v znížení (o 3,9 tisíc miest na 13,4 tisíc miest) počtu voľných pracovných miest.

Graf č. 1

Prameň: ŠÚ SR
Vpracoval: VÚEPP

Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v ekonomike SR sa medziročne zvýšila o 3,2 % na 769 €. Reálna mzda po zohľadnení vývoja spotrebiteľských cien sa zvýšila len o 0,8 p. b. na 2,2 %.

² = počet pracujúcich podľa VZPS

Vývoj hlavných ukazovateľov pôdohospodárstva³ a potravinárstva⁴

Podľa údajov Štatistického úradu SR vývoj väčšiny hlavných ukazovateľov v hospodárstve SR v bežných cenách v roku 2010 oproti roku 2009 rástol, podobne v potravinárstve, ale v pôdohospodárstve klesol.

V **pôdohospodárstve** klesla hrubá pridaná hodnota (16 %), medzispotreba (12,9 %), hrubá produkcia (5 %), THFK (2,6 %) a zamestnanosť (4,8 %).

V **potravinárstve** vzrástla hrubá pridaná hodnota (25,6 %), hrubá produkcia (7,5 %), a medzispotreba (5,3 %), ale klesli THFK (2 %) a zamestnanosť (5 %).

V oboch odvetviach vzrástla priemerná mzda pri poklese zamestnanosti.

Vývoj základných ekonomických ukazovateľov hospodárstva SR, pôdohospodárstva a potravinárstva

Tabuľka č. 2

Ukazovateľ	Hospodárstvo SR		Pôdohospodárstvo		Potravinárstvo*	
	v mil.€	Index 2010/09	v mil.€	Index 2010/09	v mil.€	Index 2010/09
hrubá pridaná hodnota (s. c.)	45144	104,5	2 122	84,0	1 940	125,6
hrubá pridaná hodnota (b. c.)	60 209	105,0	1 895	84,0	1 281	125,6
hrubá produkcia (b. c.)	150 981	107,8	4 190	95,0	3 790	107,5
hrubá produkcia (s.c.)	109 980	107,2	-	-	-	-
medzispotreba (b. c.)	90 773	109,8	1 876	87,1	2 641	105,3
medzispotreba (s.c.)	64 884	109,1	-	-	-	-
tvorba hrubého fixného kapitálu (b. c.)	13 390	103,1	467,7	97,4	304,7	98,0
zamestnanosť (v osobách)	2 151 930	98,9	94 539	95,2	36 865	95,4
priemerná mzda v €	769	103,3	592	101,2	698	102,5

Prameň: ŠÚ SR, vyžiadané údaje

*=Výroba potravín a nápojov a tabakových výrobkov

Vypracoval: VÚEPP

Tendencie vývoja základných makroekonomických ukazovateľov (hrubá pridaná hodnota, hrubá produkcia, medzispotreba, tvorba hrubého fixného kapitálu, zamestnanosť aj priemerná mesačná mzda) odvetvia pôdohospodárstva, potravinárstva a hospodárstva SR sa odrazili na medziročných zmenách v účasti pôdohospodárstva a potravinárstva na hospodárstve SR s tým, že v roku 2010:

- podiel **pôdohospodárstva** na hospodárstve SR poklesol pri všetkých hodnotených základných ukazovateľoch,
- potravinárstvo** zvýšilo podiel na hrubej pridanej hodnote hospodárstva SR a znížilo podiel na hospodárstve SR pri zvyšných hodnotených makroekonomických ukazovateľoch.

Hlavnou príčinou oslabenia agropotravinárskeho komplexu v ekonomike SR nie je obnova rastu v iných odvetviach, ale skutočnosť, že pokračoval útlm poľnohospodárskej a potravinárskej výroby s nepriaznivým dosahom na celkový ekonomický a sociálny prínos týchto odvetví.

³ pestovanie plodín, chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace; lesníctvo a ťažba dreva; rybolov a akvakultúra

⁴ výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov

Podiel pôdohospodárstva a potravinárstva na základných ukazovateľoch hospodárstva SR

Tabuľka č. 3

Ukazovateľ	Podiel v %		Rozdiel 2010-2009
	2009	2010	
Podiel pôdohospodárstva na:			
- hrubej pridanej hodnote (s. c.) ¹⁾	5,85	4,70	-1,15
- hrubej pridanej hodnote (b. c.) ¹⁾	3,94	3,84	-0,10
- hrubej produkcii (b. c.) ¹⁾	3,15	2,77	-0,38
- medzispotrebe (b. c.) ¹⁾	2,60	2,07	-0,53
- tvorba hrubého fixného kapitálu (b. c.) ¹⁾	3,46	3,18	-0,28
- zamestnanosti ¹⁾	4,56	4,39	-0,17
- priemernej mzde ¹⁾ *	78,60	76,98	-1,62
Podiel výroby potravín a nápojov a tabak.výrobníkov na:			
- hrubej pridanej hodnote (s. c.) ¹⁾	3,58	4,30	0,72
- hrubej pridanej hodnote (b. c.) ¹⁾	1,78	2,14	0,36
- hrubej produkcii (b. c.) ¹⁾	2,52	2,51	-0,01
- medzispotrebe (b. c.) ¹⁾	3,03	2,91	-0,12
- tvorbe hrubého fixného kapitálu (b. c.) ¹⁾	2,39	2,28	-0,11
- zamestnanosti ¹⁾	1,78	1,71	-0,07
- priemernej mzde ¹⁾ *	91,45	90,77	-0,68
Podiel zahraničného agropotravinárskeho obchodu na:			
- vývoze ²⁾	4,87	4,59	-0,28
- dovoze ²⁾	7,17	6,65	-0,52

Prameň: prepočty VÚEPP s použitím prameňov:

¹⁾ vypočítané z vyžiadaných údajov zo ŠÚ SR a z ich internetovej stránky; členenie podľa štatistickej klasifikácie OKEČ, okrem zamestnanosti a miezd, ktoré sú podľa SK NACE

²⁾ ŠÚ SR, rok 2010=predbežné údaje z apríla 2011

* pomer priemernej mzdy odvetvia k priemernej mzde v národnej ekonomike

Pozn.: podiel na zamestnanosti aj mzdách pre obe odvetvia je podľa klasifikácie SK NACE

s. c. (v tejto tabuľke aj k nej prislúchajúcej časti textu) = stále ceny vypočítané reťazením objemov k referenčnému roku 2000

Vypracoval: VÚEPP

V zahraničnoobchodnej výmene pri poľnohospodársko - potravinárskych výrobkoch bolo dosiahnuté záporné saldo (-997 mil. €), ale v ekonomike SR zahraničný obchod skončil s aktívnym saldom 138 mil. €.

2.Ekonomické výsledky

2.1 Výsledky odvetvia podľa ekonomického poľnohospodárskeho účtu (EPÚ)

Z výsledkov druhého odhadu ekonomického poľnohospodárskeho účtu (EPÚ) vyplýva, že celková výkonnosť odvetvia poľnohospodárstva SR, vyjadrená tvorbou a použitím dôchodku, sa v roku 2010 len mierne zvýšila.

Vývoj tvorby a použitia dôchodku odvetvia poľnohospodárstva

mil. € (b.c.)

Tabuľka č. 4

Ukazovateľ	2008 def. údaje	2009 def. údaje	2010 II. odhad	Index	
				2010/2009	2009/2008
HPP	2 096,4	1 644,1	1 696,8	103,20	78,43
SP	191,7	62,6	60,4	96,56	32,65
PNK	105,8	76,2	78,0	102,38	72,02
NNVČ	111,2	117,9	114,6	97,19	106,03
VOS (-)	60,5	42,8	47,5	111,14	70,74
CPP	2 444,6	1 858,1	1 902,3	102,38	76,01
Medzispotreba	1 775,5	1 568,0	1 525,5	97,29	88,31
HPH	669,1	290,1	376,9	129,91	43,36
SFK	248,1	196,7	232,5	118,20	79,28
ČPH	420,9	93,4	144,4	154,55	22,19
Účet tvorby dôchodkov					
Odmeny zamestnancom	476,3	467,2	463,3	99,17	98,08
Ostatné dane z produkcie	48,1	43,8	42,5	96,97	91,06
Ostatné subvencie na produkciu	351,3	475,3	430,3	90,54	135,29
ČPP, resp. ČDSČ	247,8	57,7	68,9	119,36	23,28
Účet podnikateľského zisku					
Nájomné	49,8	40,9	41,6	101,78	82,12
Úroky	36,5	42,4	44,0	103,77	116,16
ČZP	164,8	-22,7	-13,9	61,32	-13,76

Prameň : EPÚ SR 2008 – 2010

Skratky: HPP – hrubá poľnohospodárska produkcia, SP – subvencie na produkty, PNK – práca na kontrakt, NNVČ – neoddeliteľné nepoľnohospodárske vedľajšie činnosti, VOS – vnútroodvetvová spotreba, CPP – celková poľnohospodárska produkcia, HPH – hrubá pridaná hodnota, SFK – spotreba fixného kapitálu, ČPH – čistá pridaná hodnota, ČPP (ČDSČ) – čistý prevádzkový prebytok (čistý dôchodok zo samostatnej činnosti), ČZP – čistý zisk z podnikania

Vypracoval: VÚEPP

Odhadovaná tvorba dôchodku odvetvia bola ovplyvnená vývojom hlavných kategórií EPÚ:

- podnikanie v poľnohospodárstve bolo stratové, ale zastavila sa negatívna vývojová tendencia, na ktorú poukazovali výsledky EPÚ za rok 2009,
- celková poľnohospodárska produkcia vzrástla o 2,4 % z dôvodu výrazne vyšších cien pri súčasnom poklese vyprodukovaných množstiev tak rastlinnej (12,1 %), ako aj živočíšnej produkcie (8,5 %) pri náraste práce na kontrakt (o 2,4 %), poklese neoddeliteľných vedľajších činností (2,8 %), náraste vnútroodvetvovej spotreby (11,1 %) a pri poklese subvencií na produkty (3,4 %),
- hodnota medzispotreby klesla o 2,7 % z dôvodu poklesu spotrebovaných množstiev, pokles bol však čiastočne vykompenzovaný medziročným rastom cien jednotlivých položiek vstupov do poľnohospodárstva,

- hrubá pridaná hodnota medziročne vzrástla o 29,9 % z dôvodu nárastu celkovej poľnohospodárskej produkcie pri súčasnom poklese hodnoty medzis potreby,
- dôvodom nárastu hodnoty čistého prevádzkového prebytku o 19,4 % bol nárast čistej pridanej hodnoty o 54,5 %, pokles odmien zamestnancov a objem ostatných daní z produkcie, pri súčasnom poklese objemu ostatných dotácií na produkciu.

2.2 Výsledky hospodárenia v poľnohospodárskej prvovýrobe

Výsledky hospodárenia právnických osôb

Poľnohospodárstvo podľa predbežných údajov Štatistického úradu SR dosiahlo za rok 2010 **záporný výsledok hospodárenia** pred zdanením (stratu) vo výške - 41,7 mil. €. Úroveň straty bola medziročne nižšia o 71,1 mil. €. Bol to druhý stratový a najzložitejší rok v poľnohospodárstve od vstupu Slovenska do EÚ. Tempo poklesu výkonu poľnohospodárstva sa medziročne spomalilo. Aj pri klesajúcej strate klesli tak výnosy (10,1 %) ako aj náklady (13 %). Rýchlejší pokles nákladov (269,5 mil. €) ako výnosov (198,4 mil. €) svedčí o zrýchľovaní a pokračovaní vynútených útlmových opatrení v poľnohospodárskych podnikoch.

Základné ekonomické ukazovatele

v mil. €, index v %

Tabuľka č. 5

Ukazovateľ	2009	2010	Index 2010/2009	Rozdiel 2010-2009
Výnosy	1965,9	1767,5	89,9	-198,4
Náklady	2078,7	1809,2	87,0	-269,5
Výsledok hospodárenia	-112,8	-41,7	37,0	71,1

Prameň. ŠÚ SR, r. 2009 – Výkaz Roč 1- 01, Roč 2-01-definitívne údaje, r. 2010 Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2010 -predbežné údaje

Vypracoval: VÚEPP

Výsledok hospodárenia ovplyvnili viaceré faktory, ale najmä:

- rýchlejší nárast realizačných cien poľnohospodárskych výrobkov (14,2 %) ako cien vstupov
- dodávok do poľnohospodárstva (1 %),
- dosahy záplav počas roka, ktoré spôsobili výpadok produkcie,
- podporná politika, najmä priame platby ako dôležitá súčasť príjmov a zabezpečenia úverov.

Klesajúci trend výnosov bol spôsobený nižšou produkciou, ktorá bola nahrádzaná narastajúcimi dovozmi. Išlo nielen o doplnkové sortimenty, ale o rozhodujúce množstvá komodít, napr. bravčového mäsa. Celkové výnosy a náklady boli najnižšie za posledných sedem rokov a dosiahli len 65 % výnosov z predkrízového obdobia a historicky najnižšiu úroveň po roku 1990. V roku 2010 bolo predané objemovo menšie množstvo produkcie poľnohospodárskych komodít, ale drahšie ako v roku 2009, kedy bolo predané väčšie množstvo a za nižšie ceny. Cenový vývoj rozhodujúcich poľnohospodárskych komodít sa odvíjal od narastajúcich cien na európskom trhu, najmä pri obilninách a olejninách. Cenová volatilita na poľnohospodárskych trhoch je stálym charakteristickým znakom je dôsledkom

viacerých činiteľov najmä extrémnych klimatických podmienok, cien energií, špekulácií a zmien v dopyte.

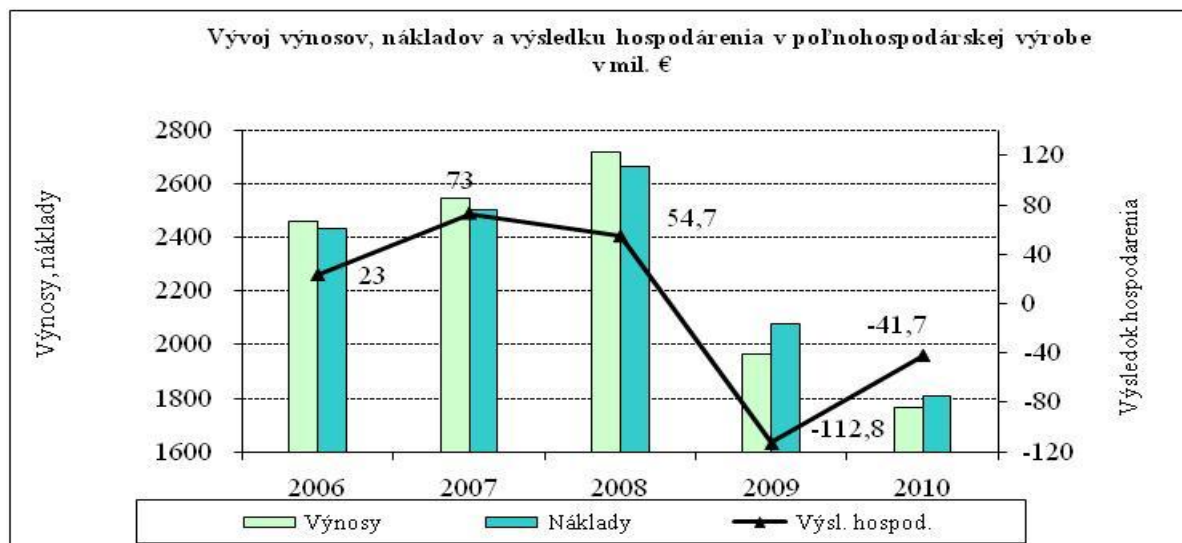
Len 66 % podnikov bolo ziskových. Podniky v snahe vykázat' aspoň minimálny účtovný zisk kvôli úverovým podmienkam a nároku na podporné zdroje, optimalizovali podobne ako v predchádzajúcich rokoch, rozsah výroby a jej nákladové faktory, predovšetkým intenzifikačné a pracovné. Investičné aktivity v Programe rozvoja vidieka v predchádzajúcich rokoch, prispeli k obnove materiálno-technickej základne a odrazili sa v úspore pracovných síl v roku 2010.

Významný podiel na výnosoch poľnohospodárskych podnikov dosiahli podpory z Európskych zdrojov. Využitie podpôr usmerňoval manažment poľnohospodárskych podnikov, čo sa prejavilo aj v ekonomike výroby hlavných poľnohospodárskych komodít. Bez podpôr by bolo poľnohospodárstvo vysoko stratové. Podpory boli motivujúcim faktorom a finančným stabilizátorom poľnohospodárskych podnikov.

Podobne, ako v minulých rokoch, aj v roku 2010 rozhodujúci význam v podpornej politike mali právne nárokovateľné platby vrátane LFA, ktoré sú garanciou krátkodobých prekleňovacích prevádzkových úverov z komerčných bánk. Podporami poľnohospodárske podniky splácali úvery a tak si udržali ekonomickú bonitu na úverovom trhu o čom svedčí aj nárast krátkodobých úverov (45,3 %) do tohto odvetvia na prefinancovanie prevádzkového cyklu poľnohospodárskej výroby. Problematickými z hľadiska dostupnosti sa stávajú strednodobé a dlhodobé úvery, ktoré sa medziročne znížili, a tým celkové úvery do odvetvia poľnohospodárstva mierne klesli (o 0,4 %).

Zo zdrojov EÚ a národných zdrojov boli vyplatené v roku 2010 priame platby vo výške 90 % (70 % EÚ a 20 % ŠR SR - národná vyrovnávací platba). Možnosť bola vyplatiť priame platby vo výške 100 %). Úroveň priamych platieb, hradených z európskych zdrojov v roku 2010, ostala pod úrovňou podpôr starých členských krajín (EÚ-15) a spolu s vnútorným členením platieb EÚ medzi jednotlivé oblasti SR, má vplyv na konkurencieschopnosť slovenských poľnohospodárov na európskom trhu.

Graf č. 2

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP

Komerčné banky preverovali poľnohospodárske podniky z hľadiska bonity splácania úverov. Podobne, ako v predchádzajúcom roku, aj v roku 2010 v štruktúre celkových úverov prevládali krátkodobé-prekľňovacie (51,6 %) úvery s dobou splatnosti do roka, ktoré boli zaručené podporami. Úverovaním bolo riešené prekľnutie časového nesúladu medzi potrebou financovania podnikateľskej činnosti a reálnym vyplatením podpory od PPA. Získavanie finančných prostriedkov v čase nevyhnutného financovania nákladov z dôvodu sezónneho charakteru poľnohospodárskej podnikateľskej činnosti bola jednoduchá forma zabezpečenia podporami. Úverové zdroje im pomohli adaptovať sa na zmenu časového posunu podporných platieb v rámci nástrojov Spoločnej poľnohospodárskej politiky.

Štruktúra úverov za poľnohospodárstvo

v tis. €, index v %

Tabuľka č. 6

Rok	krátkodobé	strednodobé	dlhodobé	Spolu
2009	139 780	138 961	116 646	395 387
2010	203 113	92 002	98 855	393 970
Index 2010/2009	145,3	66,2	84,7	99,6

Prameň: NBS, Poznámka: Údaje zahŕňajú aj úvery za poľovníctvo a služby s tým súvisiace

Vypracoval: VÚEPP

Výsledky hospodárenia poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností

Medzi dosiahnutými výsledkami, prepočítanými na ha poľnohospodársky využitej pôdy, boli značné diferencie medzi právnymi formami. Podľa Informačných listov MP SR⁵

⁵Ekonómicko-finančné ukazovatele, prepočítané na ha poľnohospodársky využívannej pôdy, boli získané z údajov z 2 319 subjektov právnických a fyzických osôb, ktoré zabezpečilo MPRV SR formou Informačných listov, uložených v CD MP SR na VÚEPP. Údaje sú z poľnohospodárskych podnikov, ktoré obhospodarujú 78,7 % výmery využívannej poľnohospodárskej pôdy Slovenska a tvoria súbor, ktorý nie je vyčerpávajúci, preto sa jeho výsledky prepočítali na ha p. p. (podľa deklarácie poľnohospodárskych pozemkov – LPIS).

ziskových bolo 66 % podnikov, čo bolo o 10 p. b. viac ako v roku 2009. Väčší podiel ziskových podnikov mali obchodné spoločnosti (73 %) ako poľnohospodárske družstvá (55 %). Kým obchodné spoločnosti dosiahli v priemere zisk (16,8 €·ha⁻¹ p. p.), poľnohospodárske družstvá stratu (-16,1 €·ha⁻¹ p. p.).

Základné ekonomické údaje poľnohospodárskych podnikov – právnické osoby

v €·ha⁻¹ p. p., v %

Tabuľka č. 7

Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľnoh. družstvá			Obchodné spoločnosti		
	2009	2010	Index	2009	2010	Index	2009	2010	Index
Výsledok hospodárenia	-62,3	0,0	-	-99,6	-16,1	-	-23,0	16,8	-
Nákladovosť výnosov	103,5	100,0	96,6	108,0	101,2	93,7	100,5	99,2	98,7
Pridaná hodnota	99,8	190,2	190,6	78,2	180,9	231,3	120,9	197,8	163,6
Zadlženosť majetku v %	43,1	42,8	-	30,4	31,0	-	54,6	53,5	-
Neinvestičné podpory na ha	292	297	101,7	300	308	102,7	283	283	100,0
Podiel ziskových podnikov v %	56	66	-	39	55	-	67	73	-
Podiel neinvestičných podpôr na výnosoch v %	19,2	17,7	-	24,8	23,7	-	15,3	13,8	-

Prameň: Informačné listy 2009, 2010, CD MPRV SR, VÚEPP

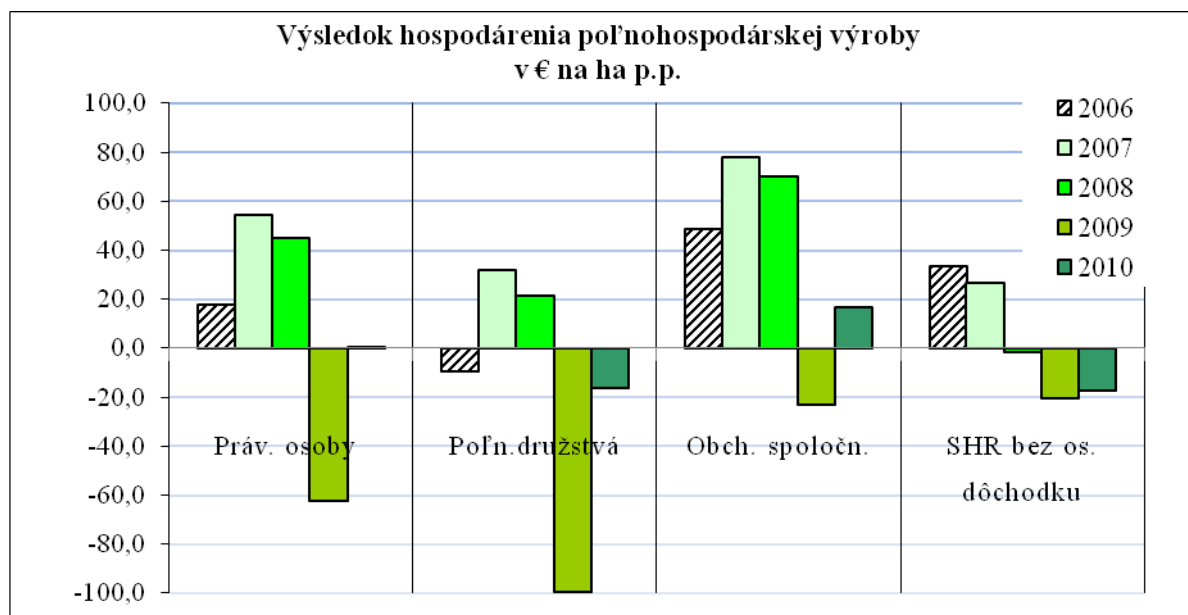
Vypracoval : VÚEPP

Obchodné spoločnosti dosahovali vyššiu efektívnosť hospodárenia, s vyššou tvorbou pridanej hodnoty a výroby. Náročnosť tvorby pridanej hodnoty na výrobnú spotrebu bola vyššia v obchodných spoločnostiach (4,6 €) ako v poľnohospodárskych družstvách (3,6 €). Významnou a dominantnou položkou výnosov v obchodných spoločnostiach boli tržby z predaja tovaru, ktoré boli takmer 12-krát vyššie ako v poľnohospodárskych družstvách. Vyšší objem investičných podpôr bol alokovaný do poľnohospodárskych spoločností. Taktiež u nich pretrvávala vyššia zamestnanosť, čím boli viac zaťažené pracovnými nákladmi. Obchodné spoločnosti dosahujú vyššiu zadlženosť majetku, čo je dôkazom ich vyššej ekonomickej bonity voči bankám z hľadiska dosahovania zisku a tým splácania najmä dlhodobějších úverov, ktoré nie sú kryté podporami z EÚ, naopak pri poskytnutých investičných podporách je potrebné vlastné spolufinancovanie.

Diferencie vo výsledkoch hospodárenia medzi poľnohospodárskymi družstvami a obchodnými spoločnosťami sú spôsobené aj doznievajúcimi vplyvmi vzniku obchodných spoločností, ktoré väčšinou vznikli z bonitných častí majetku poľnohospodárskych družstiev bez prevzatia adekvátnych záväzkov voči bankám a obchodným partnerom ako aj bez vyrovnania podielov.

Niektoré poľnohospodárske družstvá, ktoré neprešli úplnou transformáciou, manažment predáva aj zahraničným záujemcom. Medzi obidvom právnymi formami hospodárenia tak poľnohospodárskymi družstvami ako aj obchodnými spoločnosťami sa prehlbujú podnikové diferencie.

Graf č. 3

Prameň: Informačné listy CD MPRV SR, VÚEPP,
Vypracoval : VÚEPP

Výsledky hospodárenia podľa krajov

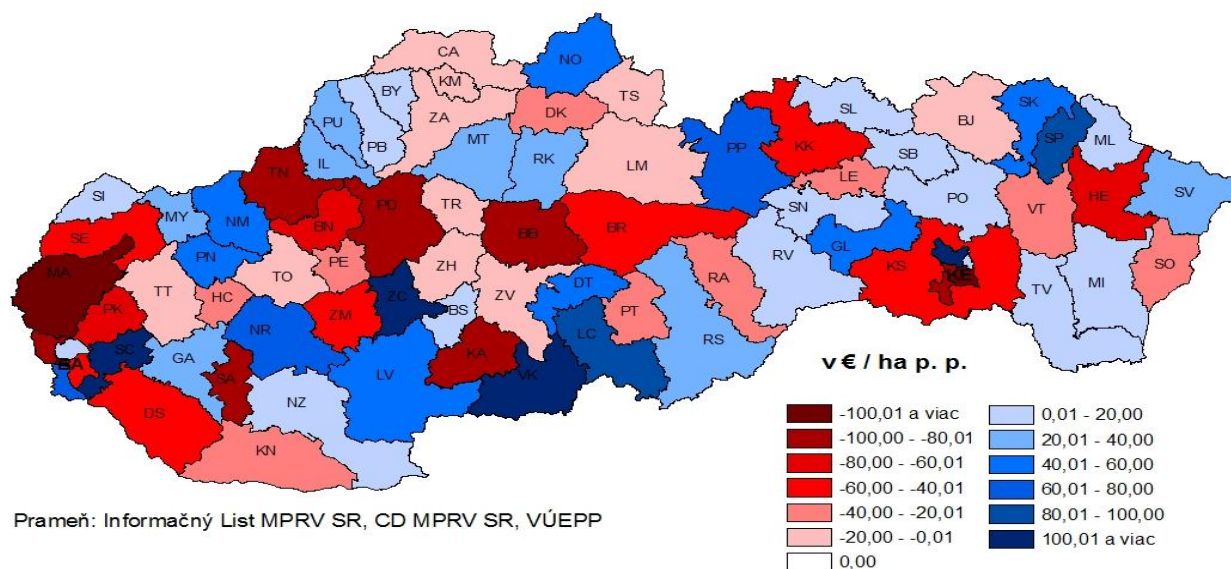
Poľnohospodárstvo prešlo významnými zmenami, nielen z hľadiska jeho postavenia v národnej ekonomike, ale aj z hľadiska jeho významu na regionálnej úrovni. Pretrvávajú ekonomicko-sociálne diferencie medzi lepšími a horšími prírodnými podmienkami. Zmierňovanie regionálnych rozdielov prebieha veľmi pozvoľným tempom, keď podniky hľadajú možnosti zvyšovania výnosov z profitujúcich nepoľnohospodárskych činností.

Z krajského hľadiska bol výsledok hospodárenia poľnohospodárskych podnikov diferencovaný. Vo všetkých krajoch sa medziročne zlepšil, resp. znížila strata, okrem Prešovského kraja, kde sa znížil. Kým v roku 2009 zisk dosiahol len Prešovský kraj, tak v roku 2010 to bolo päť krajov (Bratislavský, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský). Najvyšší výsledok hospodárenia dosiahol Banskobystrický kraj (25,1 €·ha⁻¹ p. p.).

Tri kraje Slovenska vykázali stratu. Objemovo najviac straty v prepočte na ha p. p. sa vytvorilo v Trenčianskom kraji (-25,7 €·ha⁻¹ p. p.). V Trnavskom (-11,5 €·ha⁻¹ p. p.) a v Košickom kraji (-11,0 €·ha⁻¹ p. p.) bola úroveň straty podobná.

Nižšia úroveň výsledku hospodárenia bola dosiahnutá v produkčných krajoch západného Slovenska ako stredného a východného Slovenska.

Výsledok hospodárenia za poľnohospodársku výrobu v roku 2010

Hodnota výroby sa medziročne zvýšila vo všetkých krajoch. Najviac v Banskobystrickom (27,5 %), Bratislavskom (21,9 %) a v Trnavskom kraji (17,0 %). Produkciiu nad priemerom Slovenska dosiahli kraje západného Slovenska, objemovo najviac Trnavský kraj (1499,8 €·ha⁻¹p. p.), kde bola produkcia na ha p. p. takmer 2-násobne vyššia ako v krajoch s prevažujúcimi menej priaznivými podmienkami.

Najvyššia zamestnanosť bola v Trenčianskom kraji. Všeobecne v krajoch západného Slovenska bola vyššia zamestnanosť ako v krajoch stredného a východného Slovenska.

Ekonomické ukazovatele za poľnohospodársku výrobuv € . ha⁻¹ p. p. podiel v %

Tabuľka č. 8

Kraj	Výsledok hospodárenia		Výroba		Neinvestičné dotácie		Podiel neinvestič. dotácií na výrobe v roku 2010	Počet pracov. na 100 ha p. p.2010
	2009	2010	2009	2010	2009	2010		
Bratislavský	-119,7	5,4	1014,9	1237,1	294	272	22,0	2,7
Trnavský	-121,9	-11,5	1282,3	1499,8	309	276	18,4	3,4
Trenčiansky	-86,1	-25,7	920,7	1057,9	351	341	32,3	3,6
Nitriansky	-112,6	2,8	1114,8	1145,0	267	234	20,4	2,9
Žilinský	-28,7	4,1	515,5	579,4	378	375	64,7	2,7
Banskobystrický	-19,9	25,1	603,1	769,1	321	328	42,7	2,3
Prešovský	10,8	3,6	541,5	595,5	388	341	57,2	2,5
Košický	-29,8	-11,0	581,8	586,1	280	274	46,7	2,0
SR spolu	-62,3	0,0	835,5	938,2	318	297	31,6	2,7

Prameň: Informačné listy 2009, 2010, CD MPRV SR, VÚEP

Poznámka: pôda podľa LPIS

Vypracoval: VÚEPP

Podiel neinvestičných dotácií na výrobe Slovenska v priemere predstavoval 31,6 %. Kraje západného Slovenska dosiahli podiel 23,3 % a kraje stredného a východného Slovenska v priemere 52,8 % podiel.

Vzhľadom na značné diferencie medzi podporami a dosiahnutou produkciou medzi produkčnými a menej produkčnými oblasťami bude potrebné prehodnotiť úroveň podpôr, tak aby sa znížilo riziko podnikania vo vzťahu k produkcii a stimuloval rozvoj poľnohospodárskej výroby.

Výsledky hospodárenia samostatne hospodáriacich roľníkov - fyzických osôb

Fyzické osoby - samostatne hospodáriaci roľníci (SHR), sledovaní v databáze Informačných listov v počte 1 014 obhospodarovali podľa evidencie LPIS 7,1 % z celkovo využívanej poľnohospodárskej pôdy Slovenska. Medziročne sa znížil ich počet (o 15 %) ako aj podiel na využívanej pôde (1,3 p. b.).

Podľa metodiky, zahŕňajúcej osobný dôchodok roľníka do výsledku hospodárenia, až 78,6 % podnikov SHR vykázalo kladný výsledok hospodárenia vo výške 35,5 € .ha⁻¹ p. p., ktorý sa medziročne znížil o takmer 30 %. Po odpočítaní osobného dôchodku roľníka (vyčísleného na úrovni priemernej mzdy právnických osôb v poľnohospodárstve), by SHR dosiahli stratu (-17,4 € ha⁻¹ p. p.). K lepšiemu výsledku hospodárenia prispeli bežné podpory, bez ktorých by SHR, podobne ako právnické osoby, boli ešte viac stratoví.

Výsledok hospodárenia SHR podľa intervalu poľnohospodárskej pôdy

v € ha⁻¹ p. p.

Tabuľka č. 9

Interval v ha p.p.	s osobným dôchodkom			bez osobného dôchodku		
	2009	2010	Index	2009	2010	Index
0,1 - 50	75,7	81,1	107,1	-151,9	-151,9	100,0
51 - 100	44,9	37,6	83,7	-55,2	-62,6	113,4
101 - 500	20,1	21,4	106,5	-15,4	-14,5	94,2
nad 501	36,6	56,7	154,9	27,7	47,8	172,6
Spolu	32,2	35,5	110,2	-20,5	-17,4	84,9

Prameň: Informačné listy 2009, 2010, CD MPRV SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP

Úroveň výsledku hospodárenia bola rozdielna podľa zaradenia podnikov SHR do veľkostných skupín poľnohospodárskej pôdy. Najvyššiu úroveň výsledku hospodárenia dosiahli podniky hospodáriace na výmere do 50 ha p. p., nižšiu podniky hospodáriace na

viac ako 500 ha p. p. Opačná tendencia vo výsledku hospodárenia bola po odpočítaní osobného dôchodku roľníka (vyčísleného z priemernej mzdy v poľnohospodárstve), kedy celkový výsledok hospodárenia bol záporný a v skupinách podnikov s nižšími výmerami poľnohospodárskej pôdy strata narastala. Zisk (kladný výsledok hospodárenia) bol dosiahnutý len pri podnikoch obhospodarujúcich viac ako 500 ha poľnohospodárskej pôdy (47,8 €·ha⁻¹ p.p.).

Vo výrobnej špecializácii SHR dominovala, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, rastlinná výroba, u ktorej príjmy boli takmer 5,8-násobne vyššie tržby ako zo živočíšnej výroby. Tržby vzrástli len v rastlinnej výrobe a živočíšnej výrobe klesli.

Rozhodujúci podiel z príjmov SHR tvorili príjmy z predaja výrobkov a služieb (53,8 %), predovšetkým z rastlinnej výroby. K ziskovosti prispievala aj diverzifikácia služieb, najmä v agroturistike ako aj v systéme ekologického poľnohospodárstva, tak v rastlinnej ako aj v živočíšnej výrobe. Výdavky tvorila prevádzková réžia (49,1 %), najmä nákup tovaru (23,2 %), nákup materiálu (20 %). Ostatné výdavky boli vynaložené na mzdy (3,9 %) a platby poisťného a príspevky do fondov (3,9 %).

V porovnaní s právnickými osobami SHR dosiahli vyšší podiel neinvestičných podôpôr na príjmoch (24,5 %), nižšiu zadlženosť majetku a vyšší podiel ziskových podnikov.

Podrobnejší prehľad o vývoji vybraných ekonomických ukazovateľov poľnohospodárskej výroby v triedení podľa právnych foriem podnikania a okresov je uvedený v tabuľkách č. 8 - 12 v prílohe č. 10.

2.3 Výsledky hospodárenia v potravinárskom priemysle

V roku 2010 podľa ŠÚ SR dosiahol potravinársky priemysel (výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov) kladný **výsledok hospodárenia** pred zdanením vo výške 127,8 mil. €.

Vývoj výsledku hospodárenia za výrobu potravín, nápojov a tabakových výrobkov v mil. €

Tabuľka č. 10

Ukazovateľ	2009	2010	Index 2010/09	Rozdiel 2010-09
Výnosy	3 773,2	3 952,9	104,8	179,7
Náklady	3 577,0	3 825,1	106,9	248,1
Výsledok hospodárenia	196,2	127,8	65,1	-68,4

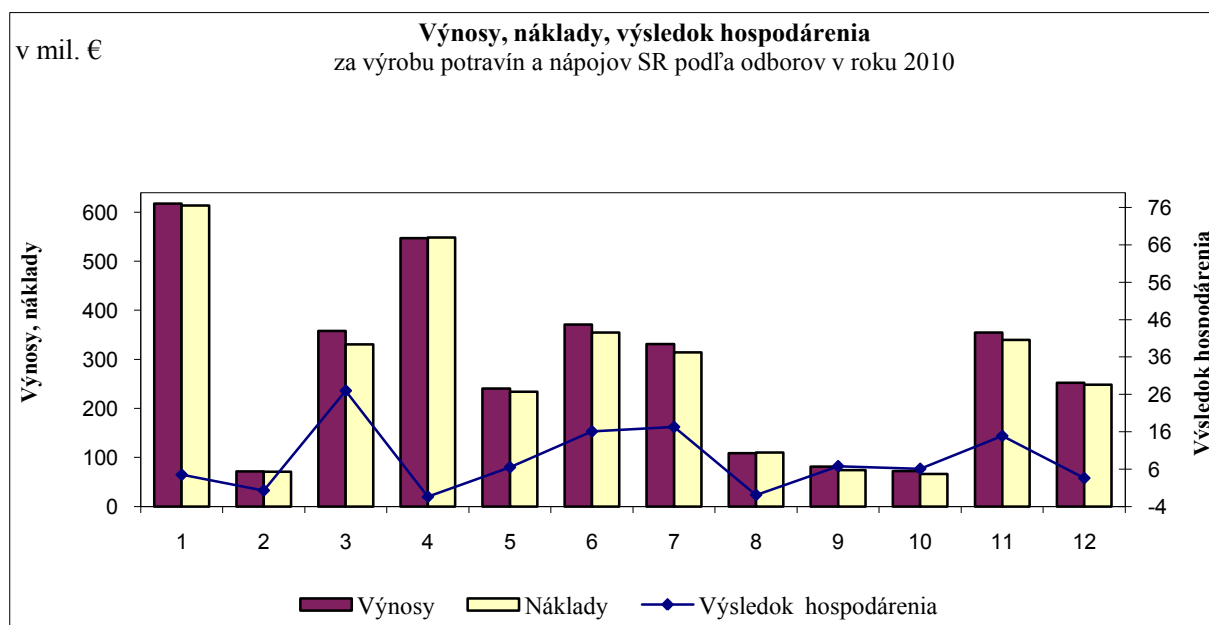
Prameň: Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2010, ŠÚ SR-predbežné údaje

Poznámka: vrátane podnikov do 19 zamestnancov

Vypracoval: VÚEPP

Rozhodujúci podiel (99 %) na potravinárskej výrobe mali podniky s 20 a viac zamestnancami (224 podnikov⁶), ktoré tiež vykázali kladný výsledok hospodárenia na úrovni 116 mil. €. Ten medziročne klesol o 31,5 % (53 mil. €). Z celkového počtu podnikov bolo 66 % ziskových a tieto vytvorili zisk 173 mil. €. Ich podiel medziročne vzrástol (0,37 p. b.). Stratové podniky dosiahli stratu – 57 mil. €. Jediným odborom, v ktorom boli všetky podniky ziskové bol odbor destilovania, úpravy a miešania alkoholu.

Graf č. 4

- 1 Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov
- 2 Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkyšov
- 3 Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny
- 4 Výroba mliečnych výrobkov
- 5 Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov
- 6 Výroba pečiva a múčnych výrobkov

- 7 Výroba kakaa, čokolády a cukrovíniek
- 8 Výroba a príprava krmív pre zvieratá
- 9 Destilovanie, úprava a miešanie alkoholu
- 10 Výroba vína
- 11 Výroba piva a sladu
- 12 Výroba nealkoholických nápojov

Prameň: Prod 3-04, CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP

Najvyšší kladný výsledok hospodárenia⁷ (VH) dosiahol odbor spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (27 mil. €), výroby kakaa, čokolády a cukrovíniek

⁶ Výkaz Prod 3-04 - podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac; zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov

⁷ do hodnotenia pre anonymitu údajov neboli zaradené odbory: cukrovarnícky a tukový

(17,3 mil. €), výroby pečiva a múčnych výrobkov (16,1 mil. €), výroby piva a sladu (14,9 mil. €), a jedny z najnižších kladných VH mali vo výrobe nealkoholických nápojov s produkciou minerálnych vôd a iných fľaškových vôd (3,6 mil. €) a v spracovaní a konzervovaní rýb, kôrovcov a mäkkýšov (0,3 mil. €).

Stratové boli odbory výroby mliečnych výrobkov (1,4 mil. €) a výroby a prípravy krmív pre zvieratá (0,9 mil. €).

Výsledok hospodárenia medziročne zlepšili len v odbore výroby vína (o 7,2 mil. €), výroby piva a sladu (o 4,9 mil. €) a v odbore destilovania, úpravy a miešania alkoholu (o 0,1 mil. €).

Ostatné hodnotené odbory výsledok hospodárenia zhoršili, z nich najvýraznejšie odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (28,2 mil. €) a spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (12,3 mil. €). VH sa zhoršil aj v odbore výroby kakaa, čokolády a cukroviniek (8 mil. €), výroby mliečnych výrobkov (6,6 mil. €), výroby pečiva a múčnych výrobkov (4,2 mil. €), výroby mlynárskych a škrobových výrobkov (3,7 mil. €) a výroby nealkoholických nápojov s produkciou minerálnych vôd a iných fľaškových vôd (3,7 mil. €). Najmenší pokles VH bol v odbore spracovania a konzervovania rýb, kôrovcov a mäkkýšov (0,8 mil. €) a v odbore výroby a prípravy krmív pre zvieratá (0,1 mil. €).

V priemere na 100 € výnosov sa v odvetví vynaložilo 96,9 € nákladov, čo bolo o 1,66 € viac ako v roku 2009. Nákladovosť výnosov vzrástla vo väčšine odborov, najvýraznejšie v spracovaní a konzervovaní mäsa a mäsových produktov (4,61 €), v spracovaní a konzervovaní ovocia a zeleniny (4,14 €), vo výrobe kakaa, čokolády a cukroviniek (2,25 €) a úplne najmenej vo výrobe a príprave krmív pre zvieratá (0,15 €). Zlepšenie nákladovosti výnosov bolo len v dvoch hodnotených odboroch - vo výrobe vína (10,03 €) a vo výrobe piva a sladu (0,99 €).

Úroveň nákladovosti výnosov a zároveň vyššiu ako priemer odvetvia dosiahli odbory výroby a prípravy krmív pre zvieratá (100,8 €), výroby mliečnych výrobkov (100,3 €), spracovania a konzervovania rýb, kôrovcov a mäkkýšov (99,6 €), spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (99,3 €), výroby nealkoholických nápojov s produkciou minerálnych vôd a iných fľaškových vôd (98,6 €), výroby mlynárskych a škrobových výrobkov (97,3 €). Naopak najnižšia úroveň nákladovosti výnosov bola v odbore destilovania, úpravy a miešania alkoholu (91,6 €) a vo výrobe vína (91,6 €).

V rámci celkových nákladov tvorila spotreba materiálu a energie 46,7 %, náklady na predaný tovar 17,7 %, nakupované služby 12,6 %, mzdové náklady 7,2 % a odpisy 4,8 % a medziročne vzrástol len podiel pri nákladoch na predaný tovar (o 2,6 p. b.). Na výrobnéj spotrebe odvetvia predstavoval podiel spotreby materiálu a energie 77,6 % a podiel na nakupovaných službách 20,9 % a oba podiely medziročne klesli.

Výroba výrobkov, v hodnotovom vyjadrení, v odvetví vzrástla o 3,7 % na 2,7 mld. € vplyvom jej výraznejšieho nárastu vo výrobe vína (21,9 %) a aj vo výrobe piva a sladu (11,2 %) a vo výrobe mliečnych výrobkov (10,3 %). Najmiernejší nárast výroby výrobkov dosiahli odbory výroby pečiva a múčnych výrobkov (0,6 %) a spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (0,2 %). Výroba výrobkov klesla vo výrobe a príprave krmív pre zvieratá (14,6 %), v odbore destilovania, úpravy a miešania alkoholu (10,9 %), vo výrobe

nealkoholických nápojov s produkciou minerálnych vôd a iných fľaškových vôd (7,3 %) a v spracovaní a konzervovaní rýb, kôrovcov a mäkkýšov (3,3 %).

Výroba a tržby

v mil. €

Tabuľka č. 11

Ukazovateľ	2009	2010	Index 10/09	Podiel na výnosoch v %		
				2009	2010	Rozdiel 2010 - 09
Výroba výrobkov	2 569	2 665	103,7	72,7	72,0	-0,8
Tržby za vlastné výkony a tovar ¹⁾	3 243	3 392	104,6	91,8	91,6	-0,2
- Tržby za vlastné výrobky a služby	2 537	2 575	101,5	71,8	69,5	-2,3
- Tržby za predaj tovaru	706	816	115,6	20,0	22,0	2,0

Prameň: Prod 3-04-ŠÚ SR, CD MP SR, VÚEPP a prepočty VÚEPP

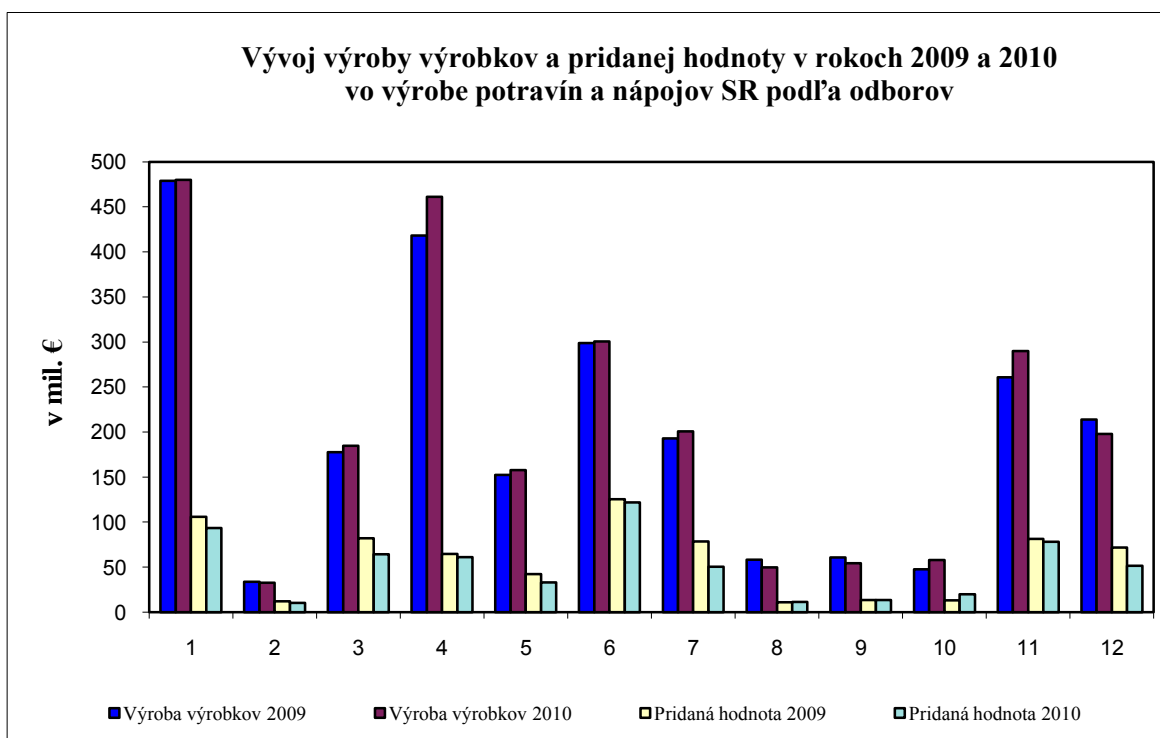
¹⁾ v bežných odbytových cenách výrobcov potravinárskeho priemyslu SR

Vypracoval: VÚEPP

Nepriaznivý bol vývoj pridanej hodnoty, ktorá v odvetví klesla o 12,2 % na 645 mil. €. Najvýraznejšie klesla vo výrobe kakaa, čokolády a cukrovínok (36,1 %), rýchlejšie ako v priemere za odvetvie klesla aj vo výrobe nealkoholických nápojov s produkciou minerálnych vôd a iných fľaškových vôd (28,3 %), vo výrobe mlynárskych a škrobových výrobkov (22,3 %), v spracovaní a konzervovaní ovocia a zeleniny (21,5 %) a v spracovaní a konzervovaní rýb, kôrovcov a mäkkýšov (14,4 %). Najmenej klesla pridaná hodnota v odbore destilovania, úpravy a miešania alkoholu (0,7 %). Významný rast pridanej hodnoty bol vo výrobe vína (52,3 %) a pridaná hodnota vzrástla už len vo výrobe a príprave krmív pre zvieratá (3,7 %).

Celkový majetok v odvetví klesol (o 2,5 %) na 2,8 mld. € vplyvom poklesu obežného majetku, ale pri súčasnom náraste dlhodobého hmotného a nehmotného majetku (1,6 % na 2,7 mld. €). Z výrobných hodnotených odborov DHNM najvýraznejšie vzrástol vo výrobe mliečnych výrobkov (16,2 %), vo výrobe mlynárskych a škrobových výrobkov (12,9 %), v spracovaní a konzervovaní ovocia a zeleniny (11,2 %) a výrobe pečiva a múčnych výrobkov (10,9 %). Naopak DHNM výrazne klesol vo výrobe a príprave krmív pre zvieratá (23,7 %), v spracovaní a konzervovaní mäsa a mäsových produktov (15,9 %), v spracovaní a konzervovaní rýb, kôrovcov a mäkkýšov (9,8 %).

Pre informáciu dopĺňame, že podľa rezortných štatistických výsledkov (výkaz POTRAV (MPRV SR) 1-02) v roku 2010 dosiahlo 396 podnikov potravinárskeho priemyslu kladný výsledok hospodárenia 33,2 mil. €, ktorý však medziročne klesol o 71 % (o 82 mil. €). Výnosy v objeme 3 832 mil. € prevyšovali náklady 3 799 mil. €. Z celkového počtu podnikov bolo 64,4 % ziskových. Tieto vytvorili zisk 117 mil. €.

1 Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov

2 Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov

3 Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny

4 Výroba mliečnych výrobkov

5 Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov

6 Výroba pečiva a múčnych výrobkov

7 Výroba kakaa, čokolády a cukrovínok

8 Výroba a príprava krmív pre zvieratá

9 Destilovanie, úprava a miešanie alkoholu

10 Výroba vína

11 Výroba piva a sladu

12 Výroba nealkoholických nápojov

Prameň: ŠÚ SR, Prod 3-04, CD MP SR, VÚEPP

Vypracoval: VÚEPP

Podrobnejšie údaje o ekonomike potravinárskeho priemyslu sú v tabuľkách č. 13 - 15 v prílohe č. 10.

3. Výroba a agropotravinársky trh

3.1 Hrubá poľnohospodárska produkcia

Podľa predbežných údajov za rok 2010 hrubá poľnohospodárska produkcia mierne vzrástla len v bežných cenách o 3,2 %, a to v dôsledku nárastu rastlinnej produkcie o 9,3 %, a naopak poklesu živočíšnej produkcie o 3,8 %. V štruktúre produkcie prevládala rastlinná produkcia (56,6 %) pred živočíšnou (43,5 %).

Opačná tendencia bola pri hrubej poľnohospodárskej produkcii ocenennej v stálych cenách roku 2005, keď táto klesla o 12,8 %. Pokles bol ovplyvnený rýchlejšim poklesom rastlinnej produkcie (o 19,2 %) ako živočíšnej produkcie (o 6,3 %), čo ovplyvnilo pozitívne aj štruktúru celkovej hrubej produkcie s vyšším podielom živočíšnej produkcie.

Vývoj hrubej poľnohospodárskej produkcie v mil. €

Tabuľka č. 12

	2009	2010	Index 2010/2009	Podiel v %	
				2009	2010
Hrubá poľnohospodárska produkcia v bežných cenách	1 644,1	1 696,8	103,2	100,0	100,0
z toho : rastlinná	876,2	957,9	109,3	53,3	56,5
živočíšna	767,9	738,9	96,2	46,7	43,5
Hrubá poľnohospodárska produkcia v stálych cenách roku 2005	1 840,0	1 605,3	87,2	100,0	100,0
z toho : rastlinná	921,0	744,2	80,8	50,1	46,4
živočíšna	918,9	861,1	93,7	49,9	53,6

Prameň : ŠÚ SR, vyžiadané údaje, prepočty VÚEPP

Pozn.: rok 2010 - 2. odhad

Vypracoval: VÚEPP

3.1.1 Rastlinná výroba

V roku 2010 boli poľnohospodárske plodiny zasiate na výmere 1 320,5 tis. ha, ktorá bola medziročne nižšia o 1,3 % (16,7 tis. ha). Z hlavných plodín sa znížili pestovateľské plochy obilnín (7,0 %) a zemiakov (5,4 %). Z hustosiatych obilnín najvýraznejšie klesla výmera jačmeňa (29,4 %), ostatných obilnín (16,4 %), raže (15,3 %) a pšenice (8,1 %). Výmera kukurice na zrno vzrástla (28,7 %).

Rozhodovanie producentov o oseve ovplyvnila vysoká ponuka a zásoby obilnín v roku 2009, pokračujúce znižovanie stavov hospodárskych zvierat, ako aj cenová úroveň komodít. Významnú úlohu v roku 2010 zohralo počasie, jeho výkyvy výrazne ovplyvnili osevné plochy a priemerné hektárové úrody väčšiny poľnohospodárskych plodín.

Pokračovalo zvyšovanie osevných plôch cukrovej repy (11,1 %) a olejní (3,1 %), i keď miernejším tempom ako v roku 2009. Vzrástli osevné plochy slnečnice (5,4 %), repky (0,4 %) sóje (52,0 %) a ľanu olejného (48,3 %).

Po trojročnom poklese sa medziročne zvýšili pestovateľské plochy strukovín na zrno spolu o 32,2 %, a to najmä šošovice, pričom výmera kŕmnych strukovín sa znížila (8,9 %). Zvýšený osev strukovín bol reakciou producentov, najmä na situáciu vzniknutú nepriaznivým počasím hneď v jarých mesiacoch (záplavy) a následným výpadkom zasiatych plôch inými plodinami.

Osev viacročných krmovín na ornej pôde vzrástol (10,1 %), medziročne sa zvýšila výmera d'ateliny červenej (3,3 %) a lucerny (5,3 %). Z jednoročných krmovín klesla výmera kukurice na zeleno a siláž (0,7 %), pričom celková výmera jednoročných krmovín sa zvýšila o 1,2 %.

Rok 2010 bol mimoriadne nepriaznivý i pre pestovateľov zemiakov. Pestovateľské plochy opätovne klesli, na čom sa podieľali najmä nepriaznivé klimatické podmienky v čase výsadby.

Štruktúra osevu hlavných plodín na ornej pôde

v %

Tabuľka č. 13

Plodina	Skutočnosť		Rozdiel
	2009	2010	2010-2009
Obilniny spolu	57,5	54,2	-3,3
z toho: pšenica	28,5	26,5	-2,0
jačmeň	14,7	10,5	-4,2
kukurica	10,4	13,6	3,2
Cukrová repa technická	1,2	1,3	0,1
Zemiaky	0,9	0,9	0,0
Olejniny spolu	20,3	21,2	0,9
z toho: repka olejná	12,6	12,8	0,2
slnečnica	6,3	6,7	0,4
Strukoviny na zrno	0,8	1,0	0,2
Kŕmne okopaniny	0,1	0,1	0,0
Zelenina konzumná ¹	0,6	1,0	0,4

Prameň: Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami, ŠÚ SR
¹⁾ na ornej pôde, bez odhadu za domáce záhradky

Vypracoval: VÚEPP

Štruktúra celkového osevu sa zmenila v prospech viacročných krmovín na ornej pôde (1,4 p. b.), zeleniny konzumnej (0,4 p. b.) a olejní (0,9 p. b.). Znížil sa podiel obilnín (3,3 p. b.), z toho jačmeňa o 4,2 p. b. a pšenice o 2,0 p. b. Podiel jednoročných krmovín klesol o 6,8 p. b.. Zvýšil sa podiel kukurice o 3,2 p. b, mierny nárast bol pri strukovinách a cukrovej repe technickej. Podiel zemiakov, kŕmnych okopanín a ďateliny červenej sa nezmenil.

Záplavové dažde v máji a začiatkom júna a následné horúčavy a sucha výrazne ovplyvnili priemerné hektárové úrody všetkých poľných plodín. Najvýraznejšie sa medziročne znížila **úroda z jedného hektára** muštového hrozna (42,4 %), zemiakov (38,4 %), kŕmnych okopanín (34,9 %), jačmeňa (21,2 %), a to jarného (22 %), ovsa (23,0 %), raže (22,3 %), slnečnice (19,9 %), kukurice (19,3 %), repky olejnej (15,1 %), pšenice (14,8 %), strukovín (9,3 %), cukrovej repy (3,2 %). Z ostatných plodín sa výrazne znížila priemerná hektárová úroda horčice (41,8 %), ľanu olejného (39,2 %), ostatných obilnín (11,5 %) a poľnej zeleniny a ovocia.

Pokles produkcie rastlinných komodít spôsobil podmáčanie pôdy a záplavy v máji a júni, ktoré spôsobili, že takto zaplavené porasti boli z veľkej časti nepoužiteľné- napadnuté plesňami a chorobami a neboli vhodné na potravinárske ani krmivárske použitie.

V dôsledku nižších priemerných hektárových úrod medziročne klesla **produkcia** všetkých plodín s výnimkou cukrovej repy a strukovín spolu. Najvýraznejšie sa znížila produkcia jačmeňa (46,5 %), kukurice (6,8 %), zemiakov (41,7 %), pšenice (22,9 %), ostatných obilnín (29,5 %) a ovsa (28,8 %). Produkcia olejní klesla dôsledkom poklesu zberových plôch a úrodnosti z 1 hektára o 16,0 %. Produkcia kŕmnych okopanín klesla o 34,4 % vplyvom 34,9 % poklesu priemernej hektárovej úrody. Daždivá a chladná jar a následný výskyt hubových chorôb ovocných stromov sa prejavil na znížení produkcie ovocia (12,4 %). Podobná situácia bola aj pri zelenine. I napriek medziročne zvýšenej zberovej ploche o 7,0 % (orná pôda spolu so samozásobiteľmi) sa urodilo menej zeleniny

o 8,9 %. Úroda muštového hrozna sa výrazným znížením úrody z jedného hektára znížila takmer na polovicu (49,8 %).

V dôsledku vyššej zberovej plochy sa zvýšila produkcia cukrovej repy o 8,8 % a strukovín o 13,4 %.

Zberové plochy a hektárové úrody hlavných plodín

Tabuľka č. 14

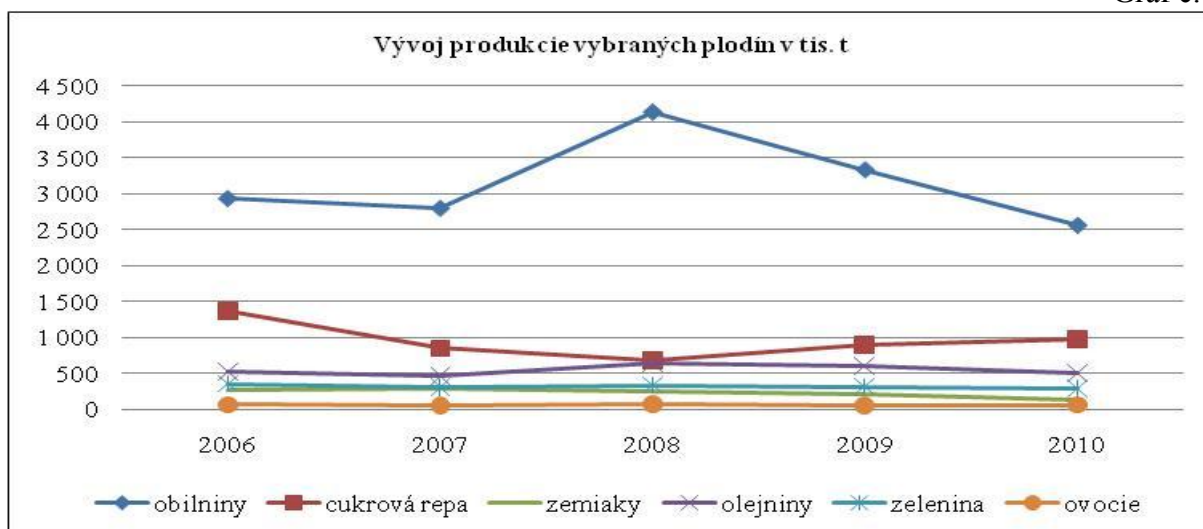
Plodina	Zberové plochy v tis. ha		Index	Hektárové úrody v t.ha ⁻¹		Index
	2009	2010	2010/2009	2009	2010	2010/2009
Obilniny spolu	768,7	683,3	88,9	4,33	3,74	86,4
z toho: pšenica	379,2	342,1	90,2	4,06	3,46	85,2
jačmeň	195,8	133	67,9	3,45	2,72	78,8
kukurica	144,2	166,6	115,5	6,85	5,53	80,7
Cukrová repa technická	16	17,9	112,4	56,34	54,52	96,8
Zemiaky	11,6	11,0	94,6	18,60	11,45	61,6
Olejniny spolu	267,7	267	99,7	2,23	1,88	84,3
z toho: repka olejná	166,5	164,0	98,5	2,32	1,97	84,9
slnečnica	82,9	82,9	99,9	2,26	1,81	80,1
Strukoviny spolu	11,6	9,3	80,2	1,62	1,47	90,7
Kýmne okopaniny	0,9	0,9	100,9	36,29	23,62	65,1
Ovocie*	5,7	5,4	94,7	8,20	7,46	91,0
z toho: jablká	2,7	2,7	100	8,18	12,75	155,9
broskyne	0,7	0,7	100	4,80	2,91	60,6
Zelenina konzumná	28,5	30,6	107,2	10,93	9,30	85,1
z toho: rajčiaky	2,9	2,7	93,1	17,76	13,49	76,0
Kapusta spolu	4,1	4,1	100,0	12,12	11,33	93,5
Muštové hrozno	9,2	8	86,7	4,53	2,61	57,6

Prameň: ŠÚ SR

*sady

Vypracoval: VÚEPP

Graf č.6

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP

Produkcia hlavných plodín

v tis. t

Tabuľka č. 15

Plodina	Skutočnosť		
	2009	2010	Index 2010/2009
Obilniny spolu	3 330	2 554,2	76,7
z toho: pšenica	1 537,9	1 185,3	77,1
jačmeň	675,5	361,4	53,5
kukurica	988,1	921,3	93,2
Cukrová repa technická	898,8	977,7	108,8
Zemiaky	216,1	125,9	58,3
Olejníny spolu	595,8	500,7	84,0
Repka olejná	386,7	322,5	83,4
z toho: slnečnica	187,2	150,3	80,3
strukoviny	15,0	17,0	113,4
Kŕmne okopaniny	33,3	21,8	65,6
Ovocie*	46,3	40,5	87,5
z toho: jablká	37,7	34,2	90,7
broskyne	3,2	1,9	59,4
Zelenina	312,1	284,4	91,1
Z toho: rajčiaky	51,9	36,5	70,3
kapusta	50,2	46,7	93,0
Muštové hrozno	41,8	21,0	50,2

Prameň: ŠÚ SR

*ovocie v sadoch

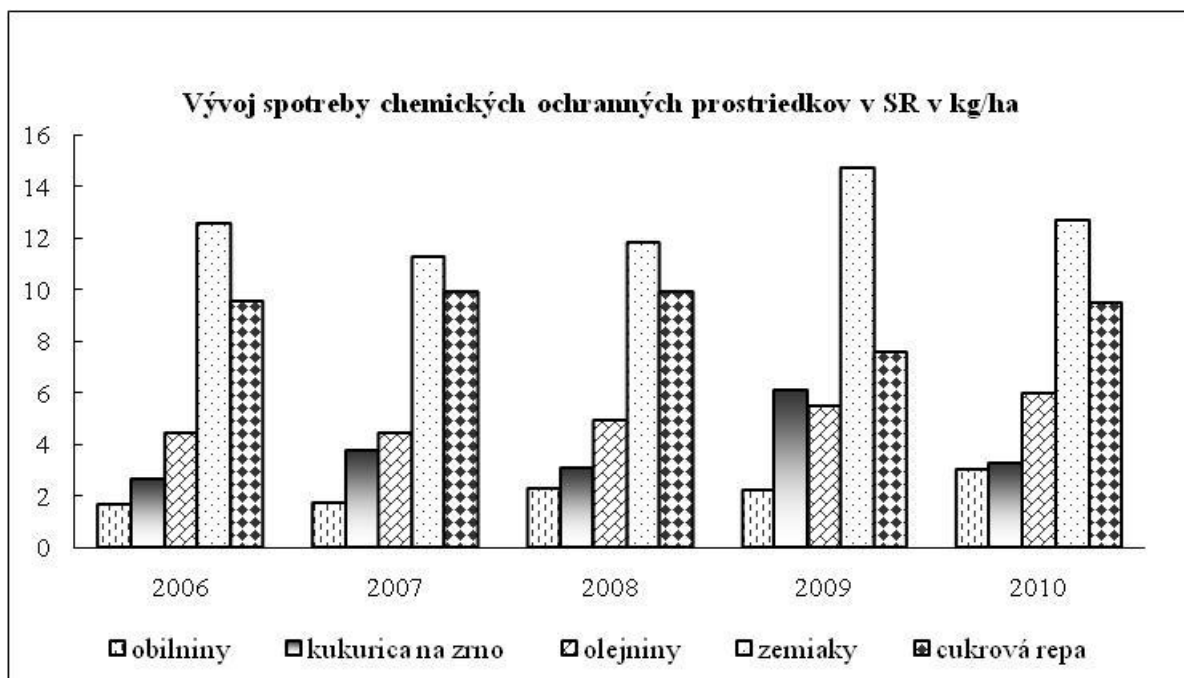
Vypracoval: VÚEPP

Rok 2010 bol z hľadiska počasia pre poľnohospodárov veľmi nepriaznivý. Poveternostné podmienky v priebehu vegetácie boli plné extrémov, teplé a suché obdobia sa striedali s chladným a vlhkým obdobím. Mesiac marec bol teplotne normálny a zrážkovo podnormálny. Najnižšie úhrny (56 %) dlhodobého normálu (DN) boli na západnom Slovensku a najvyššie (76 %) na strednom Slovensku. Apríl bol teplotne normálny a zrážkovo vlhký, na západnom a východnom Slovensku až veľmi vlhký. Z hľadiska teplotných pomerov máj bol normálny s vyššími priemernými teplotami vo východnej polovici územia SR. Zrážkovo bol mimoriadne vlhký v priemere spadlo 235 mm zrážok, t. j. 309 % DN (ZS 299 %, SS 294 % a VS 331 % DN). Od 15. mája nebolo umožnené poľnohospodárom prakticky vstúpiť do polí vo všetkých oblastiach Slovenska. Porasty na mnohých miestach boli zaliate zrážkovou, spodnou vodou a zničené krupobitím. Ešte nepriaznivejšia situácia bola v okolí vodných tokov, ktoré sa vyliali z koryta (južné a východné Slovensko). Extrémne zrážky pokračovali v júni, najmä v Prešovskom kraji. 13. júna sa Žilinským krajom prehnala veterná smršť. V júli sa teploty pohybovali okolo 33° C. V prvej dekáde augusta prietrž mračien zasiahla Banskobystrický kraj a v polovici augusta bola zaplavená Handlová, Nováky, Prievidza a Martin. Intenzívne zrážky pokračovali aj v septembri. Od 9. septembra sa postupne oteplilo. Extrémne teple počasie pokračovalo v októbri a v novembri.

Uvedený priebeh počasia vytvoril priaznivé podmienky pre rozšírenie hubových chorôb (múčnatka jabloní, kučeravosť a monilióza broskýň a marhúľ), vošiek a burín

na väčšine poľnohospodárskych plodín, čo dokumentuje aj medziročné zvýšenie spotreby fungicídov (122 %) a herbicídov (0,3 %). Vzhľadom na intenzívne zrážky a záplavy, spotreba insekticídov medziročne klesla (13,2 %).

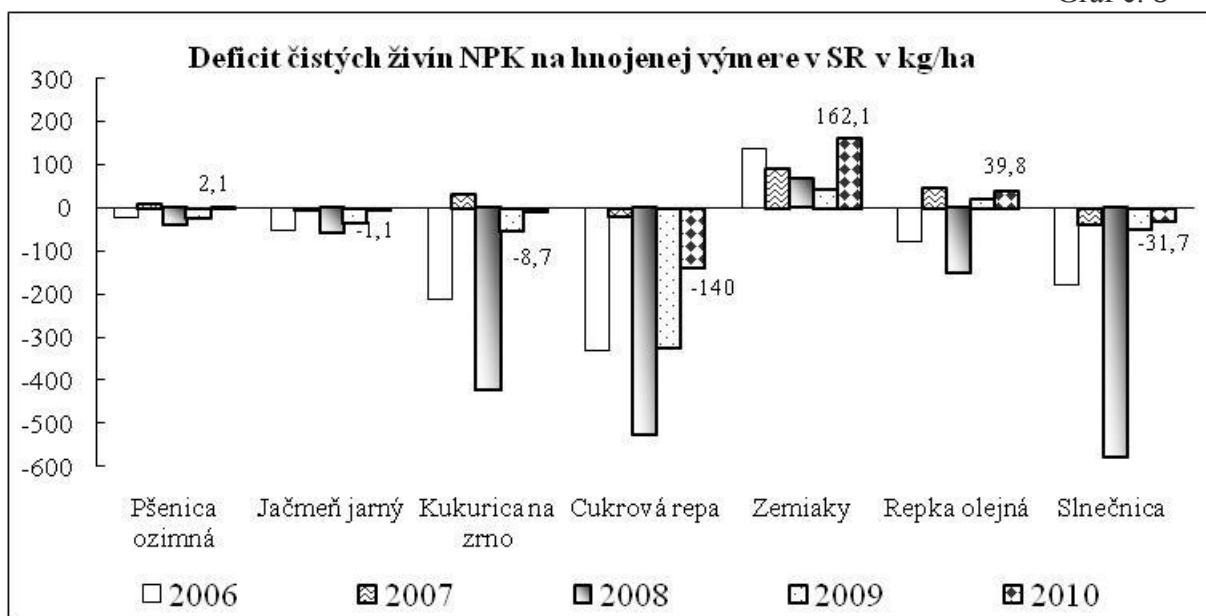
Graf č. 7

Prameň: ÚKSÚP
Vypracoval: VÚEPP

Vývoj spotreby priemyselných hnojív (nárast 4,3 %) v interakcii s intenzívnymi zrážkami a vysokými teplotami v jednotlivých rastových fázach, sa prejavil na priemerných hektárových úrodách a samotnej produkcii všetkých plodín, s výnimkou cukrovej repy.

Graf č. 8

Prameň: ÚKSÚP
Vypracoval: VÚEPP

Ponuka a dopyt po rastlinných komoditách

Na základe vývoja bilančných ukazovateľov sa predpokladá, že celková ponuka vytvorená produkciou, dovozom a počiatočnými zásobami sa medziročne u väčšiny komodít vplyvom nižšej produkcie zníži (okrem kukurice na zrnó, ovocia a kapusty). Podiel produkcie na ponuke sa zníži najmä pri zemiakoch (31,0 %), jačmeni (16,0 %), jablkách (9,9 %) a kapuste (9,7 %). Zvýši sa pri: strukovinách (9,3 %), repke olejnej (8,4 %) a slnečnici (1,5 %). Predpokladá sa, že ponuka prevýši dopyt pri: víne (52,2 %), kukurici (47,9 %), pšenici (21,9 %), jačmeni (9,3 %) a strukovinách (7,8 %). Podiel spotreby na použití bude najvyšší pri rajčiakoch (100,9), broskyniach (93,3 %), jačmeni (84,1 %), strukovinách (86,9 %), víne (78,2 %). Zostatok produkcie bude možné vyviezť. Nepotravinárska spotreba obilnín sa zvýši (69,6 %), ale u olejníň zníži (11,1 %) dôsledkom poklesu výroby metylesteru repkového oleja. Ponuka obilnín na potravinárske účely mierne vzrastie (11,9 %), dôvodom je zvyšovanie spotreby pšenice, raže i kukurice. Ponuka vína prevýši dopyt, pričom produkcia vína z domácej suroviny pokryje dopyt len na 52 %.

Ponuka a dopyt základných poľnohospodárskych plodín v SR v hospodárskom roku 2010-2011 (odhad)

Tabuľka č. 16

Druh výrobku	MJ	Ponuka	Dopyt	Rozdiel	Produkcia**	Spotreba	Podiel produkcie k spotrebe (%)
Obilniny spolu	tis. t.	4 580	3 575	1 005	2 554	2 696	94,7
z toho: pšenica	tis. t.	1 961	1 608	353	1 185	1 216	97,5
jačmeň	tis. t.	712	651	61	361	548	65,9
kukurica na zrnó	tis. t.	1 744	1 179	565	921	820	112,4
Olejníny spolu	tis. t.	519	519	1	501	320	156,5
z toho: repka olejná	tis. t.	329	329	0	322	241	134,0
slnečnica	tis. t.	156	156	0	150	57	263,7
Zemiaky*	tis. t.	284	284	0	126	284	44,4
Strukoviny	tis. t.	26	24	2	17	21	79,9
Ovocie ¹⁾	tis. t.	160	160	0	59	134	44,0
z toho: jablká	tis. t.	100	100	0	45	79	57,0
broskyne	tis. t.	15	18	0	3	14	21,4
Zelenina	tis. t.	546	546	0	284	386	73,6
z toho: rajčiaky	tis. t.	68	68	0	37	69	53,2
kapusta ²⁾	tis. t.	85	85	0	47	73	64,0
Víno	tis. hl	1 161	763	398	287	597	48,1

Poznámka:

*štatistický údaj o zásobách sa nevyskytuje, **skutočnosť

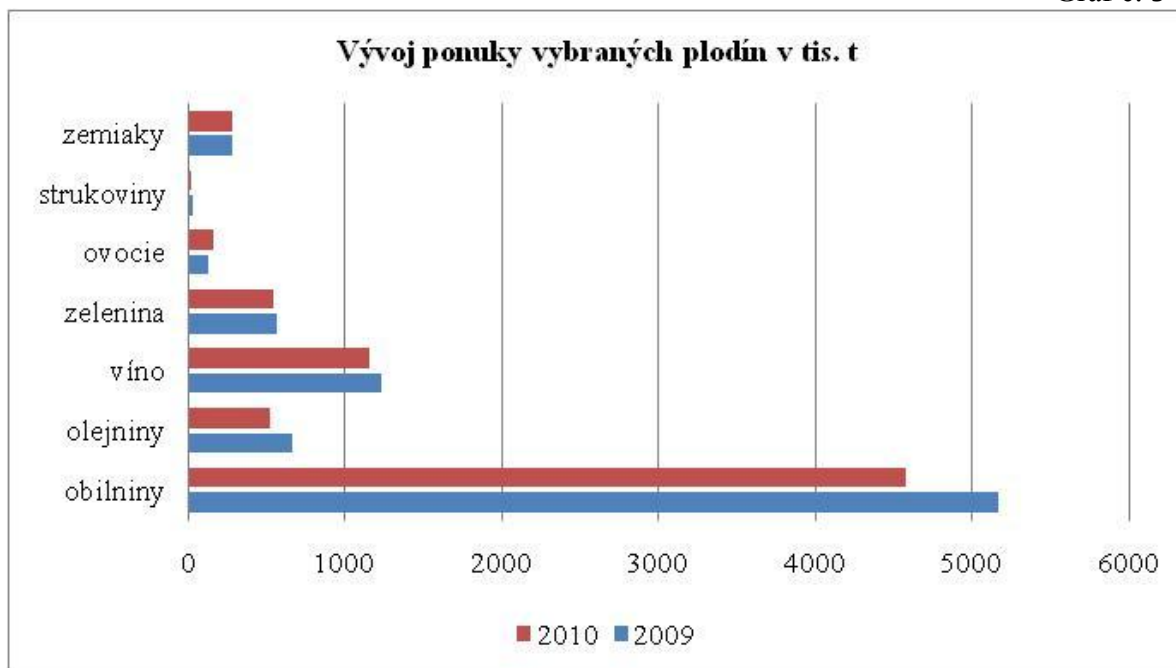
¹⁾ jedná sa o ovocie mierneho pásma. Produkcia v r. 2009 je len za ovocné sady. Od r. 2009 štatistiku ovocia vykonáva ÚKSUP (doteraz ŠÚ SR), údaje za samozásobiteľov nie sú k dispozícii.

²⁾ kapusta biela a červená

Prameň: Komoditné situačné a výhľadové správy, VÚEPP Bratislava

Vypracoval: VÚEPP

Graf č. 9

Prameň: Komoditné situačné a výhľadové správy, VÚEPP Bratislava
 Vypracoval: VÚEPP

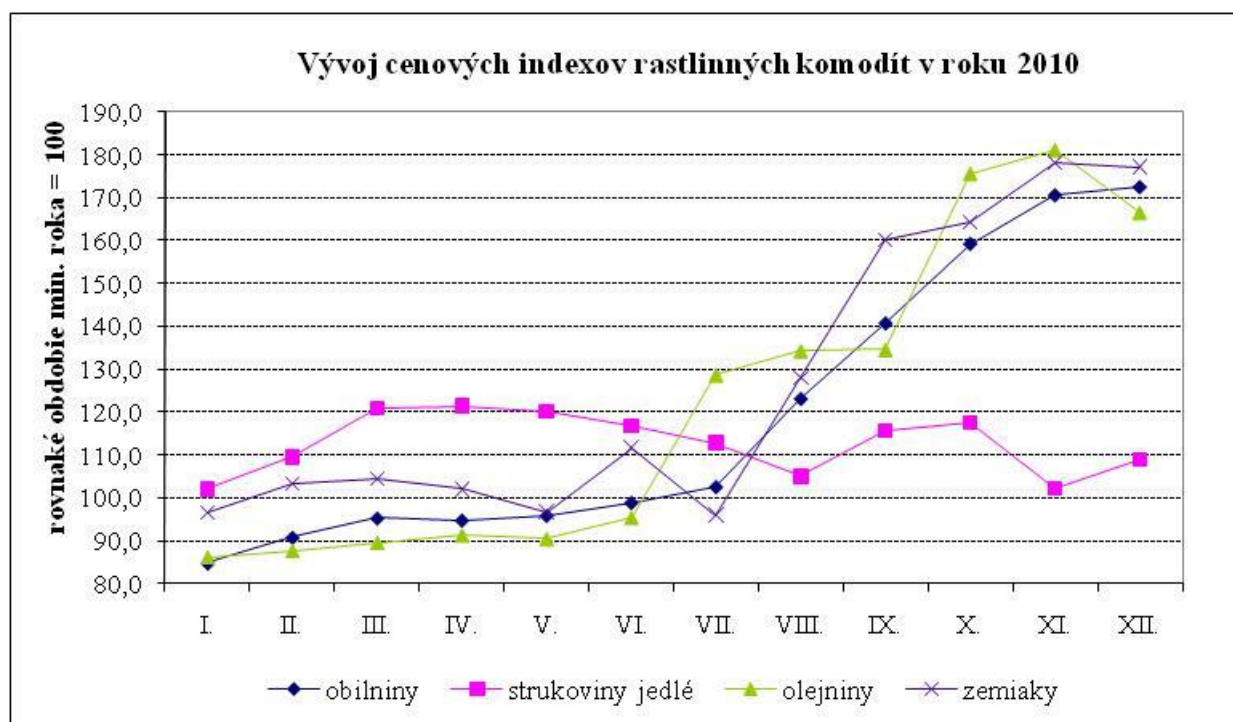
Vývoj cien

Rok 2010 bol charakteristický veľmi dynamickým cenovým vývojom na trhu s komoditami rastlinnej výroby, ktoré sa v priemere medziročne zvýšili o 30,3 %. Po extrémnom poklese cien rastlinných komodít v predchádzajúcom roku došlo v priebehu prvého polroka k ich stabilizácii a neskôr miernemu rastu. Po zbere úrody sa ich ceny v priebehu druhého polroka enormne zvyšovali, s najvýraznejšou dynamikou v poslednom štvrtroku. Spomínaný cenový vývoj bol ovplyvnený najmä situáciou na trhu s obilninami, olejninami a zemiakmi.

Ceny obilnín sa v priemernom vyjadrení zvýšili o 31,8 %. Z tejto komoditnej skupiny najvyšší cenový rast zaznamenala kukurica na zrno (54,2 %) a priemyselná pšenica (37,3 %). Ceny olejnin stúpili o 45,4 %, čo ovplyvnila najmä extrémne vysoká cena slnečnice (73,5 %). Výrazne vzrástli aj ceny zemiakov (36,9 %). Po minuloročnom miernom zvýšení cien strukovín sa tempo ich rastu zvýšilo na 12,6 %, pričom nadpriemerný cenový rast bol zaznamenaný v prípade kŕmneho hrachu (17,6 %). Znížila sa nákupná cena cukrovej repy o 13,5 %.

Ceny všetkých druhov zeleniny sledovaných ŠÚ SR medziročne vzrástli, v priemere o 17,3 %. Najvyšší nárast zaznamenala biela kapusta (58 %), zeleninová paprika (35,9 %), petržlen s vňaťou (27,9 %) a zeler bez vňate (25,3 %).

Aj ceny ovocia sa medziročne rekordne zvýšili (29,4 %), najmä v prípade muštového hrozna (45,7 %) a sliviek (35 %).

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP

Vývoj zberových plôch, hektárových úrod a produkcie uvádzajú tabuľky č. 16 - 18 v prílohe č. 10.

3.1.2 Živočíšna výroba

Počty hospodárskych zvierat a ich reprodukcia, produkcia a predaj živočíšnych výrobkov

V chove **hovädzieho dobytká** v roku 2010 nedošlo k výrazným zmenám. Pokles počtu sa spomalil a počet kráv mierne stúpol. Nárast kráv však bol v dôsledku nárastu počtu dojčiacich kráv na úkor dojných kráv. Na konci roka 2010 bolo v SR 467,1 tis. ks hovädzieho dobytká, čo bolo medziročne o 4,8 tis. ks (o 1,0 %) menej. Kráv spolu bolo 204,4 tis. ks, t. j. o 0,5 tis. ks (o 0,2 %) viac. Nárast počtu dojčiacich kráv bol v priebehu roka intenzívnejší ako v predchádzajúcich rokoch. Ich počet medziročne stúpol o 3,5 tis. ks (o 8,5 %) a na konci roka 2010 dosiahol úroveň 45,1 tis. ks. Podiel dojčiacich kráv na celkovom počte kráv stúpol medziročne z 20,3 % na 22,0 %. Klesajúci trend priemerných počtov dojníc pokračoval aj v roku 2010, keď priemerný počet dojníc dosiahol 161,3 tis. ks, čo bolo o 4,6 tis. ks menej (o 2,8 %).

Vo výkrme hovädzieho dobytká bolo 44,2 tis. ks dobytká, čo bolo o 2,0 tis. ks (o 4,3 %) menej ako pred rokom.

V rámci ukazovateľov reprodukcie základného stáda a reprodukčných vlastností dobytká mierne pokleslo brakovanie kráv a zvýšilo sa ich pripúšťanie. Ostatné ukazovatele mali negatívny vývoj. Znížilo sa percento pripustených jalovic a klesol podiel preradených jalovic do stavu kráv. Klesol počet narodených teliat na 100 kráv a klesol počet odchovaných teliat na 100 kráv o 2 ks. Priemerné denné prírastky hmotnosti dobytká vo výkrme

medziročne takmer stagnovali a dosiahli 0,751 kg. Negatívny vývoj bol aj v mliekovej úžitkovosti, ktorá medziročne klesla o 77,7 kg (o 1,3 %) na 5 692,1 kg mlieka na dojnica a rok.

Pokles priemerného počtu dojníc a pokles mliekovej úžitkovosti na dojnica spôsobil, že výroba kravského mlieka medziročne klesla o 39,4 tis. t (o 4,1 %) a dosiahla 918,0 tis. t. Celkove prvovýrobcovia mlieka v priebehu roka 2010 obchodovali s 822 tis. t kravského mlieka. Objem dodávok mlieka tvoril 799,9 tis. t (97,3 %) a priamy predaj 22,06 tis. t (2,7 %). Celkový predaj mlieka sa znížil o 42,07 tis. t (o 4,9 %). Objem dodávok medziročne poklesol o 52,4 tis. t (o 6,1 %) a priamy predaj vzrástol o 10,3 tis. t (o 88,3 %).

V roku 2010 sa predalo z podnikov zapísaných v Registri fariem ŠÚ SR 46 216 t ž. hm. jatočného hovädzieho dobytku, čo bolo menej o 3,6 tis. t ž. hm. (7,3 %). Klesol aj predaj jatočných teliat. Predalo sa 17,2 tis. ks jatočných teliat s celkovou hmotnosťou 1 210 t ž. hm., čo bolo menej o 20,1 %.

Na slovenských bitúnkoch sa zabilo 50 905 ks jatočného hovädzieho dobytku spolu, z toho bolo 25 224 kráv, 859 teliat, 4 131 jalovic a 20 140 býkov. Celková jatočná hmotnosť zabitých zvierat bola 13 605 t. Medziročne klesol počet zabíj o 8 230 ks a 2 183 t (čiže 13,8 % jat. hm.). Súčasne sa, podľa údajov z Registra zvierat (CEHZ), v domácnostiach zabilo 11 135 ks dobytku, čo predstavuje 2 006 t jat. hm. Hrubá domáca produkcia dosiahla 26 319 t hovädzieho mäsa a v porovnaní s rokom 2009 sa znížila o 6,0 %.

Situácia v **chove ošípaných** sa v roku 2010 opäť zhoršila. Celkový počet ošípaných dosiahol 687,3 tis. ks, čo bolo o 53,6 tis. ks (7,2 %) medziročne menej. Počet prasníc dosiahol 41,3 tis. ks, a bol o 2,7 tis. ks nižší (6,1 %). Priemerný počet ošípaných vo výkrme dosiahol 384,1 tis. ks, t. j. o 3,7 tis. ks (1,0 %) menej ako v roku 2009 a počet ošípaných vo výkrme bol o 27,4 tis. ks (5,9 %) nižší ako pred rokom. Vo 4. štvrtroku 2010 sa výrazne znížil počet ošípaných vo výkrme, hlavne vo vyšších hmotnostných kategóriách a tiež aj prasiatok do 20 kg (o 11,1 % oproti koncu roka 2009). Medziročne stúpol počet ošípaných v hmotnostnej kategórii od 21 do 50 kg.

Úžitkovosť sa znížila. Kleslo pripúšťanie prasničiek i prasníc a aj prevod prasničiek do stavu prasníc. Mierne stúpol úhyn prasníc. Znížilo sa len brakovanie prasníc zo 40,9 % v roku 2009 na 34,3 % v roku 2010. Čiastočne pozitívny vývoj bol v pôrodnosti. Napriek opätovnému poklesu počtu vrhov na prasnicu, stúpol počet narodených prasiat na 1 prasnicu a zvýšil sa počet narodených prasiat na jeden vrh. Zvýšili sa priemerné denné prírastky vo výkrme a predvýkrme ošípaných o 0,005 kg na KD.

Predalo sa 84 179 t jatočných ošípaných v živej hmotnosti, čo bolo viac o 608 t (0,7 %) ako v roku 2009. Z celkového predaného množstva tvorili prasnice 3,3 % hmotnosti. V roku 2010 sa na slovenských bitúnkoch zabilo 758 122 ks jatočných ošípaných v hmotnosti 86 405 t, čo bolo 68 598 t jat. hm. V porovnaní s rokom 2009 sa zabilo menej o 18 tis. ks (2,3 %) ošípaných, t. j. o 1 545 t jat. hm. (2,2 %). Odhadované samozásobenie domácností bolo 19 521 t ž. hm. Hrubá domáca produkcia dosiahla 86 621 t bravčového mäsa. Dovoz živých zvierat sa na tejto produkcii podieľal 14,3 % a vývoz 17,2 %.

Počet **hydiny spolu** k 31. 12. 2010 dosiahol 12 992 tis. ks, čo bolo medziročne menej o 4,4 % (o 591,4 tis. ks). Počet sliepok dosiahol 6 266,2 tis. ks a zvýšil sa o 0,2 %

(14,0 tis. ks). Podiel sliepok na celkovom počte hydiny stúpol na 48,2 % (o 2,2 p. b.), a dosiahol 6 266,2 tis. ks. Zvýšil sa aj počet kurčiat na chov (19,9 %), husí (1,5 %) a kačíc (0,1 %).

V roku 2010 sa predalo 45 855,9 tis. ks hydiny, čo bolo medziročne viac o 1,7 % (764,7 tis. ks), t. j. 94 461 t ž. hm. (2,3 %). Z uvedeného množstva sa predaj kurčiat v tonách sa zvýšil o 1,5 %, predaj sliepok o 20,7 % a predaj moriek o 2,4 %.

Štruktúra vyprodukovanej hydiny sa vyvíjala v prospech sliepok. Dôsledkom vyššieho počtu sliepok a nárastu úžitkovosti na nosnicu o 2,9 % sa produkcia slepačích vajec spolu (konzumných i násadových) medziročne zvýšila o 5,8 %, t. j. o 67,8 mil. ks. Počet nosníc konzumných vajec dosiahol v intenzívnych chovoch 2 784,0 tis. ks a produkcia slepačích konzumných vajec sa zvýšila o 1,5 % na 747,5 mil. ks. Výroba slepačích násadových vajec dosiahla v intenzívnych chovoch 103,3 mil. ks, a zvýšila sa o 6,4 %, t. j. o 6,2 mil. ks.

Chov oviec pokračoval v pozitívnom vývoji predchádzajúcich rokov. V roku 2010 bolo na Slovensku 394,2 tis. ks oviec, čo bolo o 17,6 tis. ks (4,7 %) viac ako pred rokom. Zlepšila sa úžitkovosť bahníc a znížil sa počet brakovaných bahníc, poklesol úhyn bahníc i zvýšil sa prevod jariet do bahníc. Vzástol počet narodených jahniat na 100 bahníc (o 4,5 ks na 100 bahníc). Klesol úhyn jahniat a odchov jahniat stúpol na 82,5 ks na 100 bahníc. Priemerná striž na 1 ostrihanú ovcu za rok bola mierne vyššia ako v predchádzajúcom roku, no na 1 ovcu sa nastrihalo len 1,5 kg vlny, čo bolo o 0,1 kg menej ako v roku 2009.

V roku 2010 sa predalo 2 269 ton ž. hm. jatočných oviec vrátane jahniat, čo bolo o 48 ton ž. hm. (2,1 %) menej ako v roku 2009. Predalo sa 1 471 ton ž. hm., t. j. 116,4 tis. ks. jatočných jahniat a ich predaj medziročne stúpol o 3,4 tis. ks.

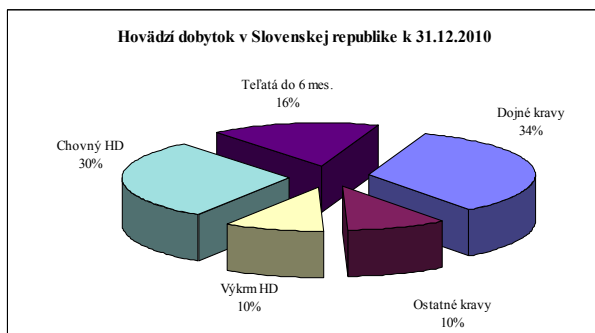
V roku 2010 na slovenských bitúnkoch bolo zabitých 83 887 ks jatočných oviec spolu, z toho bolo 79 501 ks jahniat a 4 386 ks ostatných jatočných oviec. Celková jatočná hmotnosť zabitých zvierat dosiahla 651,6 t. V porovnaní s rokom 2009 sa na bitúnkoch zabilo viac jatočných oviec o 4,7 % a celková jatočná hmotnosť bola vyššia o 12,2 %. Na samozásobenie sa spotrebovalo 414,9 t jat. hm. Hrubá domáca produkcia ovčieho mäsa dosiahla 1 345 t a medziročne stúpila o 11,3 %.

Výroba ovčieho mlieka sa zvýšila o 1,1 kg na jednu bahnicu. Z celkového vyrobeného množstva sa v roku 2010 predalo 9 122 t, čo bolo medziročne viac o 92 t (1 %). Z toho bol predaj do vlastných prevádzok 3 185 tis. t mlieka (34,9 %). Odhad samozásobenia bol 1 100 t mlieka. Celková produkcia ovčieho mlieka v roku 2010 dosiahla 10 553 t.

V roku 2010 bolo na Slovensku 35,3 tis. ks **kôz a capov** spolu a z toho 26,2 tis. ks kôz matiek. Medziročne klesli stavy kôz a capov o 394 ks (1,1 %). Na Slovensku bolo 8 plemien kôz, prevažne koza biela. Reprodukcia na 1 kozu bola 1,47 kozliat. V dôsledku vyššej mliekovej úžitkovosti kôz vo veľkochovoch sa produkcia kozieho mlieka v porovnaní s rokom 2009 zvýšila o 1,2 mil. litrov (10,3 %). Celkom sa nadojilo 118,2 t kozieho mlieka, t. j. o 74,5 t (38,7 %) menej ako pred rokom.

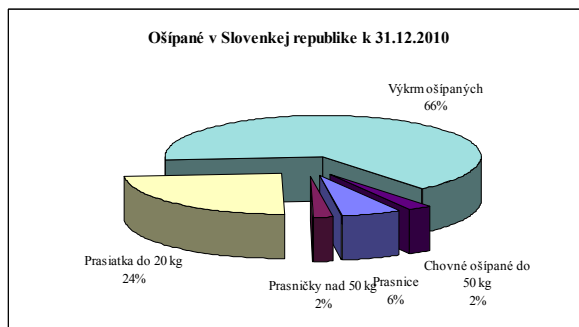
Menej sa predalo jatočných kôz o 2,04 t ž. hm. (63,4 %). Na slovenských bitúnkoch sa zabilo len 73 ks jatočných kôz so živou hmotnosťou 0,7 t. Hrubá domáca produkcia kozieho mäsa, vrátane samozásobenia, dosiahla 258 t jat. hm. a medziročne sa zvýšila o 0,4 %.

Graf č. 11

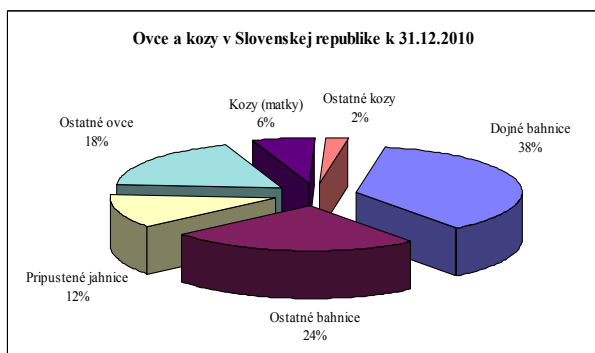
Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP

Graf č. 12

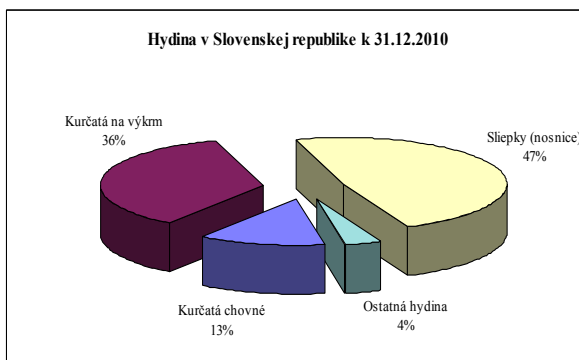
Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP

Graf č. 13

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP

Graf č. 14

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP

Produkcia živočíšnych výrobkov v SR

Tabuľka č. 17

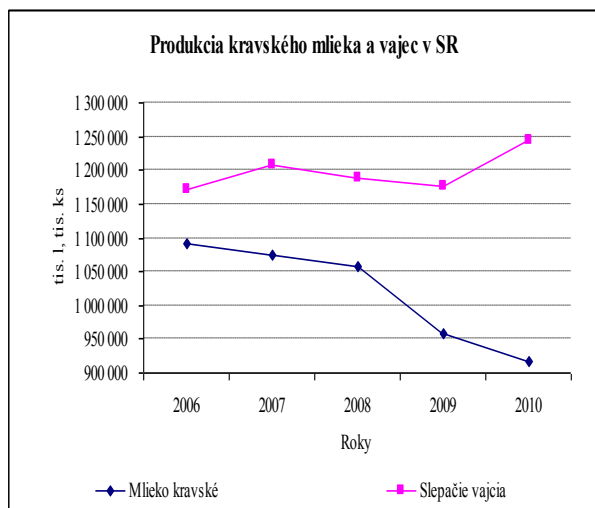
Komodita	M. J.	Skutočnosť			Index
		2008	2009	2010	2010/2009
Jatočné zvieratá spolu *)	t jat. hm.	129 770	116 022	114 543	98,7
z toho: jat. HD	t jat. hm.	28 571	27 999	26 319	94,0
jat. ošípané	t jat. hm.	99 723	86 558	86 621	100,1
jat. ovce	t jat. hm.	1 178	1 208	1 345	111,3
jat. kozy	t jat. hm.	298	257	258	100,4
Jatočná hydina *)	t jat. hm.	75 130	79 088	87 998	111,3
Mlieko kravské	t	1 057 249	957 327	917 977	95,9
Vajcia slepačie	tis. ks	1 188 816	1 176 352	1 244 103	105,8
Ovčie mlieko	t	10 061	10 415	10 553	101,3
Vlna ovčia	t	791	758	693	91,4

Prameň: Živočíšna výroba a predaj výrobkov z prvovýroby, ŠÚ SR, Výkaz BM (MP SR) 1-12, Odhad samozásobenia, Colné riaditeľstvo SR

*) Hrubá domáca produkcia = zabitia na bitúnkoch + odhad samozásobenia +/- zahraničný obchod

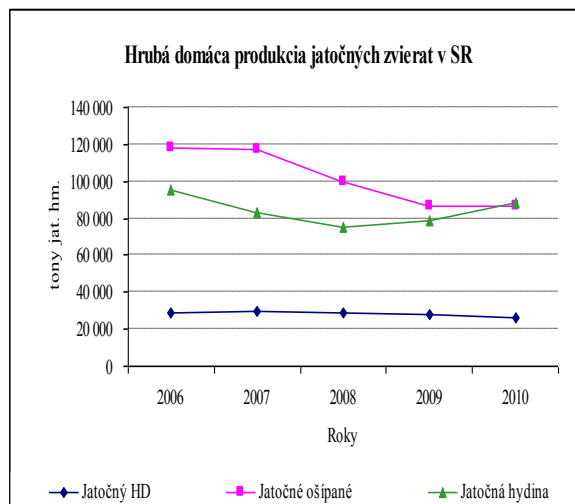
Vypracoval: VÚEPP

Graf č. 15

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP

Graf č. 16

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP

Ukazovatele reprodukcie základného stáda hospodárskych zvierat v SR a vybrané ukazovatele úžitkovosti sú uvedené v tabuľkách č. 19 - 21 v prílohe č. 10.

Ponuka, dopyt a systém obchodovania so živočíšnymi komoditami

Ponuka všetkých živočíšnych produktov sa v roku 2010 v porovnaní s rokom 2009 zvýšila. Celková ponuka všetkých druhov dosiahla 420,7 tis. ton, a vzrástla o 13,4 %. Dopyt po živočíšnych komoditách medziročne vzrástol, okrem dopytu po konzumných vajciach, ktorý klesol o 0,4 %. V porovnaní s ponukou bol celkový dopyt po mäse jednotlivých zvierat nižší o 1,6 %, po kravskom mlieku o 1,3 % a po konzumných vajciach o 1,3 % ako v roku 2009.

Stúpila celková produkcia mäsa (6,5 %), čo bolo spôsobené výrazným nárastom produkcie hydínového (11,3 %) a ovčieho mäsa (11,3 %). Súčasne však klesla produkcia hovädzieho mäsa (6,0 %). Medziročne klesla produkcia mlieka (4,1 %) a stúpila produkcia konzumných vajec (5,8 %).

Celková domáca produkcia mäsa sa na celkovej ponuke podieľala len 48,1 %. Z jednotlivých mias pokrývala domáca produkcia najvýraznejšie ponuku ovčieho (na 98,3 %) a kozieho mäsa (na 99,6 %). Pri hovädzom mäse tvorila domáca produkcia z ponuky 68,4 %, pri hydínovom mäse 52,4 % a pri bravčovom mäse len 40,7 %. Výrazný rozdiel bol pri kravskom mlieku (62,7 %) a konzumných vajciach (87,7 %).

Ponuka a dopyt živočíšnej produkcie v roku 2010

Tabuľka č. 18

Ukazovateľ	M. J.	Ponuka	Dopyt	Rozdiel	Domáca produkcia	Domáca spotreba	Podiel produkcia/spotreba (%)
HD	t jat. hm.	38 473	38 119	354	26 319	21 813	120,7
Ošipané	t jat. hm.	212 703	209 458	3 245	86 621	166 575	52,0
Ovce	t jat. hm.	1 368	1 368	0	1 345	706	190,5
Kozy	t jat. hm.	259	259	0	258	259	99,6
Hydina	t jat. hm.	167 814	164 753	3 061	87 998	103 197	85,3
Kone	t jat. hm.	88	88	0	0	80	0,0
Mlieko kravské	t	1 463 508	1 444 312	19 196	917 977	897 702	102,3
Konzumné vajcia	tis. ks	1 285 461	1 268 318	17 143	1 127 083	1 067 477	105,6

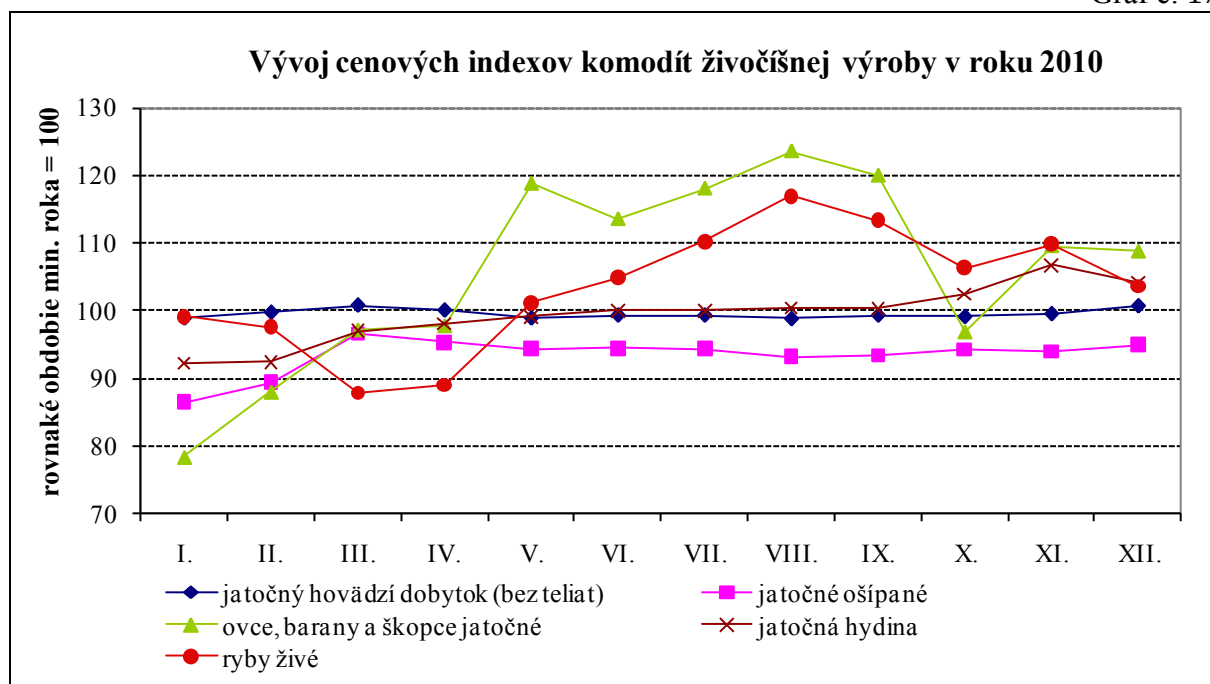
Prameň: ŠÚ SR; BM (MP SR) 6-12; ML (MP SR) 6-12; Zahraničný obchod - dopočty MPRV SR, Spotreba - odhad
 Vypracoval: VÚEPP

Živočíšne komodity boli v roku 2010 organizované a regulované v súlade s Nariadením Rady ES č. 1234/2007 z 22. októbra 2007 (o vytvorení spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov a o osobitných ustanoveniach pre určité poľnohospodárske výrobky (nariadenie o jednotnej spoločnej organizácii trhov), ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s výrobkami, určených sektorov v znení neskorších predpisov.

Vývoj cien

V roku 2010 došlo len k nepatrnému nárastu nákupných cien komodít živočíšneho pôvodu (1,1 %). Po minuloročnom výraznom prepade cien mlieka došlo v priebehu roka 2010 k ich postupnému nárastu, v priemere o 8 %. Najmä v priebehu druhého polroka sa ceny mlieka medzioročne zvýšili o 17-25 %. Ceny jatočného hovädzieho dobytku sa v rámci jednotlivých kategórií (býky, jalovice a kravy) pohybovali na úrovni predchádzajúceho roka. Výraznejší cenový rast zaznamenali jatočné teľatá v mliečnom výkrme (7,4 %). Porovnateľný rast cien sa prejavil aj v kategórii jatočných oviec, baranov a škopov (8,3 %), naopak ceny jatočných jahniat sa medzioročne znížili o 4,6 %. Cena surového ovčieho mlieka sa v priemere zvýšila o 3,6 %.

V roku 2010 zaznamenali jatočné ošipané najvýraznejšie zníženie cien (6,4 %) v rámci trhu s jatočnými zvieratami. Ceny jatočných kurčiat, po minuloročnom výraznom znížení cien, si v priemere udržali cenovú hladinu predchádzajúceho roka, ceny medzioročne vzrástli až v poslednom štvrtroku. Nákupné ceny slepačích vajec sa od mája 2010 pohybovali pod úrovňou predchádzajúceho roka, ich cena sa znížila o 6,3 %. Ceny živých rýb vzrástli o 5,3 %.

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP

3.2 Cenový vývoj na poľnohospodárskom a potravinovom trhu

V roku 2010 bol vývoj cien na jednotlivých stupňoch výroby a spotreby potravín rozdielny. Kým ceny vstupov do poľnohospodárstva rástli rovnakým tempom ako inflácia, ceny poľnohospodárskych producentov výrazne stúpili, naopak, ceny potravinárskych výrobkov sa medziročne mierne znížili. Priemerná úroveň spotrebiteľských cien potravín a nealkoholických nápojov prevýšila úroveň inflácie.

Vývoj cenových indexov vo vertikále výroby a spotreby potravín

rovnaké obdobie minulého roka = 100

Tabuľka č. 19

	2009	2010
Ceny vstupov do poľnohospodárstva	84,6	101,0
Ceny poľnohospodárskych výrobkov	75,4	114,2
- rastlinné komodity (bez ovocia a zeleniny)	69,4	130,3
- ovocie, zelenina, orechy a koreniny	91,7	124,2
- živočíšne komodity	80,0	101,1
Ceny potravinárskych výrobkov, nápojov a tabaku	95,1	97,7
- potravinárske výrobky a nealkoholické nápoje	93,4	97,5
Spotrebiteľské ceny potravín a nealkoholických nápojov	96,8	101,6
Spotrebiteľské ceny alkoholických nápojov a tabaku	108,0	105,7
Spotrebiteľské ceny úhrn - inflácia	101,6	101,0

Prameň: Indexy cien poľnohospodárskych výrobkov v SR, Indexy cien priemyselných výrobcov, pitnej a odvádzanej vody v SR, Indexy spotrebiteľských cien v SR, Indexy cien vstupov do poľnohospodárstva, ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP

Ceny vstupov sa v roku 2010 zvýšili len o 1 %. Ceny väčšiny vstupov do poľnohospodárstva stagnovali na úrovni predchádzajúceho roka. K rastu indexu cien vstupov do poľnohospodárstva výrazne prispeli vysoké ceny motorových pohonných hmôt a kŕmnych obilnín. Na druhej strane rast indexu cien vstupov do poľnohospodárstva výrazne tlmili klesajúce ceny dusíkatých a kombinovaných hnojív, fungicídov a elektriny.

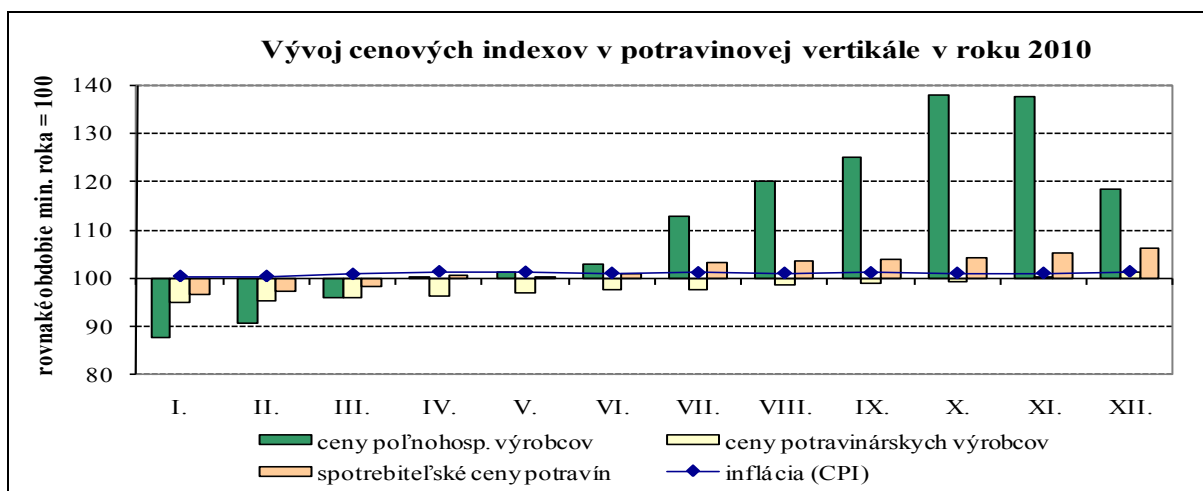
Ceny poľnohospodárskych komodít sa v roku 2010 medziročne zvýšili o 14,2 %, čo bol najdynamickejší nárast v rámci potravinovej vertikály. Tento nárast bol do značnej miery ovplyvnený extrémnymi medziročnými cenovými výkyvmi na trhu s rastlinnými komoditami, najmä obilninami a olejninami. Rekordne vzrástli ceny ovocia a zeleniny (24,2 %). Ceny živočíšnych komodít, po minuloročnom výraznom prepade, sa zvýšili len nepatrne o 1,1 %, k čomu prispeli najmä rastúce ceny kravského mlieka. Nepriaznivý cenový vývoj naďalej pretrvával na trhu s jatočnými ošípanými a hydinou.

Ceny výrobcov potravín, nápojov a tabaku pokračovali v klesajúcom trende (2,3 %) aj v roku 2010. Najvýraznejší pokles cien zaznamenali výrobcovia mlynských a škrobových výrobkov (7,2 %). Medziročne vzrástli len spracovateľské ceny zeleniny a ovocia (2,3 %) a spracovateľské ceny mliečnych výrobkov a zmrzliny (1,9 %).

Spotrebiteľské ceny potravín a nealkoholických nápojov sa medziročne zvýšili o 1,6 %. Kým v roku 2009 tlmili znižujúce sa ceny potravín a nealko nápojov rast inflácie v SR, v roku 2010 ich cenový vývoj pôsobil proinflačne.

Zo zoznamu potravín monitorovaných ŠÚ SR bol rast spotrebiteľských cien zaznamenaný v prípade mlieka a mliečnych výrobkov (najviac o 15,8 % - čerstvé maslo a 8,6 % - syr Eidamská tehla), zemiakov (27,7 %) a jabĺk (6,6 %). Spotrebiteľské ceny hovädzieho mäsa, rožkov, tmavého chleba, cestovín a slepačích vajec sa v medziročnom porovnaní nezmenili. Priemerná spotrebiteľská cena pitvaných kurčiat klesla medziročne o 2,5 %, znížila sa aj cena výrobkov z bravčového mäsa (2-6 %). Najvýraznejšie zníženie cien sa prejavilo pri ryži (10,9 %), pšeničnej múke (12,8 %), kryštálovom cukre (9,5 %) a rastlinnom oleji (8,6 %).

Graf č. 18

Prehľad o vývoji cien vstupov, poľnohospodárskych výrobkov, potravinárskych výrobkov a spotrebiteľských cien je v tabuľkách č. 22 - 26 v prílohe č. 10.

3.3 Výroba potravín

Výroba výrobkov v naturálnom vyjadrení (meraná indexom priemyselnej produkcie) v roku 2010 bola charakteristická výraznejším oživením produkcie v priemysle aj v priemyselnej výrobe. Jej nárast, ale s miernejšou dynamikou, sa prejavil aj vo výrobe potravín, nápojov a tabakových výrobkov.

Index priemyselnej produkcie (IPP)

Tabuľka č. 20

IPP (rovnaké obdobie minulého roka = 100)	2008	2009	2010
očistený o vplyv počtu pracovných dní			
Priemysel spolu	103,2	86,2	118,9
- Priemyselná výroba	102,5	84,5	120,1
--Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov	98,5	94,6	100,4
neočistený o vplyv počtu pracovných dní			
Priemysel spolu	103,4	86,2	118,9
- Priemyselná výroba	102,8	84,4	120,0
--Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov	98,6	94,6	100,4

Prameň: ŠÚ SR - www.statistics.sk, z údajov Štatistickým úradom SR aktualizovaných pre IPP neočistený o vplyv počtu pracovných dní k 8.2. 2011 a pre IPP očistený o vplyv počtu pracovných dní k 8.4.2011

Vypracoval: VÚEPP

V naturálnom vyjadrení sa zvýšila produkcia jedlých rastlinných tukov a olejov (79,4 %), ovocných výrobkov (74,5 %), pšeničnej múky (20,1 %), zabitej hydiny (11,1 %), vína (8,5 %), konzumných vajec (5,7 %), konzumného mlieka (5,3 %), rafinovaného cukru (2,9 %) a sladu (0,3 %). Klesla výroba cestovín (15,4 %), zeleninových výrobkov (11,4 %), syrov (9,5 %), piva (7,7 %), výrobkov z mäsa (3,5 %), chleba a pečiva (3,2 %) a masla (1 %).

Výroba potravinárskych výrobkov (bez tabakového priemyslu) vzrástla (3,7 %) na úroveň 2,7 mld. €. V jej **štruktúre** najvyšším podielom dominovali podniky **spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov 18 %**⁸ (v tom spracovanie a konzervovanie hovädzieho a bravčového mäsa 11,3 %, spracovanie a konzervovanie hydinového mäsa 4,7 % a spracovanie mäsových a hydinových mäsových výrobkov 2,0 %), **výroby mliečnych výrobkov 17,3 %** (v tom prevádzka mliekarní a výroba syrov 16,9 % a výroba zmrzlín 0,4 %). Významnejší podiel na produkcii výrobkov mali aj odbory výroba pečiva a múčných výrobkov (11,3 %), výroba piva a sladu (10,9 %), výroba kakaa, čokolády a cukroví (7,5 %), výroba nealkoholických nápojov, produkcia minerálnych vôd a iných fľaškových vôd (7,4 %), spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (6,9 %), výroba mlynárskych a škrobových výrobkov (5,9 %).

⁸ mäsový aj hydinský odbor spolu

Najnižší podiel na produkcii (5 % a menej) mal odbor výroby hroznového vína (2,2 %), destilovania, úpravy a miešania alkoholu (2,0 %), výroby a prípravy krmív pre zvieratá (1,9 %) a odbor spracovania a konzervovania rýb, kôrovcov a mäkkýšov (1,2 %).

Podrobnejší prehľad o potravinárskej produkcii v množstevnom a hodnotovom vyjadrení je uvedený v tabuľkách č. 27 a 28 v prílohe č. 10.

Dopyt po potravinárskych výrobkoch, vyjadrený maloobchodnými tržbami za potravinárske vlastné výkony a tovar v bežných cenách, sa medziročne znížil (1,9 %) a tržby dosiahli 2,5 mld. €.

Podiel maloobchodných tržieb za potravinársky tovar na maloobchodných tržbách SR medziročne vzrástol o 1,5 p. b. na 14,2 % v roku 2009 z dôvodu pomalšieho poklesu maloobchodných tržieb za potravinársky tovar v porovnaní s poklesom maloobchodných tržieb za SR.

Tržby za vlastné výkony a tovar za maloobchod

v mil. €, b. c.

Tabuľka č. 21

Ukazovateľ	2007	2008	2009	Index 2009/08
Tržby SR spolu	17 432	19 808	17 441	88,1
z toho: potravinársky tovar	2 246	2 524	2 475	98,1
Podiel tržieb za potravinársky tovar v %	12,9	12,7	14,2	1,5 ¹⁾

Prameň: ŠÚ SR, r. 2007, 2008 Štatistická ročenka SR, r. 2009 vyžiadané údaje zo ŠÚ SR

¹⁾ údaj je vypočítaný ako rozdiel

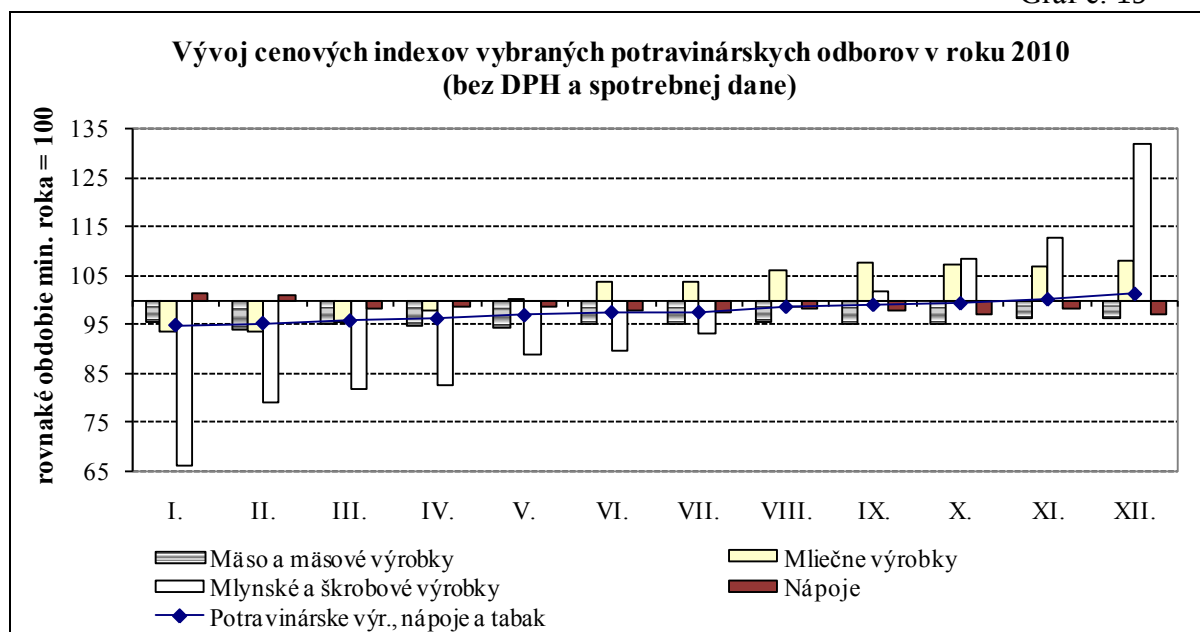
Poznámka: rokom 2009 ŠÚ SR ukončil sledovanie tohto ukazovateľa

Vypracoval: VÚEPP

Vývoj cien potravinárskych výrobkov

Ceny potravinárskych výrobcov sa v roku 2010 mierne znížili o 2,3 %. Kým v januári 2010 boli ceny medziročne o 5,1 % nižšie, v priebehu roka sa dynamika poklesu znižovala a v posledných mesiacoch sa dostali nad cenovú hladinu predchádzajúceho roka (1,2 %). Najvýraznejšie medziročné cenové výkyvy sa prejavili pri mlynských a škrobových výrobkoch, čo súviselo s dynamickým vývojom nákupných cien vstupných surovín (obilnín a zemiakov). Rast medziročných cenových indexov zaznamenali len spracovatelia ovocia a zeleniny (2,3 %) a výrobcovia mliečnych výrobkov a zmrzlín (1,9 %). Priemerné ceny výrobcov, ostatných výrobných odborov v rámci potravinárskeho priemyslu, medziročne klesli v rozmedzí 2-7 %.

Graf č. 19

Prameň: ŠÚ SR
 Vypracoval: VÚEPP

3.4 Spotreba potravín

V roku 2010, podobne ako v predchádzajúcom roku, sa znížili medziročne čisté peňažné príjmy (2,7 %) a výdavky (0,6 %) domácností pri rýchlejšom poklese príjmov ako výdavkov.

Vývoj príjmov a výdavkov domácností SR

Tabuľka č. 22

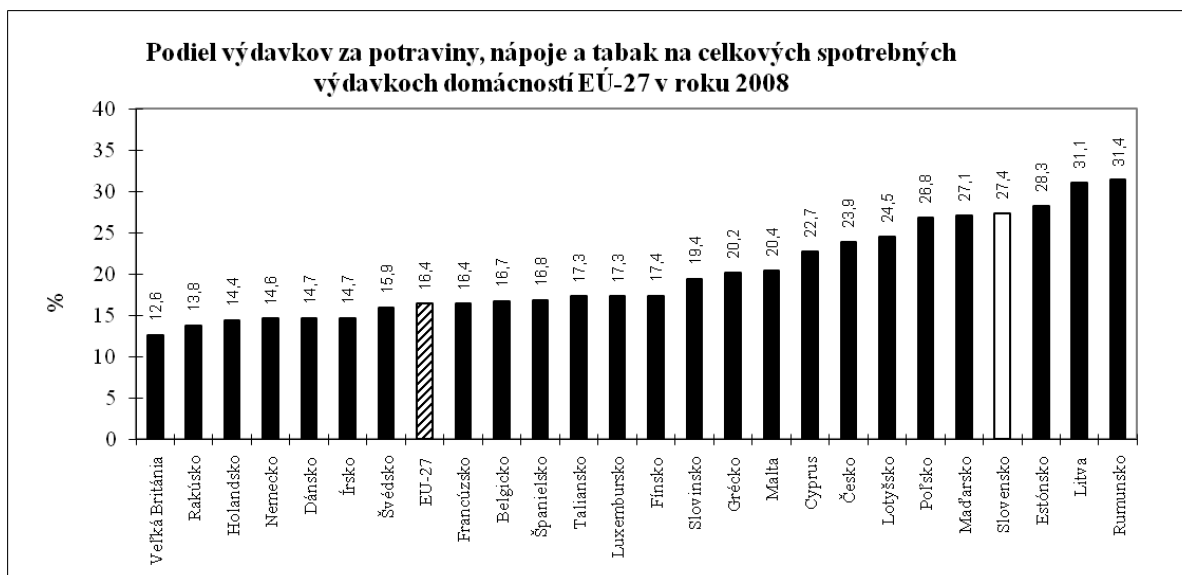
Príjmy a výdavky podľa klasifikácie COICOP	Index 2007/06	Index 2008/07	Index 2009/08	Index 2010/09
Čisté peňažný príjmy	112,1	109,8	99,7	97,3
Čisté peňažné výdavky	108,4	106,7	94,4	99,4
Spotrebné výdavky	107,7	105,5	93,7	99,9
Potraviny a nealkoholické nápoje	106,5	105,9	92,4	102,3
Alkoholické nápoje a tabak	109,3	102,4	99,5	109,8
Potraviny, nápoje, tabak	106,8	105,5	93,1	103,1
Podiel potravín, nápojov a tabaku na spotrebných výdavkoch (%)	2007	2008	2009	2010
Potraviny a nealkoholické nápoje	24,5	24,6	24,2	24,8
Alkoholické nápoje a tabak	2,9	2,8	3,0	3,3
Potraviny, nápoje, tabak	27,4	27,4	27,2	28,1

Prameň: ŠÚ SR, prepočty VÚEPP
 Vypracoval: VÚEPP

Znížili sa i spotrebné výdavky (0,1 %) avšak dynamika ich poklesu bola v roku 2010, v porovnaní s predchádzajúcim rokom pomalšia (6,3 %). Výdavky na potraviny, nápoje a tabak, po poklese v roku 2009, opäť stúpili (3,1 %) pri vyššom tempe rastu alkoholických nápojov a tabaku ako potravín a nealkoholických nápojov. Podiel výdavkov obyvateľstva na potraviny, nápoje a tabak bez verejného stravovania, na celkových spotrebných výdavkoch

stúpol na 28,1 % (o 0,9 p. b.). Podiel výdavkov na potraviny a nealkoholické nápoje sa zvýšil o 0,6 p. b. a podiel výdavkov za alkoholické nápoje a tabak o 0,3 p. b. V porovnaní s krajinami EÚ-27, kde obyvateľstvo vydalo na potraviny, nápoje a tabak v priemere 16,4 % zo svojich spotrebných výdavkov, je tento podiel na Slovensku, aj vzhľadom na príjmovú situáciu obyvateľstva stále vysoký a vyššie výdavky ako Slovensko má už len Estónsko, Litva a Rumunsko.

Graf č. 20

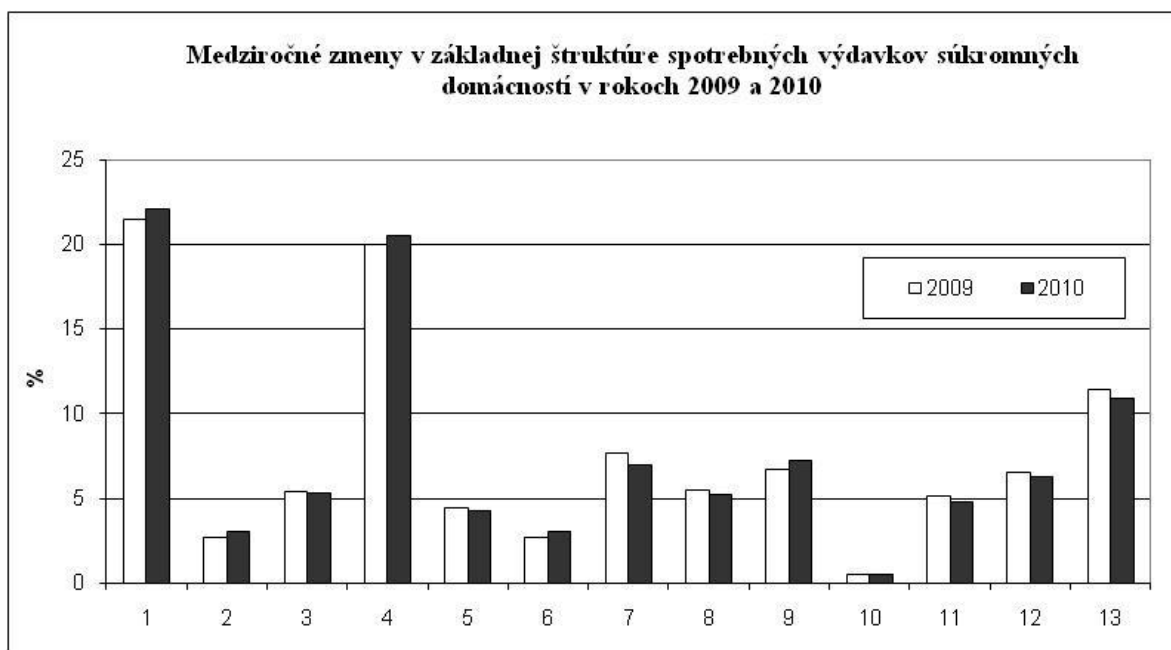

Prameň: Eurostat, Agricultural in the European Union, Statistical and economic information 2010, 2011

Poznámka.: údaje za Bulharsko a Portugalsko neboli k dispozícii

Vypracoval: VÚEPP

Z medziročných zmien v základnej štruktúre spotrebných výdavkov súkromných domácností vyplýva, že sa zvýšil podiel výdavkov na potraviny a nealkoholické nápoje, alkoholické nápoje a tabak, bývanie, vodu a elektrinu, plyn a palivá, zdravotníctvo a rekreáciu a kultúru. Naopak klesol podiel výdavkov na odievanie a obuv, nábytok a bežnú údržbu bytu, dopravu, pošty a telekomunikácie, hotely, kaviarne a reštaurácie, rozličné tovary a služby ako aj ostatné výdavky. Výdavky za vzdelávanie zostali na tej istej úrovni.

Prameň: ŠÚ SR, prepočty VÚEPP

1-Potraviny a nealkoholické nápoje, 2-Alkoholické nápoje a tabak, 3-Odievanie a obuv, 4-Bývanie, voda, elektrina, plyn a palivá, 5-Nábytok, bytové vybavenie a bežná údržba bytu, 6-Zdravotníctvo, 7-Doprava, 8-Pošty a telekomunikácie, 9-Rekreácia a kultúra, 10-Vzdelávanie, 11-Hotely, kaviarne a reštaurácie, 12-Rozličné tovary a služby, 13-Ostatné čisté výdavky

Vypracoval: VÚEPP

K nárastu výdavkov na potraviny a nealkoholické nápoje v roku 2010 prispel hlavne nárast výdavkov na zeleninu vrátane zemiakov, mlieka, syrov, vajec a ovocia. Pokles výdavkov bol zistený hlavne v prípade chleba a obilnín. Výdavky na mäso zostali na úrovni roka 2009.

Úroveň spotreby potravín

Podľa odhadu údajov ŠÚ SR o spotrebe potravín (získané „bilančnou metódou“) v kg na obyvateľa SR za rok 2010, sa medziročne znížila spotreba mäsa v hodnote na kosti o 2,1 kg. Už tretí rok po sebe klesla spotreba hovädzieho mäsa (o 0,2 kg) a bravčového mäsa (o 0,4 kg). Po minuloročnom náraste klesla aj spotreba hydínového mäsa o 1,6 kg. Tento trend je v rozpore s odporúčanými dávkami potravín (ODP) najmä v prípade hovädzieho mäsa, keďže jeho spotreba je dlhodobo nízka, hlboko pod hodnotou ODP. Naopak spotreba bravčového a hydínového mäsa prevyšuje hodnoty ODP, čiže pokles ich spotreby nie je negatívnym trendom. Pozitívnym trendom je nárast spotreby mlieka a mliečnych výrobkov o 9,3 kg, nárast spotreby rýb o 0,4 kg a pokles spotreby tukov o 0,7 kg. Výrazný a nepriaznivý pokles vzhľadom k ODP bol zistený v prípade zeleniny (o 7,7 kg) a ovocia (o 1,8 kg). Trend pokračujúceho zníženia spotreby zemiakov, po nepatrnom náraste v roku 2007, pokračuje a spotreba zemiakov medziročne klesla o 6,2 kg. Nepriaznivý pokles o 0,7 kg bol zistený i v prípade obilia v hodnote múky. Podobne klesla i spotreba strukovín (o 0,1 kg), čo je vzhľadom k ODP tiež nevyhovujúci vývoj.

Spotreba vybraných druhov potravín na obyvateľa v SR
v kg na osobu

Tabuľka č. 23

Druh potravín	Skutočnosť					Rozdiel 2010-09	ODP ³⁾	Prípustný interval racion. spotreby
	2006	2007	2008	2009	2010			
Mäso v hodnote na kosti	61,1	59,0	58,2	58,7	56,6	-2,1	57,3	51,6-63,0
Ryby	5,1	4,7	4,9	4,6	5,0	0,4	6,0	
Mlieko a mliečne výrobky	152,4	153,4	153,0	153,8	163,1	9,3	220,0	206,0-240,0
Obilniny v hodnote múky	84,8	85,0	84,2	81	80,3	-0,7	98,5	94,0-103,0
Tuky spolu	23,3	21,8	23,0	23,6	22,9	-0,7	22,0	19,8-23,1
Zemiaky	58,6	58,7	55,1	53,8	47,6	-6,2	80,6	76,3-84,9
Strukoviny	1,6	1,6	1,6	1,5	1,4	-0,1	2,6	2,1-3,2
Zelenina ¹⁾	88,0	88,4	100,6	102,5	94,8	-7,7	127,9	116,9-138,9
Ovocie ²⁾	54,0	60,3	65,0	55,3	53,5	-1,8	96,7	86,7-106,7

Prameň: Spotreba potravín, ŠÚ SR - údaje do roku 2009; údaj za rok 2010 = odhad ŠÚ SR,

¹⁾ zelenina a zeleninové výrobky v hodnote čerstvej

²⁾ ovocie a ovocné výrobky spolu v hodnote čerstvého sú bez spotreby orechov

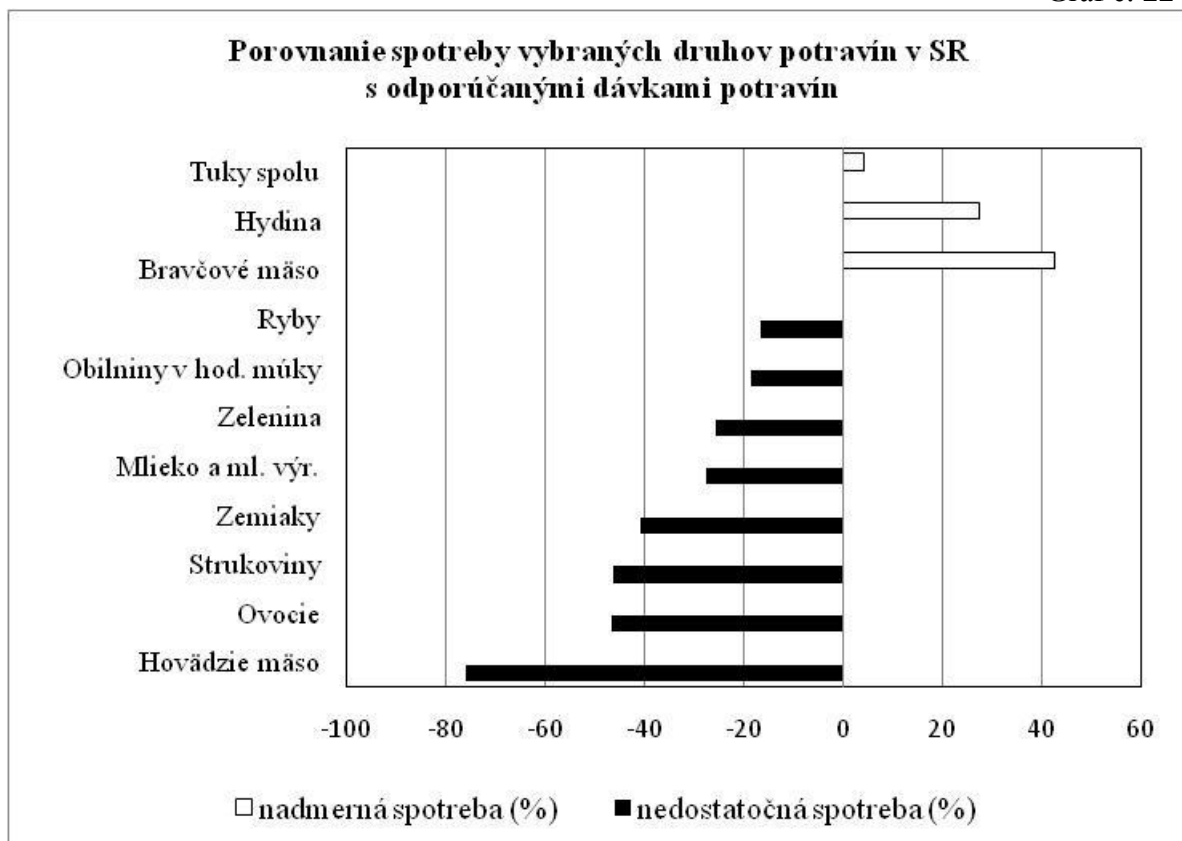
³⁾ ODP = odporúčaná dávka potravín

Vypracoval: VÚEPP

Nadmerná spotreba, čiže konzumácia vyššia ako sú odporúčané výživové dávky potravín, bola v prípade bravčového mäsa, hydiny a tukov. Nedostatočná spotreba, v dôsledku nižšej konzumácie ako sú odporúčané výživové dávky potravín, bola v prípade hovädzieho mäsa, strukovín, zeleniny, ovocia, zemiakov, mlieka a mliečnych výrobkov, obilnín v hodnote múky a rýb.

Spotreba mäsa na Slovensku je podľa posledných dostupných údajov v porovnaní s najbližšími štátmi najnižšia a od roku 1990 má klesajúci trend. Od roku 1990 sa znížila z 84 kg na osobu na súčasných 56,6 kg (pokles o 32,7 %). Podobne i v prípade konzumného mlieka má Slovensko podľa posledných dostupných údajov najnižšiu spotrebu z porovnávaných štátov a jeho spotreba má tak isto klesajúci trend. Od roku 1990 bol zaznamenaný pokles zo 110,9 kg na osobu na súčasných 53,1 kg (pokles o 52,2 %). Na negatívnom vývoji agropotravinárskeho zahraničného obchodu SR, ktorého výsledkom bolo v roku 2010 historicky najvyššie negatívne saldo mala vplyv aj rastúca dovozná závislosť SR v sektore mäsa a mäsových výrobkov, hlavne pokiaľ ide o bravčové a hydinové mäso. Celkovo hodnota vývozu potravinárskych výrobkov je dlhodobo hlboko pod úrovňou hodnoty ich dovozu. Rozhodujúca časť dovozu spracovaných výrobkov na Slovensko prichádza z ostatných členských krajín Európskej únie, ktorá ako celok vykazuje aktívnu obchodnú bilanciu s potravinárskymi výrobkami.

Graf č. 22

Prameň: ŠÚ SR, rok 2010 - odhad, prepočty VÚEPP
Vypracoval: VÚEPP

Spotreba mäsa a mlieka vo vybraných krajinách EÚ (v kg za rok)

Tabuľka č. 24

Druh potravín	Česko	Nemecko	Poľsko	Rakúsko	Slovensko
Mäso spolu	78,8	90,0	75,3	100,0	58,7
- hovädzie, teľacie	9,5	13,0	3,8	18,0	4,4
- bravčové	40,9	56,0	42,7	58,0	32,0
- hydina	24,8	18,0	24,1	20,0	20,7
Mlieko	59,8	62,6	75,0	72,1	49,5

Prameň: ŠÚ SR, Eurostat, Česká republika v číslech 2009 - ČSÚ,
Statistical yearbook of agriculture 2009 - ŠÚ Poľsko
Vypracoval: VÚEPP

Podrobnejší prehľad o vývoji spotreby potravín uvádza tabuľka č. 29 v prílohe č. 10

3.5 Bezpečnosť potravín

Medzi priority Slovenskej republiky a EÚ patrí i zabezpečenie ochrany zdravia a spotrebiteľa z hľadiska bezpečnosti potravín. Kompetentné kontrolné orgány všetkých členských štátov EÚ monitorujú, kontrolujú a overujú, či prevádzkovatelia plnia príslušné požiadavky pre bezpečnosť potravín na všetkých stupňoch výroby, spracovania, distribúcie

a predaja potravín konečnému spotrebiteľovi. Kontrola potravín je nástroj na presadzovanie a uplatňovanie potravinového práva, upraveného národnou, ale i európskou legislatívou.

V roku 2010 bola splnená frekvencia a intenzita úradných kontrol v súlade s Národným plánom úradných kontrol. Napriek kráteným finančným prostriedkom, vyčleneným zo štátneho rozpočtu (o 10 %) bola zabezpečená vysoká úroveň ochrany zdravia spotrebiteľa a efektívnosť využitia finančných prostriedkov.

Úradná kontrola potravín, vykonávaná orgánmi Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR (rezort MPRV SR) a Orgánmi verejného zdravotníctva (rezort MZ SR), bola zameraná na bezpečnosť potravín v celom potravinovom reťazci od primárnych výrobcov až po maloobchod. Veľký dôraz bol kladený na kontrolu rekreačných a stravovacích zariadení letnej a zimnej turistickej sezóny vrátane čerpacích staníc a motorestov.

Celkovo bolo vykonaných 107 190 kontrol. Z celkového množstva prevádzkovateľov potravinárskych podnikov 69 185 orgány úradnej kontroly potravín (ŠVPS SR, RÚVZ) skontrolovali 38 005 objektov, čo je 54,9 %.

Celkovo bolo v roku 2010 orgánmi úradnej kontroly odobratých 36 676 vzoriek (rok 2009 - 41 070 vzoriek), z čoho 1843 vzoriek bolo nevyhovujúcich – 5 % (rok 2009 - 5,93). Najviac vzoriek nevyhovelo z mikrobiologického hľadiska, z hľadiska označovania a fyzikálnochemických vlastností. Z celkového počtu odobratých vzoriek ŠVPS SR odobrala 18 601 vzoriek (700 nevyhovujúcich) a Regionálne úrady verejného zdravotníctva 18 075 vzoriek (1143 nevyhovujúcich).

ŠVPS SR odobrala spolu 18 601 vzoriek, ktoré boli zanalyzované v úradných laboratóriách, z toho 6 555 vzoriek bolo odobratých vo výrobe (35,2 %) a 11 236 vzoriek (60,4 %) v obchodnej sieti. Z 11 236 vzoriek odobratých v obchode bolo 3 730 vzoriek domáceho pôvodu (33,2 %), v rámci vnútrospoločenskej výmeny t. j. z krajín EÚ 5 143 vzoriek (45,8 %), z tretích krajín 2 363 vzoriek (21 %) a na miestach určenia bolo odobratých 1 376 vzoriek (7,4 %). Nevyhovujúcich výrobkov vo výrobe bolo 181 vzoriek (2,8 %), v obchodnej sieti – výrobky domáceho pôvodu 169 vzoriek (4,5 %), vnútrospoločenská výmena 208 vzoriek (4 %), z tretích krajín 109 vzoriek (4,6 %). Najviac výrobkov ponúkaných spotrebiteľovi v obchodnej sieti bolo odobratých v rámci vnútrospoločenskej výmeny, najväčšia porušenosť bola zistená vo výrobkoch dovezených z tretích krajín, potom domáceho pôvodu a vzoriek odobratých v rámci vnútrospoločenskej výmeny.

Orgány ŠVPS SR prijali celkom 2067 podnetov. Z toho bolo 529 vyhodnotených ako opodstatnených, 891 ako neopodstatnených a u 647 nebolo možné dokázať opodstatnenosť, resp. boli odstúpené na doriešenie. Najčastejším predmetom podnetov bola nevyhovujúca kvalita potravín, predaj potravín po dobe spotreby a minimálnej trvanlivosti, nesprávne označenie potravín, nevyhovujúce podmienky skladovania potravín, hygienické nedostatky pri manipulácii a uvádzaní potravín na trh.

ÚVZ SR v roku 2010 celkovo odobral 18 075 vzoriek potravín, pokrmov, výživových doplnkov, detskej a dojčenskej výživy, potraviny pre špeciálne výživové účely, vodu a materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami. Z celkového počtu odobratých vzoriek bolo 1143 vzoriek nevyhovujúcich, čo je 6,32%.

Orgány verejného zdravotníctva v roku 2010 prijali **celkom 862 písomných podnetov**, z ktorých **271** (31,44 %) bolo vyhodnotených ako **opodstatnených**, **412** (47,80 %) ako **neopodstatnených** a u 177 podnetov nebolo možné dokázať opodstatnenosť, resp. boli odstúpené na doriešenie. Keďže ťažisko orgánov verejného zdravotníctva pri výkone úradnej kontroly tvoria zariadenia spoločného stravovania, viac ako 60 % prijatých podnetov sa týkalo týchto zariadení. Najčastejším predmetom podnetov, v tabuľke uvedených prevádzkach, boli nedostatky v prevádzkovej a osobnej hygiene, nesprávna manipulácia so surovinami, polotovarmi, potravinami a hotovými pokrmami, vykonávanie epidemiologicky rizikových činností bez odbornej a zdravotnej spôsobilosti, výskyt hmyzu, hlodavcov a porušovanie zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov v znení neskorších predpisov.

3.6 Zahraničný obchod s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami

Agropotravinársky zahraničný obchod SR v roku 2010

Vývoj agropotravinárskeho zahraničného obchodu v roku 2010 je charakteristický oživením tovarovej obchodnej výmeny ako jeden zo znakov končiacej hospodárskej krízy. Dynamika zvýšenia objemu obchodu je však u celkového a agropotravinárskeho zahraničného obchodu rozdielna. Hodnota celkového exportu sa medziročne zvýšila až o 22,8 %, ale dosiahla len 98,5 % úrovne z predkrízového roku 2008. Obdobne aj hodnota celkového dovozu sa medziročne zvýšila až o 25,5 %, čo predstavuje len 96,8 % z hodnoty importu v roku 2008. Hospodárska kríza vo väčšej miere postihla dopyt po výrobkoch dlhodobej spotreby, pričom pokles dopytu po potravinách bol minimálny. Hodnota exportu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov sa medziročne zvýšila o 15,8 % (o 9,9 % viac v porovnaní s rokom 2008) a hodnota importu sa zvýšila o 16,3 % (v porovnaní s rokom 2008 o 11,2 % viac). Oživenie tovarovej výmeny so sebou prinieslo aj zhoršenie výslednej obchodnej bilancie. Pokiaľ hodnota celkovej pozitívnej bilancie celkového zahraničného obchodu sa medziročne znížila až o 808,6 mil. € (-85,5 %), u agropotravinárskych komodít sa prehĺbila negatívna obchodná bilancia o 147,5 mil. € až na historicky najvyššiu úroveň - 996,9 mil. € (o 17,4 %).

Vývoj zahraničného obchodu
v mil. €

Tabuľka č. 25

		2009	2010 ¹⁾	Index 2010/2009
Zahraničný obchod	Vývoz	39 721	48 791	122,8
za SR spolu	Dovoz	38 775	48 654	125,5
HS 01 - 99	Obrat	78 496	97 445	124,1
	Saldo	946	138	14,6
z toho:				
agropotravinársky sektor	Vývoz	1 933	2 239	115,8
za SR spolu	Dovoz	2 782	3 236	116,3
HS 01 - 24	Obrat	4 715	5 474	116,1
	Saldo	-849	-997	117,4
v tom:				
zahraničný obchod	Vývoz	547	566	103,5
agrosektoru SR s ČR	Dovoz	695	700	100,7
HS 01 - 24	Obrat	1 242	1 267	102,0
	Saldo	-148	-134	90,5

¹⁾ Predbežné údaje (apríl 2011)

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP

V roku 2010 sa na Slovensko doviezlo o 453,3 mil. € (16,3 %) viac poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov.

Medziročne sa zvýšila hodnota dovozu syrov o 75,2 mil. € (106,6 %), repného cukru o 60,9 mil. € (79,7 %), cigariet o 40,9 mil. € (82,7 %), potravín získaných napučaním alebo pražením obilia o 27,0 mil. € (196,7 %), kukurice o 24,7 mil. € (67,1 %), hydinového mäsa o 21,0 mil. € (25,9 %), repkového oleja o 20,6 mil. € (48,1 %), bravčového mäsa o 19,3 mil. € (10,4 %), nekoncentrovaného mlieka a smotany o 19,1 mil. € (62,0 %), semien repky olejnej o 12,2 mil. € (73,5 %), sladených nealkoholických nápojov o 11,5 mil. € (13,7 %), živých ošípaných o 10,1 mil. € (41,8 %) a živého hovädzieho dobytku o 9,6 mil. € (296,3 %).

Na vývoj dovozu pozitívne vplýval najmä medziročný pokles hodnoty importu vína o 20,7 mil. € (21,9 %), cukrovínok o 19,4 mil. € (26,6 %), výťažkov a esencií z kávy a čaju o 13,6 mil. € (34,0 %), chemicky upravených živočíšnych a rastlinných tukov a olejov o 11,7 mil. € (47,4 %), čokolády o 7,5 mil. € (7,0 %), banánov o 6,7 mil. € (14,0 %), vermutu a ostatných vín o 6,3 mil. € (77,5 %).

Vo výrobkovej štruktúre slovenského dovozu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov hrajú prím spracované výrobky, ktoré podľa poradia v roku 2010 obsadili prvých trinásť priečok: bravčové mäso (6,4 %-ný podiel), syry a tvaroh (4,5 %-ný podiel), repný cukor (4,2 %-ný podiel), pekársky tovar (3,5 %-ný podiel), káva (3,5 %-ný podiel), ostatné potravinové prípravky (3,4 %-ný podiel), hydinové mäso (3,2 %-ný podiel), čokoláda (3,1 %-ný podiel), sladené nealkoholické nápoje (3,0 %-ný podiel), cigarety (2,8 %-ný podiel), krmivá (2,4 %-ný podiel), víno (2,3 %-ný podiel) a repkový olej (2,0 %-ný podiel na celkovom agrodovoze).

Na obchodnú bilanciu priaznivo vplýval výrazný medziročný nárast hodnoty vývozu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov o 305,8 mil. € (15,8 %).

Rozhodujúcim spôsobom sa na medziročnom zvýšení hodnoty agropotravinárskeho vývozu podieľal nárast exportu repného cukru o 92,0 mil. € (126,3 %), semien repky olejnej o 49,6 mil. € (48,1 %), syrov o 42,9 mil. € (62,3 %), bravčového mäsa o 42,6 mil. € (210,2 %), hydinového mäsa o 33,9 mil. € (97,9 %), nekoncentrovaného mlieka a smotany o 25,9 mil. € (39,9 %), živých ošipáných o 24,4 mil. € (128,5 %), čokolády o 20,0 mil. € (16,8 %), etylalkoholu s viac ako 80 %-ným podielom alkoholu o 16,0 mil. € (37,4 %), slnečnicových semien o 14,0 mil. € (32,9 %), potravinových prípravkov o 13,4 mil. € (33,4 %) a pšeničnej múky o 12,7 mil. € (108,7 %).

Na druhej strane sa zo Slovenskej republiky medziročne vyviezlo menej pšenice o 26,6 mil. € (22,0 %), sladu o 18,8 mil. € (26,2 %), kukurice o 17,8 mil. € (21,1 %), sladených nealkoholických nápojov o 17,3 mil. € (41,2 %), hydrogenovaných živočíšnych a rastlinných tukov o 16,6 mil. € (60,3 %), cukrovín o 12,4 mil. € (21,3 %), kávy o 10,7 mil. € (14,2 %), výťažkov a esencií z kávy a čaju o 10,2 mil. € (46,7 %), slnečnicového oleja o 6,7 mil. € (28,5 %) a sušeného mlieka a smotany o 6,0 mil. € (37,3 %).

V rámci výrobkovej štruktúry najvýznamnejšou komoditou slovenského agrárneho vývozu nielen vďaka exportu domácej produkcie, ale aj následným reexportom dovozeného tovaru, bol opäť repný cukor so 7,4 %-ným podielom na celkovom agrovývoze (v roku 2009 len 3,8 %-ný podiel). Vďaka výraznému medziročnému nárastu exportu (48,1 %) si so 6,8 %-ným podielom na celkovom vývoze upevnili svoje miesto semená repky olejnej. Čokoláda so stabilným 6,2 %-ným podielom na agrovývoze už dlhodobo zaujíma popredné miesto v štruktúre vývozu SR. V dôsledku výrazného medziročného nárastu hodnoty exportu (62,3 %) na štvrté miesto v poradí podľa hodnoty vývozu poskočili syry. Tradične silnými exportnými komoditami SR, aj napriek medziročnému poklesu hodnoty exportu, boli obilniny: pšenica so 4,2 %-ným podielom v roku 2010 bola piatou a kukurica s 3,0 %-ným podielom ôsma najvyvážanejšia komodita. Nárast hodnoty vývozu sa následne prejavil vo zvýšení podielu na celkovom exporte pri nekoncentrovanom mlieku a smotane z 3,4 % v roku 2009 na 4,1 % v roku 2010 a pri hydinovom mäse z 1,8 % až na 3,1 %. Slad dlhodobo patril medzi rozhodujúce proexportne orientované komodity, avšak v roku 2010 sa v poradí podľa hodnoty vývozu prepadol až na sedemnástu priečku.

Oživenie dopytu sa prejavilo nielen vo vývoji zahraničnoobchodnej výmeny SR s poľnohospodárskymi, ale aj so spracovanými potravinárskymi výrobkami.

V roku 2010 sme doviezli poľnohospodárske výrobky v celkovej hodnote 742,2 mil. €, čo bolo až o 162,8 mil. € (28,1 %) viac. Z toho predstavoval dovoz nahraditeľných poľnohospodárskych výrobkov 71,7 %. Uvedené výrobky boli vyvezené za 755,0 mil. €, čo bolo o 95,7 mil. € (14,5 %) viac.

Vyššia dynamika nárastu importu poľnohospodárskych výrobkov v porovnaní s exportom sa nepriaznivo premietla do vývoja salda. Pokiaľ v roku 2009 zahraničná obchodná výmena s poľnohospodárskymi výrobkami vygenerovala prebytok 80,0 mil. €, v roku 2010 prebytok dosahoval úroveň len 12,9 mil. €, t. j. medziročný pokles až o 83,9 %. V obchodnej výmene s nahraditeľnými poľnohospodárskymi výrobkami Slovensko dosiahlo

vysoko aktívnu obchodnú bilanciu 170,9 mil. € (pokles o 22,9 %). Zahraničný obchod SR s poľnohospodárskymi výrobkami sa vyvíja priaznivo, nakoľko export na Slovensku pestovaných poľnohospodárskych komodít mierneho pásma dokázal v plnej miere eliminovať negatívnu obchodnú bilanciu s tzv. nenahraditeľnými komoditami.

Diametrálne opačným smerom sa vyvíja situácia v zahraničnom obchode SR s potravinárskymi výrobkami, nakoľko až 101,3 % nášho celkového agropotravinárskeho salda vygenerovali práve spracované výrobky. Potravinárske výrobky sme doviezli celkovo za 2 493,4 mil. €, z čoho až 85,6 % predstavoval dovoz nahraditeľných potravinárskych výrobkov. V sledovanom období zaznamenávame výrazný nárast hodnoty vývozu potravinárskych výrobkov. V roku 2010 sme uvedené výrobky umiestnili na zahraničných trhoch v celkovej hodnote 1 483,6 mil. €, čo je až o 16,5 % viac ako v roku 2009. Z uvedenej hodnoty až 91,5 % predstavoval vývoz nahraditeľných potravinárskych výrobkov. Zatiaľ čo v roku 2009 spracovateľský priemysel vygeneroval schodok – 929,4 mil. € (z toho 80,9 % majú za následok nahraditeľné komodity), v roku 2010 to bolo už – 1 009,8 mil. € (z toho 77,0 % pripadá na nahraditeľné výrobky). Pokiaľ sa nezvýši výkonnosť a efektívnosť potravinárskeho priemyslu, zlepšenie tejto situácie nie je možné riešiť masívnym zvýšením poľnohospodárskeho vývozu, pretože bude viesť k ďalšej eskalácii potravinárskeho importu s vysokou pridanou hodnotou, kde bude základom surovina exportovaná zo Slovenska.

Z analyzovaných údajov vývoja agropotravinárskeho zahraničného obchodu SR je vo všeobecnosti možné odvodiť jeho základné charakteristiky:

- hospodárska kríza v roku 2009 vo väčšej miere postihla dopyt po výrobkoch dlhodobej spotreby, pričom pokles dopytu po potravinách bol minimálny,
- oživenie tovarovej obchodnej výmeny, ako jeden zo znakov ukončenia hospodárskej krízy, so sebou prinieslo ďalšie prehĺbenie negatívnej obchodnej bilancie až na úroveň – 997 mil. €,
- z hľadiska teritoriálnej štruktúry agroobchodu dochádza k posilneniu vzájomnej obchodnej výmeny s členskými krajinami EÚ - pri agropotravinárskom dovoze o 0,4 p. b. na 91,9 % a pri agropotravinárskom vývoze o 0,2 p. b. na 96,6 %,
- z hľadiska minimalizácie prepravných nákladov sa väčšie dodávky z tretích krajín koncentrujú v prístavoch v západnej Európe, kde po prepustení do voľného obehu sa stávajú únijským tovarom s následnou redistribúciou do ostatných členských krajín EÚ – rastúci vplyv a význam reexportov a reimportov,
- z hľadiska komoditnej štruktúry sa slovenský vývoz dlhodobo orientuje na poľnohospodárske suroviny (34,1 % z celkového exportu v roku 2009 a 33,7 % v roku 2010) a v dovoze dominujú spracované potravinárske výrobky s vyššou pridanou hodnotou (79,2 % z celkového importu v roku 2009 a 77,1 % v roku 2010),
- rast exportu u nás pestovaných poľnohospodárskych komodít mierneho pásma už v plnej miere eliminoval negatívnu obchodnú bilanciu s nenahraditeľnými a sezónnymi komoditami,
- hodnota vývozu potravinárskych výrobkov je dlhodobo hlboko pod úrovňou hodnoty ich dovozu. Rozhodujúca časť dovozu spracovaných výrobkov k nám prichádza z ostatných členských krajín Európskej únie, ktorá ako celok vykazuje aktívnu obchodnú bilanciu s potravinárskymi výrobkami,

- rastúca dovozná závislosť SR v sektore mäsa a mäsových výrobkov, hlavne pokiaľ ide o bravčové, príp. hydinové mäso.
- na vývoj agroobchodu majú výrazný vplyv rozhodnutia zahraničných majiteľov výrobných investícií smerujúce k redukcii či až k likvidácii spracovateľských kapacít, výsledkom čoho je nedostatočná domáca produkcia, ktorá vedie k zvyšovaniu hodnoty dovozu a tým k neustále sa zhoršujúcej obchodnej bilancii so spracovanými výrobkami s vyššou pridanou hodnotou.

Teritoriálna štruktúra agroobchodu SR

Agropotravinársky zahraničný obchod SR je jednoznačne orientovaný na členské krajiny EÚ. Orientáciu zahraničného agropotravinárskeho obchodu Slovenskej republiky na krajiny Európskej únie zvyrazňuje fakt, že dovoz z krajín EÚ-27 v roku 2010 dosiahol 91,9 % z celkového dovozu SR a vývoz do krajín EÚ-27 sa podieľal na celkovom agropotravinárskom vývoze SR 96,6 %-mi.

Saldo zahranično-obchodnej výmeny medzi Slovenskou republikou a ostatnými členskými krajinami EÚ (EÚ-27) za rok 2010 dosiahol zápornú hodnotu – 808,7 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2009 predstavuje jeho prehĺbenie až o 126,6 mil. € (18,6 %). Negatívny nárast záporného salda bol spôsobený výrazným medziročným zvýšením hodnoty dovozu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov do SR z krajín EÚ-27 o 426,9 mil. € (16,8 %), hoci za rovnaké obdobie sa súčasne zvýšila aj hodnota vývozu, ale len o 300,2 mil. € (16,1 %).

V porovnaní s rokom 2009 sme v roku 2010 do krajín Európskej únie (EÚ-27) vyviezli viac repného cukru o 92,0 mil. € (126,3 %), semien repky olejnej o 49,6 mil. € (48,1 %), syrov o 44,8 mil. € (68,9 %), bravčového mäsa o 42,6 mil. € (210,2 %), hydinového mäsa o 32,2 mil. € (93,6 %), nekoncentrovaného mlieka a smotany o 26,0 mil. € (40,3 %), živých ošipáných o 24,4 mil. € (128,5 %), čokolády o 17,8 mil. € (16,5 %), etylalkoholu s viac ako 80 %-ným podielom alkoholu o 15,9 mil. € (37,4 %), slnečnicových semien o 13,8 mil. € (33,0 %), pšeničnej múky o 12,9 mil. € (113,2 %), potravinových prípravkov o 10,5 mil. € (30,0 %) a živého hovädzieho dobytku o 10,5 mil. € (28,4 %). Na druhej strane medziročne poklesol náš export pšenice o 26,4 mil. € (21,9 %), kukurice o 18,1 mil. € (21,5 %), sladených nealkoholických nápojov o 17,6 mil. € (41,9 %), sladu o 16,7 mil. € (26,0 %), hydrogenovaných živočíšnych a rastlinných tukov o 16,6 mil. € (60,3 %), cukrovín o 13,9 mil. € (24,5 %), kávy o 10,5 mil. € (14,0 %), výťažkov a esencií z kávy a čaju o 10,2 mil. € (46,7 %), sušeného mlieka a smotany o 7,6 mil. € (48,8 %) a slnečnicového oleja o 6,7 mil. € (28,3 %).

Teritoriálna štruktúra agrárneho zahraničného obchodu

v tis. €

Tabuľka č. 26

	Obdobie	EÚ-27	z toho ČR	Tretie krajiny	z toho			
					EFTA	Balkán	ACP	SNŠ
Obrat	2009	4 408,0	1 241,9	307,0	21,2	40,6	22,0	32,3
	2010 ¹⁾	5 135,1	1 266,5	339,0	26,1	42,2	34,9	33,9
	index 10/09	116,5	102,0	110,4	122,9	103,9	158,5	104,8
Vývoz	2009	1 863,0	546,7	69,8	9,0	23,9	0,0	25,1
	2010 ¹⁾	2 163,2	566,3	75,4	11,3	25,5	0,1	25,9
	index 10/09	116,1	103,6	108,0	124,5	106,6	153,2	103,0
Dovoz	2009	2 545,1	695,1	237,2	12,2	16,7	22,0	7,2
	2010 ¹⁾	2 971,9	700,2	263,6	14,8	16,7	34,9	8,0
	index 10/09	116,8	100,7	111,2	121,7	99,9	158,5	111,0
Saldo	2009	-682,1	-148,4	-167,3	-3,1	7,3	-22,0	17,9
	2010 ¹⁾	-808,7	-133,9	-188,2	-3,6	8,9	-34,8	17,8
	index 10/09	118,6	90,2	112,5	113,7	122,1	158,5	99,8

¹⁾ Predbežné údaje (apríl 2011)

Pozn.:	EÚ-27	Belgicko, Dánsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Írsko, Luxembursko, Nemecko, Portugalsko, Taliansko, Španielsko, Veľká Británia, Rakúsko, Švédsko, Fínsko, SR, ČR, Poľsko, Maďarsko, Slovinsko, Lotyšsko, Litva, Estónsko, Malta, Cyprus, Bulharsko, Rumunsko
	EFTA	Nórsko, Island, Švajčiarsko, Lichtenštajnsko
	Balkán	Albánsko, Chorvátsko, Macedónsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Srbsko a Kosovo
	ACP	Skupina krajín Afriky, Karibiku a Pacifiku
	SNŠ	Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Gruzínsko, Kazachstan, Kirgizsko, Moldavsko, Ruská federácia, Tadžikistan, Turkménsko, Ukrajina, Uzbekistan

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP

Z krajín Európskej únie (EÚ-27) sme v roku 2010 medziročne doviezli viac syrov o 75,3 mil. € (106,8 %), repného cukru o 57,7 mil. € (75,7 %), cigariet o 40,8 mil. € (83,9 %), potravín získaných napučaním alebo pražením obilia o 27,0 mil. € (197,0 %), kukurice o 24,9 mil. € (68,4 %), repkového oleja o 21,0 mil. € (49,5 %), bravčového mäsa o 19,7 mil. € (10,6 %), nekoncentrovaného mlieka a smotany o 19,2 mil. € (62,2 %), hydinového mäsa o 15,4 mil. € (21,4 %), semien repky olejnej o 13,1 mil. € (84,5 %), sladených nealkoholických nápojov o 12,6 mil. € (16,4 %), živých ošipáných o 10,1 mil. € (41,9 %), živého hovädzieho dobytku o 9,6 mil. € (297,1 %), pekárskeho tovaru o 8,1 mil. € (7,8 %), jablák o 7,1 mil. € (44,3 %) a zemiakov o 7,0 mil. € (39,4 %), ale menej vína o 21,6 mil. € (23,6 %), cukroví o 20,3 mil. € (28,6 %), chemicky upravených živočíšnych a rastlinných tukov a olejov o 11,8 mil. € (47,7 %), výťažkov a esencií z kávy a čaju o 10,2 mil. € (31,7 %), čokolády o 8,7 mil. € (8,4 %), vermutu a ostatných vín o 6,3 mil. € (77,5 %), ostatných cukrov o 4,1 mil. € (22,2 %), masla o 3,5 mil. € (10,6 %), mäsových výrobkov o 3,4 mil. € (5,6 %) a ryže o 3,1 mil. € (14,1 %).

S ostatnými, **nečlenskými krajinami EÚ, tzv. tretími krajinami SR** vykazuje za rok 2010 záporné saldo – 188,2 mil. €. Zahraničné saldo sa hlavne v dôsledku prehĺbeniu pasívnej obchodnej bilancie SR s krajinami ACP (o 12,9 mil. €) a krajinami MERCOSUR (o 10,0 mil. €) medziročne zvýšilo o 20,9 mil. € (12,5 %). Do tretích krajín boli vyvezené poľnohospodárske a potravinárske výrobky za 75,4 mil. €, čo bolo len o 5,6 mil. € (8,0 %)

viac ako v predchádzajúcom roku. Na druhej strane sme z nečlenských krajín EÚ dovezené agropotravinárske výrobky za 263,6 mil. €, čo bolo medziročne až o 26,5 mil. € viac (11,2 %).

V štruktúre dovozu z tretích krajín dominujú hlavne nenahraditeľné výrobky, ktoré v našich podmienkach nie je možné vyrobiť: jedlé ovocie a orechy, prípravky zo zeleniny a ovocia, zelenina, rôzne potravinové prípravky, mäso a droby, ryby a výrobky z rýb, nápoje a liehoviny. Vývoz zo SR do tretích krajín sa orientuje hlavne na spracované potravinárske výrobky: kakaové prípravky, rôzne potravinové prípravky, živé zvieratá, mlieko a mliečne výrobky, mlynské výrobky, cukor a cukrovinky, krmivá, výrobky z obilia, múky a mlieka, nápoje a liehoviny.

Z trhov tretích krajín je SR vytláčaná konkurenciou, alebo export nahrádza licenčnou výrobou, príp. obmedzenú domácu produkciu neumožňuje našu expanziu.

Podrobnejšie údaje o zahraničnom obchode sú uvedené v tabuľkách č. 30 - 35 v prílohe č. 10.

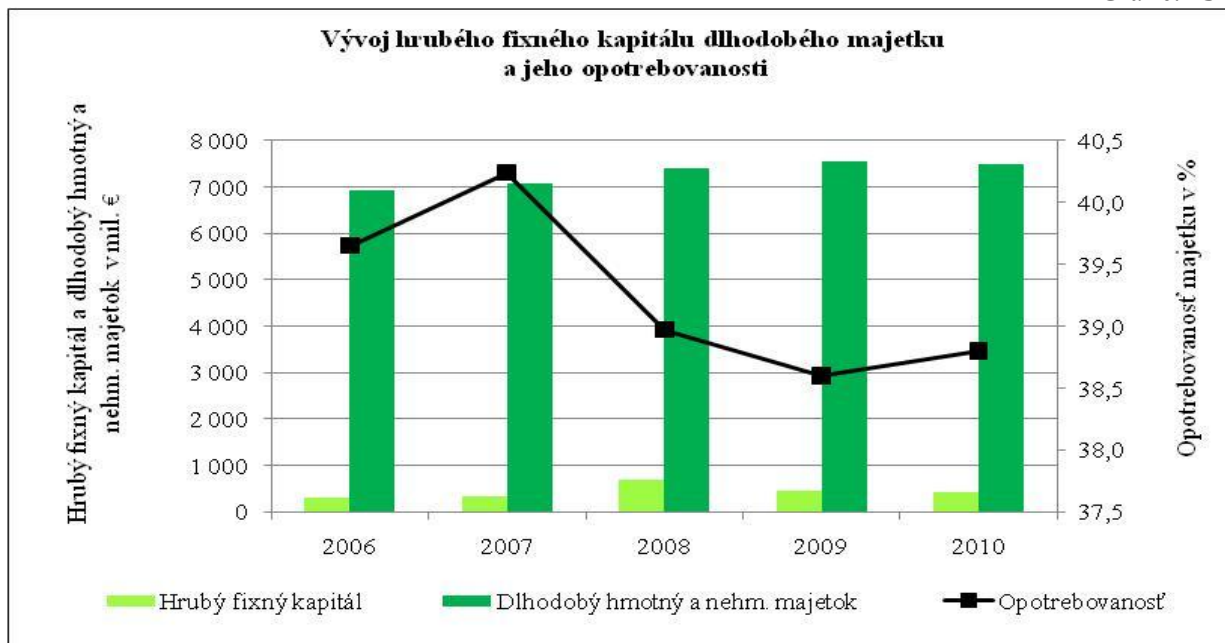
4.Výrobné vstupy do poľnohospodárstva a potravinárstva

4.1 Vstupy do poľnohospodárstva

Fixný kapitál a jeho tvorba

Hrubý fixný kapitál v poľnohospodárstve v b.c. dosiahol v roku 2010 úroveň 426 mil. €, čo bolo o 5 % menej ako v roku 2009. Pokles investovania bol dôsledkom doznievajúcej hospodárskej krízy a úsporných opatrení podnikov. Investície vzrástli len do budov a stavieb (36,7 %) a do kultivovaných aktív (chovné zvieratá - dojnice, ťažný dobytok a pestovateľské trvalé porasty). Menej ako pred rokom sa investovalo do strojov a zariadení (o 11,4 %) a do dopravných prostriedkov (o 26,8 %). Pokles investícií sa odrazil v poklese dlhodobého nehmotného a hmotného majetku takmer o 64 mil. € (0,8 %). Hodnota majetku dosiahla 7 495 mil. € a jeho opotrebovanosť 38,8 %. Opotrebovanosť sa medziročne mierne zvýšila (0,4 %), čo svedčí o nedostatočnej obnove majetku.

Výrazne pokleslo obstaranie investícií zo zahraničných zdrojov (o 90 %), keď tieto dosiahli len 419 tis. €.

Prameň: ŠÚ SR
 Vypracoval: VÚEPP

Spotreba vstupov

Trh so vstupmi do poľnohospodárskej výroby sa, v roku 2010 v porovnaní s predchádzajúcim rokom, významne nezmenil. Tendencia poklesu vstupov do poľnohospodárskej prvovýroby pokračovala. Spotreba vstupov v rastlinnej a v živočíšnej výrobe sa znížila (okrem chemických ochranných prostriedkov na ochranu rastlín) v dôsledku vysokých cien vstupných surovín (ropy, energie) na svetových trhoch.

Spotreba **priemyselných hnojív** medziročne klesla (9,6 %) draselné hnojivá až o 48,1 % a fosforečné o 28,2 %. Spotreba čistých živín v prepočte na hektár poľnohospodárskej pôdy vzrástla o 1,1 % a dosiahla 57,6 kg (nižšia výmera p. p.)

Priemyselnými hnojivami sa vyhnojilo 74,3 % ornej pôdy, t. j. o 7,7 p. b. viac ako v predchádzajúcom roku. Dlhodobo je hnojenie pod úrovňou normatívnej potreby pri väčšine plodín (výnimkou boli zemiaky, ostatné okopaniny, repka, sója, horčica, mak, strukoviny, cibuľová zelenina, vinič, ovocné sady a drobné ovocie). Dlhodobý deficit čistých živín NPK na hnojenej pôde za celú štruktúru osevu sa medziročne zmiernil v prospech dusíkatých hnojív, ktoré sú 3,8-násobne lacnejšie v porovnaní s fosforečnými hnojivami a 1,5-násobne s draselnými.

Dlhodobo poddimenzovanú výživu poľnohospodárskych plodín potvrdzujú predbežné výsledky práve prebiehajúceho agrochemického skúšania pôd Slovenska. Najvýraznejší negatívny trend je zaznamenaný pri fosfore, kde sa zvýšila výmera poľnohospodárskej pôdy s nízkou kategóriou o 12,1 % na úkor vyšších obsahových kategórií. Pri draslíku, vďaka jeho recyklácii, či už vo forme dodaných hnojív, resp. zaorávaním vedľajšieho produktu, nie sú jeho zmeny v obsahu také dramatické ako pri fosfore, ale aj tu môžeme sledovať 2,4 % zvýšenie výmery poľnohospodárskej pôdy s nízkym obsahom. V prípade výraznejšieho

zhodnocovania vedľajšieho produktu na energetické účely, resp. ďalšieho poklesu živočíšnej výroby sa tento negatívny trend môže prehĺbiť.

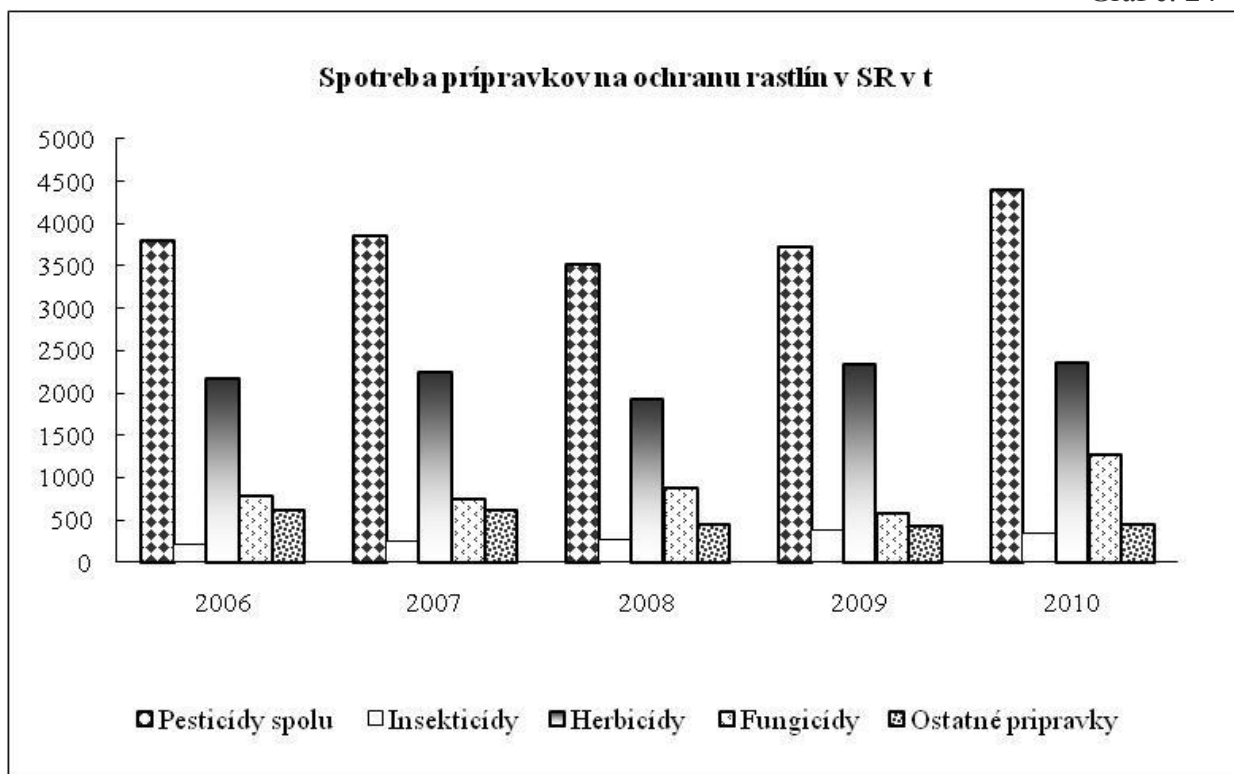
Limitujúcim faktorom, ktorý výrazne ovplyvňuje pôdnu úrodnosť, ako aj ekologickú stabilitu agrárneho územia, je pôdna reakcia. Väčšia časť územia Slovenska podlieha tzv. prirodzenej acidifikácii. Väčšine plodín vyhovuje neutrálna až slabo kyslá pôdna reakcia. Podľa predbežných výsledkov agrochemického skúšania pôd Slovenska došlo k 5,7 % zvýšeniu plôch s nepriaznivými pestovateľskými podmienkami v porovnaní s predchádzajúcim cyklom (výmera kyslých pôd sa zvýšila o 3,1 % a zásaditých pôd o 2,6 %).

Spotreba priemyselných hnojív je uvedená v tabuľke č. 40 v prílohe č. 10.

Spotreba **chemických ochranných prostriedkov** vzrástla (18,3 %) vplyvom medziročného zvýšenia spotreby fungicídov (122 %) a herbicídov (0,3 %) z titulu priaznivých podmienok pre šírenie hubových chorôb. Vysoké zrážky (záplavy, podmáčané pôdy) ovplyvnili výskyt škodlivých činiteľov a spotrebu insekticídov, ktoré medziročne klesli (13,2 %). Celkove sa aplikovalo 4 407 ton prípravkov na ochranu rastlín, z toho 2 350 ton herbicídov, 1 272 fungicídov, 334 ton insekticídov a 451 ton ostatných prípravkov.

Ceny priemyselných hnojív medziročne klesli v intervale od 8,7 % (síran amónny) do 225,7 % (DAM 390). Cena mletého vápenca vzrástla o 2,7 %. Ceny chemických prípravkov na ochranu rastlín klesli v intervale od 1,7 % do 23,4 %.

Graf č. 24

Prameň: UKSÚP
Vypracoval: VÚEPP

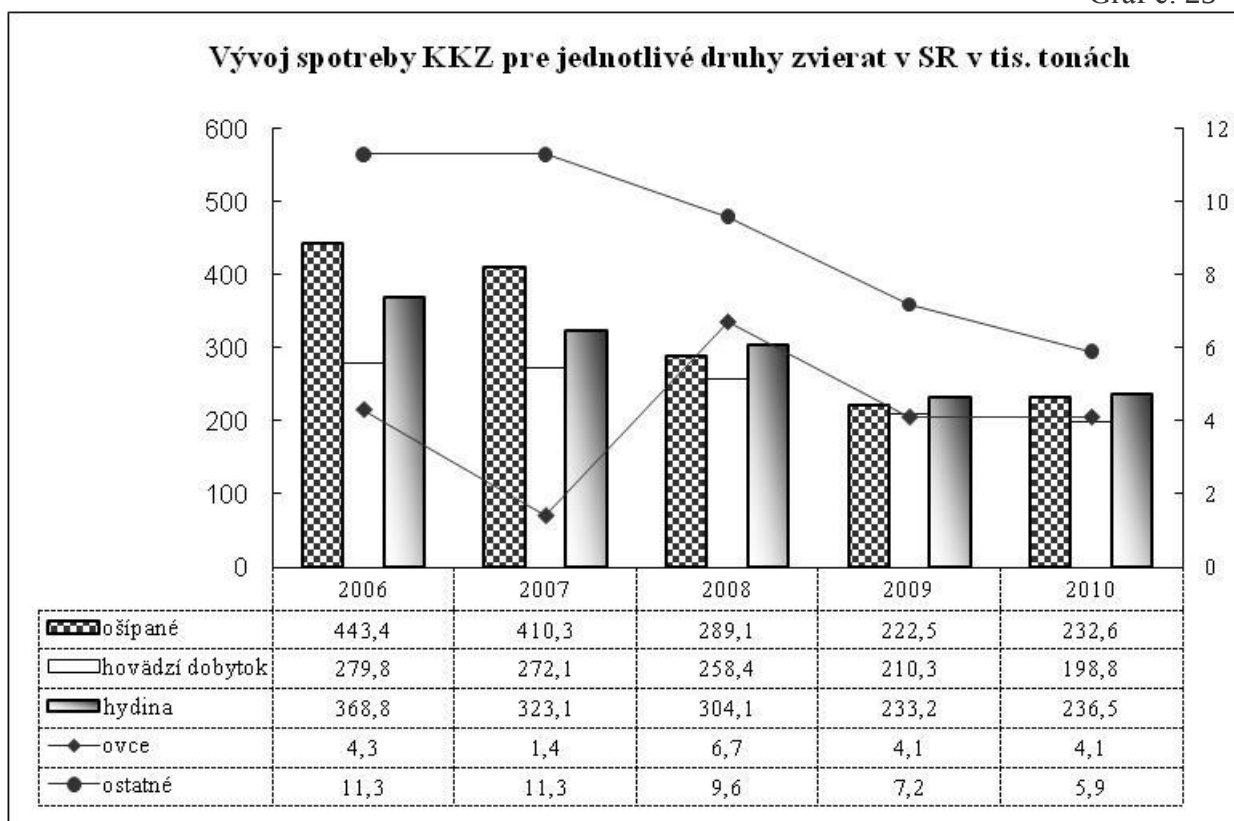
Spotreba **osiva** sa v objemovom vyjadrení medziročne znížila pri obilninách o 4,9 % (raži 2,5 %, jačmeni 21,6 %) v dôsledku poklesu osevných plôch a pri repke (15,4 %).

Medziročne vzrástla pri kukurici (2,8 %), ostatných obilninách (3,1 %), ovse (1,2 %) a hrachu (30,9 %).

Medziročne vzrástla cena osiva pšenice ozimnej, kukurice, hrachu, bôbu, repky, slnečnice, kŕmnej repy a sadiva ostatných zemiakov. Naopak, klesla pri pšenici jarnej, jačmeni, raži, Triticale, ovse, sadive skorých zemiakov, ľane, ďateliny, lucerne a osive tráv. Najvýraznejší vzrástla cena osiva pelušky (9,9 %) a klesla cena osiva jarného jačmeňa (13,9 %).

Spotreba **kompletných kŕmnych zmesí (KKZ)** vzrástla mierne (0,1 %) napriek neustálemu poklesu stavov hospodárskych zvierat, s výnimkou oviec. Najvýraznejšie klesla spotreba KKZ v kategórii ostatné kŕmne zmesi (17,6 %) a kŕmne zmesi pre HD (5,5 %), a to vo všetkých kategóriách, najvýraznejšie vo výkrme HD (10,6 %). Spotreba KKZ pre ošípané vzrástla (4,5 %), čo sa odrazilo na zlepšení ukazovateľoch úžitkovosti (prírastok v predvýkrme a výkrme ošípaných sa zvýšil o 1 %). Spotreba pre prasiatka do 20 kg sa zvýšila o 5,2 % a vo výkrme ošípaných o 7,4 %. Spotreba KKZ v kategórii chovných prasiatok klesla o 10,1 % a pri prasniciach 3,7 %. Spotreba KZ pre hydinu, napriek poklesu stavov o 4,4 %, vzrástla o 1,4 % (vo výkrme brojlerov o 6,5 % a pri nosniciach až o 10,1 %), čo sa prejavilo na medziročnom náraste jatočnej hydiny o 11 % a vajec o 6 %. Spotreba KKZ pre ovce klesla o 0,2 %, pričom sa spotreba u jahniat zvýšila o 1,7 %.

Graf č. 25

Prameň: KRMZ (MP SR) 1 - 04

Vypracoval: VÚEPP

Spotreba kŕmnych surovín medziročne mierne vzrástla o 0,8 %. Najvýraznejšie vzrástla spotreba sušených produktov mlynskeho priemyslu (8,5 %), minerálnych doplnkov (6,3 %), ostatných kŕmnych surovín (5,4 %) a spotreba extrahovaných sójových šrotov

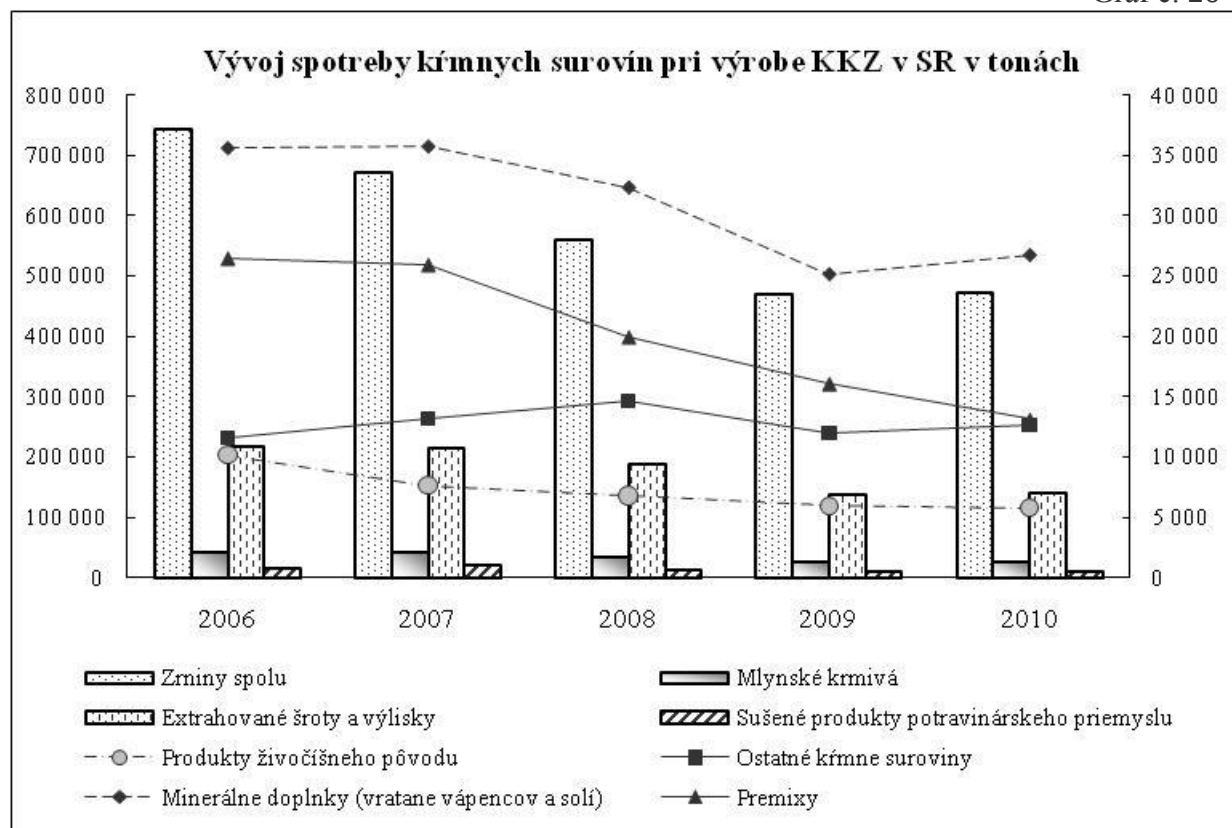
(3,1 %). Klesla spotreba minerálnych doplnkov a premixov (18,5 %), mlynských krmív (6,4 %) a produktov živočíšneho pôvodu (2,9 %).

Spotreba KKZ a krmných surovín pri výrobe kompletných krmných zmesí bola ovplyvnená priemernými realizačnými cenami výrobcov, ktoré medziročne klesli pri jahňatách (5,2 %), ošípaných v intervale (od 5,6 % do 6,8 %), jaloviciach (trieda R 1,3 %), kravách (od 0,1 % do 0,6 %), sliepkach (1,2 %), morkách (2,7 %) a vajciach (5,5 %) Jediná realizačná cena živočíšnych komodít, ktorá medziročne podstatne vzrástla o 30,8 % bola cena mlieka.

Ceny výrobcov KKZ medziročne klesli pre prasiatka do 20 kg (2,9 %), ošípané vo výkrme (2,5 %), prasnice (4,7 %), teľce do 120 kg (1,5 %), jahňatá (4,2 %) a pre králiky a bažanty. KKZ vzrástli pre chovné ošípané (11,4 %), výkrm HD (4,3 %), dojnice (2,5 %), nosnice (8,7 %) a pre kone (12,1 %).

Ceny krmných surovín na výrobu KKZ medziročne vzrástli pri zrninách v intervale od 2,6 % (ovos) do 44,0 % (pšenica, kukurica 42,2 %, hrach 26,3 %, pšeničná múka 22,9 %, otruby 25,6 %). Klesla cena sladového kvetu o 3,6 %, cukrovarníckych rezkov o 41,1 %, bielkovinových koncentrátov o 3,8 % a ďatelinových a lucernových úsuškov o 10,2 %.

Graf č. 26

Prameň: KRMZ (MP SR) 1 – 04

Vypracoval: VÚEPP

Kapacity

ŠÚ SR zmenil periodicitu sledovania výkazu „Súpis hospodárskych zvierat, strojov a zariadení v poľnohospodárstve“ na raz za 2 roky, preto sa za účelom vyčíslenia vývoja

v roku 2010 použil stav z roku 2008. Za toto dvojročné obdobie došlo k nárastu počtu ustajňovacích objektov pre **ovce** o 26,4 % a pri súčasnom zvýšení počtu oviec o 8,8 % sa zvýšilo aj využitie objektov o 4,4 %. Priemerný počet oviec na jeden ustajňovací objekt klesol o 18,1 %.

Ustajňovacie objekty a sklady Tabuľka č. 27

Ustajňovacie objekty pre:	Kapacita ks	Index 2010/2008
- hovädzí dobytok	753 754	95,9
- chov kráv	327 721	95,0
- ošípané	1 346 975	99,8
- hydiny	16 190 768	98,2
- ovce	482 464	113,5
Sklady pre:	Kapacita t	Index 2010/2008
- obilniny	3 582 246	97,1
- zemiaky	160 379	69,3
- ovocie	49 713	122,8
- zeleninu	43 504	73,7
Silážne priestory (m ³)	5 550 536	87,5

Prameň: ŠÚ SR, Súpis hospodárskych zvierat, strojov a zariadení v poľnohospodárstve
Vypracoval: VÚEPP

Počet ustajňovacích objektov pre ostatné sledované druhy zvierat klesol. Objektov pre **hydiny** ubudlo o 1,8 %, ale ich využitie sa zvýšilo o 3,9 % pod vplyvom vyššieho stavu hydiny. Priemerný počet hydiny na 1 využitý objekt tým vzrástol až o 34,3 %.

Počet **hovädzieho dobytku** za sledované 2-ročné obdobie klesol o 4,3 % a pri súčasnom poklese počtu ustajňovacích objektov o 4,1 % sa znížil priemerný počet hovädzieho dobytku na jeden objekt o 5,6 %. Naopak, pri znížení počtu **kráv** (3,3 %) a súčasnom znížení počtu objektov pre kravy (5,0 %), priemerný počet kráv na 1 objekt vzrástol o 4,2 %.

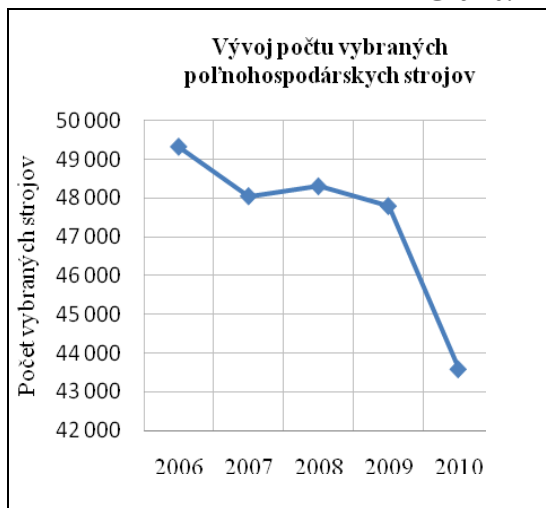
Skutočnosť, že pestovateľov **zemiakov** z roka na rok na Slovensku ubúda, sa odrazila aj v prudkom poklese kapacity skladovacích objektov pre zemiaky až o 30,7 %, pričom počet objektov klesol o 12,1 % a priemerná kapacita o 21,2 %. Veľké zníženie o 26,3 % nastalo aj v kapacite skladov pre **zeleninu**, avšak pri súčasnom znížení ich počtu o 30,1 % ich priemerná kapacita vzrástla o 5,4 %. **Silážnych priestorov** ubudlo o 13,5 %, čím sa znížila ich kapacita o 12,5 % a počet skladov pre **obilniny** klesol o 4,0 % pri poklese kapacity o 2,9 %. Zvýšila sa kapacita iba skladov pre **ovocie** o 22,8 %, pri náraste počtu objektov o 9,7 % priemerná kapacita na 1 objekt dosiahla zvýšenie o 11,9 %.

Poľnohospodárska mechanizácia

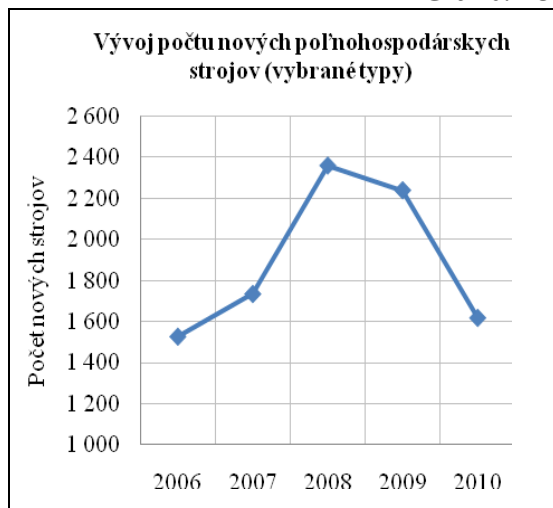
Vývoj počtu poľnohospodárskych strojov mal v roku 2010 negatívnu tendenciu. Nezvýšil sa počet žiadneho typu strojov. Celkový stav všetkých vybraných typov strojov klesol o 8,8 %, z toho najviac zberačov cukrovej repy (26,3 %) a pluhov (12,7 %). Počet kolesových traktorov klesol o 8,9 %, rozmetadiel hnojív o 8,2 % pre maštalný hnoj a o 8,0 % pre priemyselné hnojivá, sadzačov zemiakov o 7,6 %, obilných kombajnov o 6,3 % a sejačiek o 5,5 %. Najmenej, 1 % ubudlo z počtu zberačov zemiakov.

Z celkového počtu 1619 zakúpených nových strojov v roku 2010 najviac bolo kolesových traktorov (51,5 %). Nové sejačky tvorili podiel 12 %, pluhy 10,3 %, rozmetadlá priemyselných hnojív 9,1 % a maštalného hnoja 8,5 % a obilné kombajny 7,4 %. Takmer zanedbateľný nákup nových strojov tvorili zberače zemiakov a sadzače zemiakov (0,6 %).

Graf č. 27

Graf č. 28

Prameň: ŠÚ SR, Súpis hospodárskych zvierat, strojov a zariadení v poľnohospodárstve
Vypracoval: VÚEPP

Situácia v stave poľnohospodárskej mechanizácie je veľmi nepriaznivá. Malé zlepšenie, ktoré sa črtalo v roku 2008, kedy počet strojov mierne vzrástol nákupom nových strojov, zabrzдила kríza, a mierny pokles v roku 2009 pokračoval prudkým poklesom v roku 2010. V tomto kontexte aj ukazovateľ obnova techniky (podiel nových strojov z ich celkového počtu) v medzioročnom porovnaní je záporný pri všetkých typoch strojov; výnimkou sú rozmetadlá maštalného hnoja, kde došlo k nárastu (0,5 p.b). Obnova sejačiek medziročne klesla (2,1 p.b), rozmetadiel priemyselných hnojív (1,5 p. b.), kolesových traktorov (1,0 p. b.), pluhov (0,8 p. b.), obilných kombajnov (0,5 p. b.) a zberačov a sadzačov zemiakov (0,2 p. b.).

Štátne závlahové sústavy

Z celkového počtu 487 čerpacích staníc, so zabudovanou výmerou 321 010 ha poľnohospodárskej pôdy, bolo v roku 2010 prenajatých 231 (47,4 %) s prislúchajúcou výmerou 211 000 ha (65,7 %), čo bolo medziročne menej v počte prenajatých staníc (2,5 %) a vo výmere o 1,6 %. Zavlažované plodiny (prevažne osivová kukurica, zemiaky, trávne porasty, zelenina, sady a vinice) boli pestované na výmere 12 000 až 15 000 tis. ha poľnohospodárskej pôdy, t. j. 5,7 - 7,1 % výmery prislúchajúcej prenajatým čerpacím staniciam.

Regióny Podunajsko a Dolné Považie predstavujú spolu 54,1 % z celkovej výmery pôdy prislúchajúcej prenajatým staniciam a 51,1 % z ich počtu. Najmenším podielom výmery sú zastúpené regióny Bodrog a Hornád (7,4 %), Záhorie a Ponitrie (cca 5 %).

Rozsah prenajatých závlah a odbery závlahovej vody podľa regiónov SR

Tabuľka č. 28

Región	Výmera V ha		Index	Počet ČS		Index	Odbery vody v tis. m ³		Index
	2009	2010	2010/09	2009	2010	2010/09	2009	2010	2010/09
Záhorie	12 534	11 047	88,1	15	11	73,3	1 195	554	46,3
Podunajsko	62 064	60 162	96,9	70	68	97,1	5 084	2 435	47,9
Dolné Považie	56 175	54 037	96,2	53	50	94,3	2 912	964	33,1
Horné Považie	35 961	35 961	100,0	37	36	97,3	2 136	684	32,0
Ponitrie	9 035	9 035	100,0	24	24	100,0	355	98	27,7
Pohronie a Poiplie	21 091	20 737	98,3	24	23	95,8	2 273	1 286	56,6
Bodrog a Hornád	17 466	15 544	89,0	14	12	85,7	51	15	28,6
Spolu:	214 326	211 000	98,4	237	231	97,5	14 006	6 036	43,1

Prameň: MPRV SR

ČS = čerpacia stanica

Vypracoval: VÚEPP

Najväčšia spotreba závlahovej vody je v regióne Dolné Považie (40,3 % z celkového objemu spotrebovanej vody), Horné Považie (21,3 %), Podunajsko (16,0 %). Okolo 10 percent (%) podielu spotreby vody majú regióny Pohronie a Poiplie a Záhorie. Regióny Ponitrie a Bodrog a Hornád sa podieľajú na spotrebe vody necelými 2 percentami.

V roku 2010 došlo k výraznému poklesu objemu odoberanej závlahovej vody až o 57 %, a to v regiónoch Ponitrie, Bodrog a Hornád, Pohronie a Poiplie a Podunajsko od 72,3 % po 66,9 %, v regiónoch Dolné Považie a Záhorie od 53,7 % do 52,1 % a v regióne Horné Považie 43,4 %.

Výpadok čerpania závlahovej vody v jednotlivých regiónoch bol spôsobený komplexom individuálne pôsobiacich faktorov, jednak nadmernými zrážkami v roku 2010, osevnými postupmi a ich náročnosťou na dodávky závlahovej vody, ako aj jej vysokou nákladovou cenou, ktorej rozsah v celkových nákladoch na rastlinnú výrobu si posudzovali sami poľnohospodárski výrobcovia v rámci riešenia rizika úrody.

V budúcnosti bude potrebné zvážiť dobu a výšku nájmu závlahových a odvodňovacích systémov s príslušnými čerpacími stanicami a súčasným užívateľom pozemkov, ktorý na nej hospodári.

Vývoj cien vstupov do poľnohospodárstva

Po minuloročnom výraznom znížení cien vstupov do poľnohospodárstva sa ich ceny v roku 2010 medziročne zvýšili len nepatrne o 1 %. K rastu celkového indexu cien vstupov do poľnohospodárstva prispeli najmä vysoké ceny niektorých vstupov prevádzkového charakteru, najmä motorových pohonných hmôt (27,7 %) a mazív (32,0 %). Výrazne vzrástli aj ceny krmív pre zvieratá (12,3 %), z toho hlavne krmne obilniny (27,1 %). Nárast na úrovni 4- 5 % bol zaznamenaný v prípade osív, kukurice, strukovín a olejní. Podstatná časť vstupov do poľnohospodárstva v roku 2010 oscilovala na minuloročnej cenovej úrovni resp. sa ich ceny znížili. Výrazne klesli ceny hnojív a zlepšovadiel pôdy (19,2 %) a elektriny (11,9 %).

Vývoj cenových indexov hlavných vstupov do poľnohospodárstva

Tabuľka č. 29

	Rovnaké obdobie minulého roka = 100	
	2009	2010
Ceny dodávok do poľnohospodárstva spolu	84,6	101,0
z toho:		
Osivá a sadba	89,2	98,9
Motorová nafta	47,4	127,6
Benzín	61,3	131,3
Elektrina	110,8	88,1
Hnojivá a zlepšovadlá pôdy	97,0	80,8
Produkty na ochranu rastlín	101,7	93,2
Krmivá pre zvieratá	71,8	112,3
Stroje a ostatné zariadenia	101,0	100,0

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: VÚEPP

4.2 Investície do potravinárskeho priemyslu

Fixný kapitál v potravinárskom priemysle

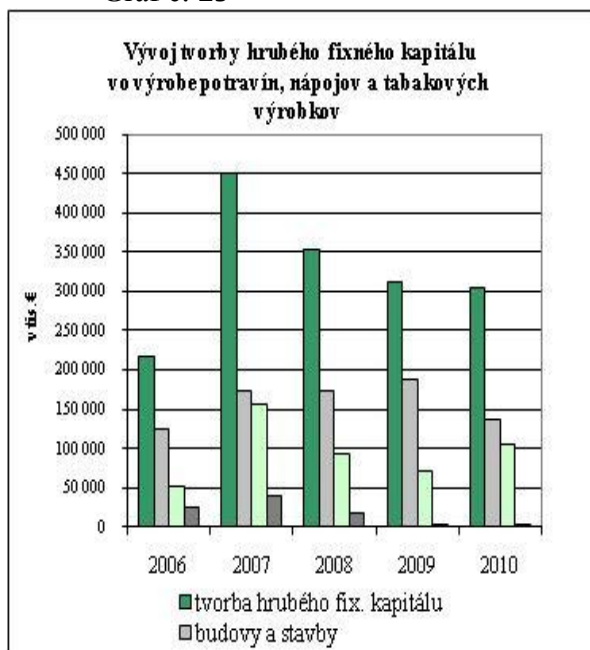
Tvorba hrubého fixného kapitálu **vo výrobe potravín, nápojov a tabakových výrobkov** medziročne klesla (2 %) z dôvodu výraznejšieho poklesu investovania do budov a stavieb (27,5 %). Viac sa investovalo do strojov a zariadení (49,5 %) a tiež dopravných prostriedkov (27,7 %).

Vplyvom uvedeného vývoja v štruktúre hrubého fixného kapitálu viac vzrástol podiel strojov a zariadení (12,0 p. b.), a menej dopravných prostriedkov (0,2 p. b.) a klesol podiel budov a stavieb (15,8 p. b.).

Tvorba hrubého fixného kapitálu, financovaná zo zahraničných zdrojov medziročne klesla o 29,1 %. Tým klesol aj podiel investícií zo zahraničných zdrojov na celkových obstaraných investíciách a zostáva nevýznamný (1,9 %).

Z celkových zahraničných finančných zdrojov sa použilo 91,2 % na obstaranie strojov a zariadení, 6,4 % budov a stavieb a 2,5 % dopravných prostriedkov. Vývoj dlhodobého hmotného a nehmotného majetku ako aj tvorba hrubého fixného kapitálu v potravinárstve je uvedený v tabuľke č. 41 v prílohe č. 10.

Graf č. 29

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP

Graf č. 30

Prameň: Potrav (MP SR) 1-02, Radela, s r.o.,
prepočty VÚEPP
Vypracoval: VÚEPP

Využitie výrobných kapacít potravinárskeho priemyslu SR sa vyvíjalo diferencovane podľa jednotlivých výrobkov a v rámci intervalov bolo rozložené nasledovne:

- v intervale 100,00 – 90,00 %: spracovanie repy, výroba kvasenej kapusty, výroba mrazených zeleninových výrobkov, výroba trvanlivého pečiva,
- v intervale 89,99 – 80,00 %: spracovanie olejnatých semien z repky a slnečnice, výroba jatočnej hydiny, výroba nečokoládových cukroviniek, sladu, výroba hydinových výrobkov,
- v intervale 79,99 – 70,00 %: výroba hotových konzervovaných jedál, výroba čokoládových cukroviniek a čokolády, zomelok pšenice,
- v intervale 69,99 – 60,00 %: výroba piva, výroba cestovín, výroba liehu,
- v intervale 59,99 – 50,00 %: výroba mäsových výrobkov, čerstvého pečiva, spracovanie mlieka, výroba sterilizovanej zeleniny vrátane sterilizovaných uhoriek, výroba tavených syrov, výroba prírodných a ostatných syrov,
- pod 50 %: výroba chleba (46,4 %), výroba konzumného mlieka (46,1 %), výroba hroznového vína (44,2 %), liehovín (35,7 %), nealkoholických sladených sytených nápojov (34,4 %), sterilizovaných kompótov (31,6 %), stolovej minerálnej vody (29,8 %), mliekarenského masla (29,7 %), zomelku raže (29,1 %), jatočných ošípaných (24,2 %), jatočného hovädzieho dobytku (22,9 %), kyslomliečnych výrobkov vrátane jogurtov (19,1 %), octu (14,8 %) a sušeného mlieka (5,3 %).

Najvýraznejšie zvýšenie využitia kapacít sa dosiahlo vo výrobe mrazených zeleninových výrobkov (39,9 p. b.), čokoládových cukrovín a čokolády (14,5 p. b.), sladu (8,7 p. b.), zomelku pšenice (8,0 p. b.) a vo výrobe hroznového vína (7,9 p. b.).

Využitie kapacít **najvýraznejšie kleslo** vo výrobe rafinovaného liehu (37,4 p. b.), mäsových výrobkov (16,3 p. b.), prírodných a ostatných syrov (15,9 p. b.), sterilizovanej zeleniny vrátane sterilizovaných uhoriek (13,0 p. b.), sterilizovaných kompótov (12,4 p. b.) a cestovín (12,0 p. b.).

Podrobnejšie údaje o výrobných kapacitách a ich využití sú v tabuľke č. 42 v prílohe č. 10.

5. Štrukturálne zmeny a vlastnícke vzťahy

5.1 Podnikateľská štruktúra

Podnikateľské prostredie agrosektoru bolo v uplynulom období ovplyvňované prebiehajúcou ekonomickou krízou. Celkový počet podnikov v poľnohospodárstve a potravinárskom priemysle sa začal znižovať. Poľnohospodárske služby naopak zaznamenali medziročný nárast počtu podnikateľov (5 %).

Počet podnikov podľa odvetví a právnych foriem

Tabuľka č. 30

Právna forma	Poľnohospodárstvo			Poľnohospodárske služby			Potravinársky priemysel		
	2009	2010	10/09	2009	2010	10/09	2009	2010	10/09
Štát. podniky	5	5	100,00	2	2	100,00	1	1	100,00
Družstvá	597	582	97,49	34	28	82,35	7	1	14,29
Obchodné spoločnosti spolu	1 325	1 468	110,79	1 197	1 310	109,44	409	380	92,91
z toho: verejné obchod. spoloč.	1	1	100,00	21	21	100,00	3	2	66,67
spol. s ručením obmedz.	1 195	1 341	112,22	1 054	1 130	107,21	308	286	92,86
akciové spoločnosti.	128	124	96,88	122	159	130,33	96	91	94,79
komanditné spoločnosti	1	2	200,00	-	-	0,00	2	1	50,00
Ostatné právnické osoby	141	163	115,60	21	21	100,00	10	11	110,00
Právnické osoby spolu	2 068	2 218	107,25	1 254	1 361	108,53	427	393	92,04
Fyzické osoby nezapis. do OR*	7 000	6 510	93,00	2 934	3 056	104,16	4 889	4 828	98,75
Celkom	9 068	8 728	96,25	4 188	4 417	105,47	5 316	5 221	98,21

Prameň: Poľnohospodárstvo: ŠÚ SR, vyžiadané údaje

Poľnohospodárske služby: Radela, s. r. o., Bratislava

Potravinársky priemysel: CD MP SR (PROD 3-04, Roč 2-01), Radela, s. r. o. (fyzické osoby)

* poľnohospodárstvo - odhad

OR = obchodný register

Vypracoval: VÚEPP

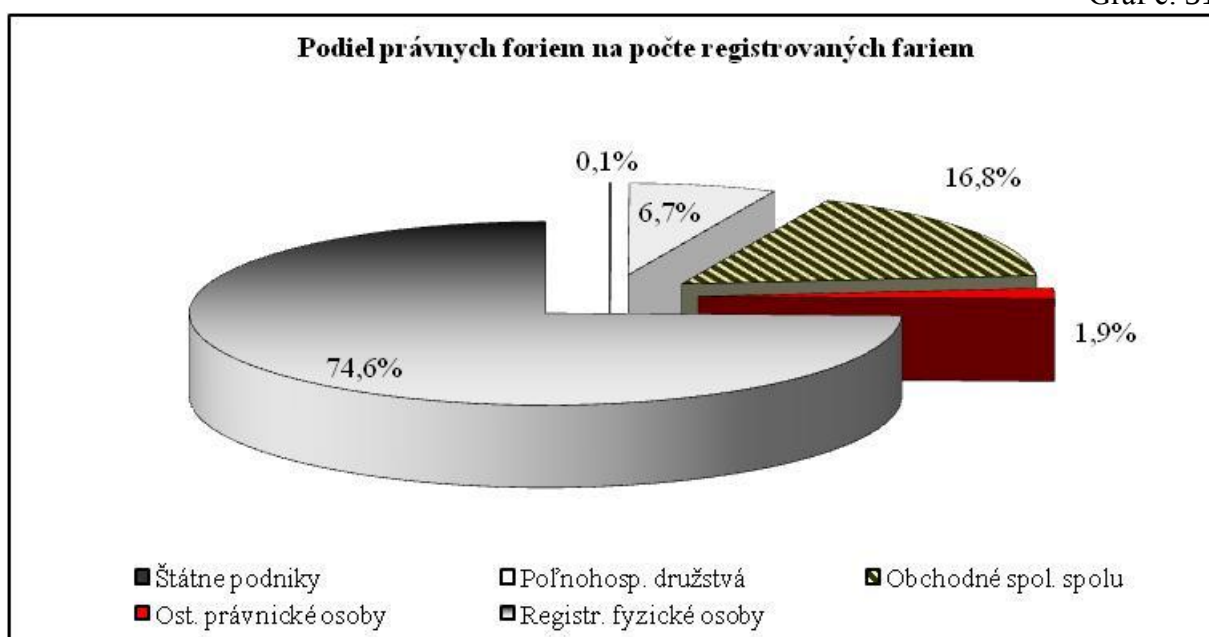
Počet fariem v **poľnohospodárskej prvovýrobe** sa podľa údajov Štatistického úradu SR medziročne znížil o 4 %. K celkovému zníženiu počtu poľnohospodárskych fariem prispelo najmä ukončenie činnosti samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR) a živnostníkov nezapísaných v Obchodnom registri (7 %). Naďalej pokračovalo aj znižovanie počtu poľnohospodárskych družstiev, ktorých bolo v roku 2010 takmer o 3 % menej ako v roku 2009. Celkový počet právnických osôb sa, napriek zníženiu počtu družstiev, zvýšil (7 %).

Najväčší podiel na celkovom zvýšení právnických osôb mali ostatné právnické osoby (najmä spoločenstvá vlastníkov pozemkov a pod.) a obchodné spoločnosti, ktorých počet sa medziročne zvýšil o 11 %.

Celkový počet právnických osôb PO sa v **poľnohospodárskych službách** medziročne zvýšil o 8,5 % a fyzických osôb (FO) o 4 %. Zvýšil sa najmä počet obchodných spoločností (9 %). Najväčší podiel na zvýšení ich počtu mali akciové spoločnosti, ktorých bolo v minulom roku o 30 % viac ako v roku 2009.

V **potravinárskom priemysle** medziročne klesol celkový počet podnikov (2 %). Najmä klesol počet právnických osôb (8 %) a to tak obchodných spoločností (7 %), ako aj potravinárskych družstiev, ktorých počet sa znížil z pôvodných sedem na jedno družstvo.

Graf č. 31

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP

Podľa posledného Štrukturálneho zisťovania fariem v roku 2007 poľnohospodárske podniky hospodárili celkom na 1 937 tis. ha poľnohospodárskej pôdy, pričom priemerná výmera farmy bola 28,1 ha p. p. Podiel poľnohospodárskej pôdy obchodných spoločností (39,6 %) a poľnohospodárskych družstiev (39,5 %) bol takmer rovnaký.

5.2 Štruktúra poľnohospodárskej pôdy a trh s pôdou

V roku 2010 predstavoval výmera poľnohospodárskej pôdy 1 945 386 ha a oproti roku 2009 klesla o 10 617 ha. Pokles bol spôsobený najmä poklesom výmery trvalých lúk a pasienkov o 13 180 ha a poklesom trvalých porastov o 465 ha. Orná pôda vzrástla o 3 021 ha a u ostatných plôch, vrátane domácich záhradiek, o 5 ha.

Výmera pôdy v SR v ha

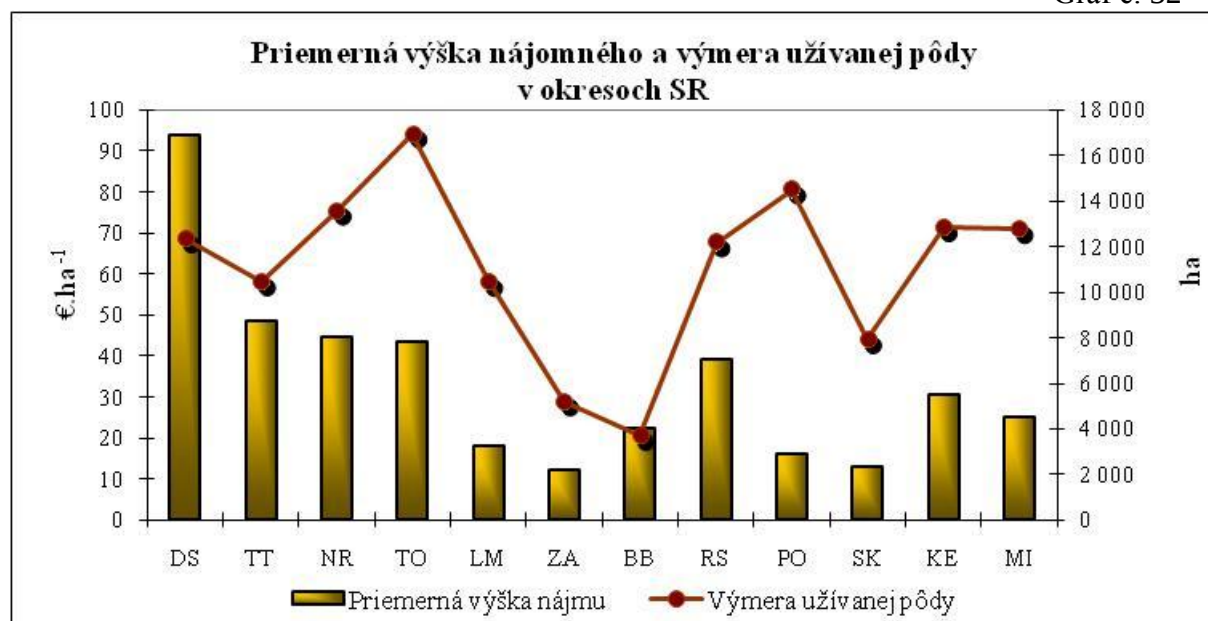
Tabuľka č. 31

Ukazovateľ	2009	2010	Index 2010/2009
Poľnohospodárska pôda	1 956 003	1 945 386	99,457
v tom: orná pôda	1 356 937	1 359 958	100,22
trvalé porasty	26 425	25 960	98,240
ostatné plochy vrátane domácich záhradiek	32 125	32 130	100,01
trvalé lúky a pasienky	540 518	527 338	97,56

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP

Podiel prenajatej pôdy na celkovej výmere obhospodarovanej pôdy predstavoval 90 %. Výška nájomného za pôdu sa pohybovala v rozpätí od 3,92 € do 135,43 €.ha⁻¹ p. p.. Priemerná výška nájomného, odvodená zo sledovaného súboru, predstavovala 36,35 €.ha⁻¹ p. p.. Najvyššia priemerná výška nájomného bola v Trnavskom kraji, konkrétne v okrese Dunajská Streda 93,98 €.ha⁻¹. Najnižšiu priemernú výšku nájomného mal Prešovský kraj. Z okresov minimálnu priemernú výšku nájomného mali okresy Žilina (12,17 €.ha⁻¹ p. p.) a Svidník (13,12 €.ha⁻¹ p. p.).

Graf č. 32

Prameň: dotazníkový prieskum VÚEPP
Vypracoval: VÚEPP

Priemerná cena poľnohospodárskej pôdy, určenej na ďalšie poľnohospodárske využitie, svojou hodnotou 1,00 €.m⁻² dosiahla 69,4 % z priemernej ceny všetkých predaných pozemkov. Za minimálne priemerné ceny 0,63 €.m⁻² boli predané pozemky s výmerou od 50 000 do 100 000 m².

Priemerná trhová cena pôdy predanej na poľnohospodarske využitie podľa druhu pozemku v roku 2009

Tabuľka . 32

Veľkos poz. m ²		Priemerná cena .m ⁻²			
nad	do	OP	vinice	sady	TTP
10 000	20 000	1,75	.	.	1,65
20 000	50 000	1,53	.	.	0,60
50 000	100 000	0,82	.	.	0,48
100 000	*	0,77	.	.	0,82
nad 1ha		1,17	.	.	0,78

Prameň: VÚGK, vlastné výpočty
Vypracoval: VÚEPP

Trhová cena poľnohospodarskej pôdy v tejto kategórii bola maximálna v okrese Trnava 3,07 .m⁻² a bola 44-násobkom minimálnej ceny v okrese Svidník 0,07 .m⁻².

Priemerná trhová cena pôdy predanej na poľnohospodarske využitie podľa okresov

Tabuľka . 33

Veľkos poz. [m ²]		Dunajská Streda	Trnava	Nitra	Topoľany	Liptovský Mikuláš	Žilina
nad	do						
10 000	20 000	2,20	0,65	2,42	0,25	2,12	2,92
20 000	50 000	1,41	3,18	2,72	0,92	1,30	3,29
50 000	100 000	0,50	0,35	0,99	1,47	.	0,01
100 000	*	0,10	5,34	0,25	0,49	.	0,24
nad 1ha		1,21	3,07	1,70	0,61	1,88	0,44

Veľkos poz. [m ²]		Banská Bystrica	Rimavska Sobota	Prešov	Svidník	Koice-okolie	Michalovce
nad	do						
10 000	20 000	0,31	0,16	7,76	0,52	1,63	0,12
20 000	50 000	0,62	0,12	0,18	.	0,56	0,12
50 000	100 000	0,30	0,09	0,21	0,01	0,76	.
100 000	*	.	.	0,19	0,01	0,77	.
nad 1ha		0,43	0,13	0,80	0,07	0,82	0,12

Prameň: VÚGK, vlastné výpočty
Vypracoval: VÚEPP

Výmera poľnohospodarskej pôdy v znevyhodennych oblastiach – LFA

v ha

Tabuľka . 34

Kraj	výmera LFA	Kraj	výmera LFA
Bratislavský	36 785	Žilinský	175 098
Trnavský	42 303	Banskobystricky	311 445
Treniansky	115 715	Prešovsky	278 782
Nitriansky	52 986	Košický	261 496
SR spolu			1 274 608

Prameň: VPOP
Vypracoval: VÚEPP

5.3 Usporiadúvanie pozemkového vlastníctva

Obnova evidencie pozemkov a právnych vzťahov k nim, úprava vlastníckych vzťahov k pôde vrátane reštitúcií, pozemkové úpravy.

Z celkového počtu 3 537 katastrálnych území SR v 1 214 katastrálnych územiach usporadúva pozemkové vlastníctvo štátna správa na úseku pozemkových úprav. Z katastrálnych území, zaradených do pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, sa 759 riešilo v konaniach podľa zákona SNR č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov.

Spolu bolo k 31. 12. 2010 rozhodnutím správneho orgánu schválených a zapísaných 2,617 registrov (z toho 1 171 v kompetencii MPRV SR a 1 447 kompetencii ÚGKK SR), čo predstavuje viac oproti roku 2009 o 207 registrov zapísaných v katastri nehnuteľností.

Úprava vlastníckych vzťahov k pôde

V reštitučných konaniach podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov bolo do 31. 12. 2010 vydaných 42 776 rozhodnutí, ktorými sa priznalo vlastníctvo k pozemkom o výmere 207 516 ha. Pre zákonné prekážky sa nevydali pozemky o výmere 31 364 ha, za ktoré patrí oprávneným osobám náhrada (finančná, alebo v pozemkoch ktoré sú vo vlastníctve štátu). V porovnaní so stavom k 31. 12. 2009 bol počet vydaných rozhodnutí, ktorými sa priznalo vlastníctvo, vyšší o 713, výmera vydaných pozemkov vyššia o 1 171 ha a výmera nevydaných pozemkov pre zákonné prekážky vyššia o 59 ha. Pri pozemkových spoločenstvách bolo vydaných 11 688 rozhodnutí, ktorými sa priznalo vlastníctvo k pozemkom o výmere 123 108 ha. Pre zákonné prekážky sa nevydali pozemky o výmere 17 101 ha riešené formou náhrad. Oproti stavu k 31. 12. 2009 to bolo o 165 rozhodnutí viac, výmera vydaných vyššia o 338 ha a nevydaných pozemkov pre zákonné prekážky o 30 ha viac.

V reštitučných konaniach, podľa zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov, bolo k 31. 12. 2010 vydaných 24 032 rozhodnutí, ktorými bolo navrátené vlastníctvo k pozemkom na výmere 11 078 ha a priznaná náhrada za pozemky o výmere 9 007 ha. V rámci pozemkových spoločenstiev bolo vydaných 4 582 právoplatných rozhodnutí, ktorými bolo navrátené vlastníctvo k pozemkom na výmere 7 771 ha a priznaný nárok na náhradu za pozemky o výmere 1 939 ha.

Pozemkové úpravy

Do roku 2010 bolo rozpracovaných 321 projektov pozemkových úprav. Ukončených a rozhodnutím orgánu štátnej správy na úseku pozemkových úprav schválených bolo 97 projektov. Z počtu 321 projektov pozemkových úprav sa z dôvodov riešenia ekologicky na rušenej krajiny uskutočňujú pozemkové úpravy v Žiarskej kotline v 20 katastrálnych

územiach a v oblasti Vysokých Tatier a Spišskej Magury v 52 katastrálnych územiach. Uvedené projekty pozemkových úprav boli financované z prostriedkov štátneho rozpočtu SR. Do katastra nehnuteľností bolo zapísaných 97 katastrálnych území po vykonaní projektu pozemkových úprav. Z celkového počtu pozemkových úprav (418) v roku 2010 prebiehalo konanie o pozemkových úpravách, kde projektov pozemkových úprav hradených z fondov EÚ v 245 katastrálnych územiach, a v ďalších 67 katastrálnych územiach boli projekty pozemkových úprav ukončené a zapísané v katastri nehnuteľností.

Prehľad o obnove evidencie pozemkov, úprave vlastníckych vzťahov a pozemkových úpravách uvádza tabuľka č. 43 v prílohe č. 10.

5.4 Pracovné sily

Štruktúra zamestnancov

V roku 2010, podľa metodiky štvrťročného výkazníctva ŠÚ SR, pracovalo **v poľnohospodárstve 78,3 tis. osôb**. Podľa Výberového zisťovania pracovných síl⁹ (VZPS) bolo zamestnaných v poľnohospodárstve (poľnohospodárstvo, pestovanie plodín, chov zvierat, zmiešané poľnohospodárstvo) celkom 56,3 tisíc pracovníkov, z toho 71,8 % mužov a 28,2 % žien. Medziročne sa počet osôb pracujúcich v poľnohospodárstve znížil o 9 tis. osôb, t. j. o 13,8 %. Tento podielový medziročný pokles je od roku 2000 najvyšší. V posledných dvoch rokoch vysoké medziročné poklesy pracovných síl boli spôsobené ekonomickou krízou a ekonomickou recesiou poľnohospodárskej prvovýroby. V porovnaní s predchádzajúcim rokom klesol počet mužov o 12,9 % a žien o 15,9 %. Podielové zastúpenie mužov v ostatných rokoch osciluje okolo 72 %.

Vývoj počtu zamestnancov v poľnohospodárstve v tis. osobách

Tabuľka č. 35

Pracujúci v poľnohospodárstve	Rok		Medziročná zmena v %	
	2009	2010	2009/08	2010/09
Zamestnanci	58,4	49,6	-11,2	-15,1
Podnikatelia	6,6	6,7	6,5	1,5
Vypom. člen. dom. poľn.	0,3	-	0	0
Pracovníci spolu	65,3	56,3	-9,7	-13,8

Prameň: ŠÚ SR, Výberové zisťovanie pracovných síl (VZPS)

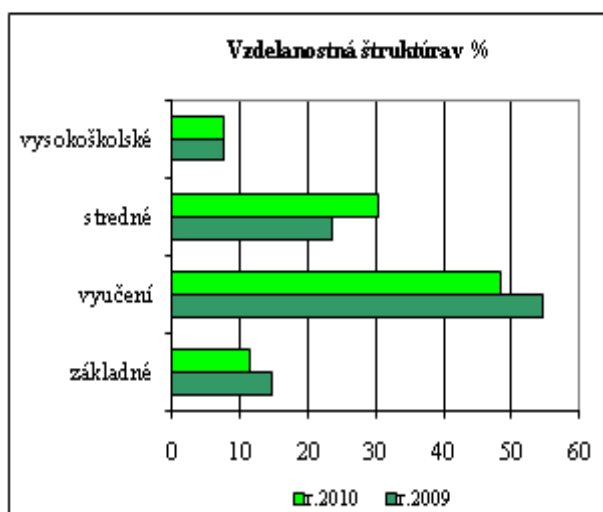
Vypracoval: VÚEPP

⁹ Štatistický úrad SR vykazuje zamestnanosť podľa medzinárodne uznávanej metodiky štvrťročného výberového zisťovania pracovných síl v domácnostiach. Podľa tejto metodiky sú za pracujúcich považované všetky osoby vo veku nad 15 rokov, ktoré v sledovanom (referenčnom) týždni vykonávajú aspoň jednu hodinu prácu za mzdu, plat alebo prácu s cieľom dosiahnutia zisku, vrátane osôb pracujúcich v zahraničí. Môže ísť o prácu na plný alebo kratší pracovný čas, dočasnú, príležitostnú alebo sezónnu prácu. Medzi pracujúcimi sú zahrnutí aj vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov, ktorí za svoju činnosť nepoberajú žiadnu mzdu alebo odmenu a profesionálni príslušníci ozbrojených zložiek. Za pracujúcich sa považujú tiež osoby, ktoré majú prácu, ale v sledovanom týždni nepracujú pre chorobu, dovolenku, materskú dovolenku, školenie, zlé počasie, v dôsledku štrajku a výluky, s výnimkou osôb na dlhodobom neplatenom voľne a osôb na rodičovskej dovolenke.

Z hľadiska **postavenia zamestnancov** (pracovného statusu) z celkového počtu 88,1 % tvorili zamestnanci a 11,9 % podnikatelia. Z dlhodobého hľadiska je vidieť klesajúci podiel zamestnancov a mierny nárast podielu podnikateľov.

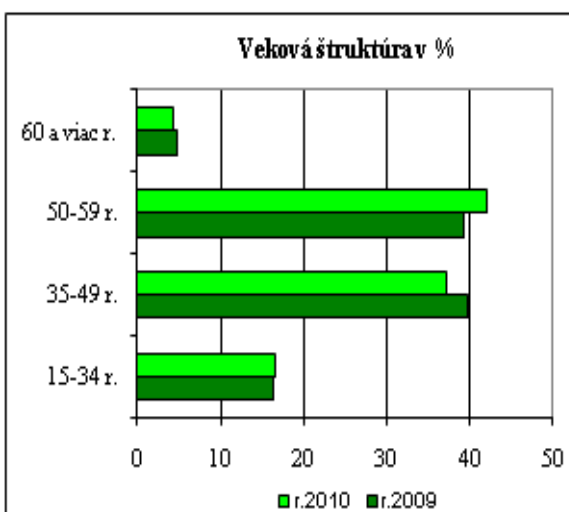
V štruktúre pracovníkov podľa **veku**, najviac medziročne klesol počet pracovníkov vo vekovej kategórii 40-49 rokov o 3,5 tis. osôb (t. j. o 18 %). V tejto vekovej skupine tvorili takmer dve tretiny ženy, čo súviselo s rušením niektorých prevádzok živočíšnej výroby, v ktorých všeobecne viac pracujú ženy. Druhý najvyšší medziročný úbytok bol v najmladšej kategórii pracovníkov do 29 rokov o 2,4 tis. osôb (t. j. o 33,3 %), v ktorej naopak tvorili až tri štvrtiny muži. Hlavným dôvodom poklesu v tejto skupine pracovníkov je príjmová deprivácia a nízka cena práce v poľnohospodárstve. Proporcionálne dlhodobo výrazne klesá podiel pracovníkov v nižších vekových kategóriách a mierne i v stredných kategóriách a naopak sa zvyšuje podiel osôb v starších vekových kategóriách nad 50 rokov. V poľnohospodárstve nedochádza k prirodzenej reprodukcii pracovných síl a pre budúce obdobie bude nevyhnutnou výzvou potreba generačnej obmeny pracovných síl (predovšetkým v manuálnych profesiách). Podľa VZPS priemerný vek v roku 2010 v poľnohospodárstve bol 46,1 roka (v roku 2009 bol 45,7 roka), ktorý je od roku 1970 historicky najvyšší. Takmer dve tretiny (63,2 %) pracovníkov v poľnohospodárstve mali v roku 2010 viac ako 45 rokov.

Graf č. 33

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP

Graf č. 34

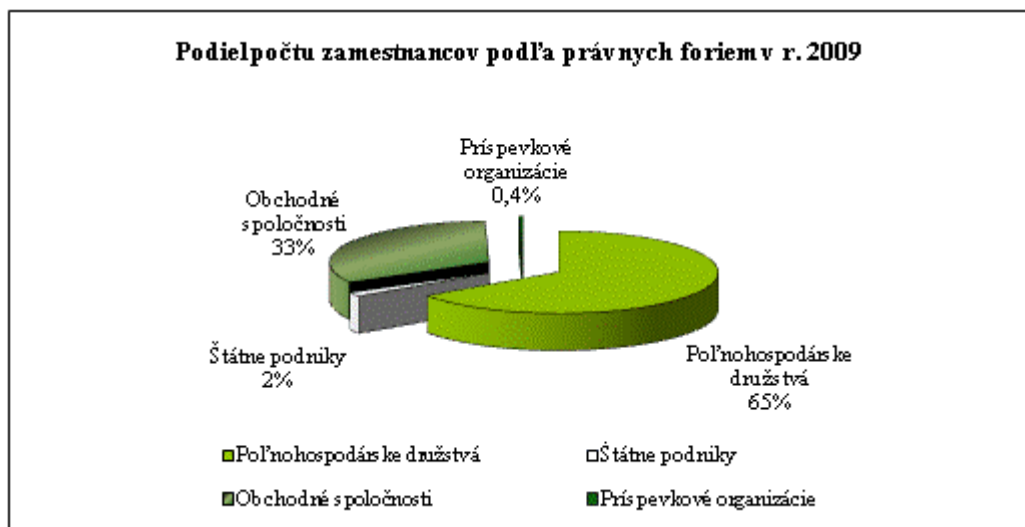

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP

Štruktúra zamestnancov z hľadiska **vzdelania** sa medziročne zmenila tak, že klesli počty pracovníkov vo všetkých vzdelanostných kategóriách, najviac u vyučených pracovníkov (o 5,6 tis. osôb t. j. o 15,7 %) a u pracovníkov so základným vzdelaním (o 3,1 tis. osôb t. j. o 32,3 %). Počet vysokoškolsky vzdelaných pracovníkov v poľnohospodárstve činil v roku 2010 4,5 tis. osôb (t. j. 8 %) a podiel vysokoškolsky vzdelaných pracovníkov sa od roku 2000 s miernymi odchýlkami zvyšuje. V sledovanom roku bol každý trinásť pracovník v poľnohospodárstve vysokoškolsky vzdelaný. Tento počet je vzhľadom na modernizáciu tohto odvetvia nedostatočný. Všeobecne sa ale v poľnohospodárstve vzdelanostná štruktúra zlepšuje.

V organizáciách s počtom 20 a viac zamestnancov pracovalo v roku 2010 v poľnohospodárskej prvovýrobe (pestovanie plodín, chov zvierat) 32 750 fyzických osôb (priemerný evidenčný počet), čo bolo o 1,7 tisíc (4,9 %) menej ako v roku 2009.

Graf č. 35

Prameň: Štvrťročný výkaz o práci, Práca 2-04 (výberové zisťovanie), CD MP SR

Vypracoval: VÚEPP

V potravinárskom priemysle (výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov) pracovalo 36 865 zamestnancov čo bolo o 4,6 % menej ako v roku 2009. Aj v organizáciách výroby potravín a nápojov (bez tabaku) s 20 a viac zamestnancami klesol priemerný evidenčný počet zamestnancov (fyzické osoby) o 1,6 tis. osôb t. j. o 5 % na 30 595 osôb.

Priemerná mzda v poľnohospodárstve v roku 2010 činila 601 € (v organizáciách s 20 a viac zamestnancami) a medziročne sa zvýšila len o 0,6 percentuálneho bodu. Tento nárast bol zo sledovaných odvetví jeden z najnižších. Mzdová parita poľnohospodárstva voči priemeru národného hospodárstva dosiahla 71,5 % a oproti minulému roku sa znížila o 2,4 percentuálneho bodu.

Priemerná mzda v potravinárstve (výroba potravín) medziročne vzrástla o 4,1 % na úroveň 686 €.

Podrobnejšie informácie o štruktúre pracovníkov a vzdelanostnej úrovni sú v tabuľkách č. 44 – 46 v prílohe č.10.

Nezamestnanosť

Podľa údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR (UPSVAR) bolo k 31.12.2010 z celkového počtu 167 tisíc odvetvovo identifikovaných uchádzačov o zamestnanie 11,5 tisíc, t. j. 6,9 % s posledným zamestnaním v pôdohospodárstve (poľnohospodárstvo vrátane lesníctva). V porovnaní s predchádzajúcim rokom to znamená nárast o 0,4 p. b. Pôdohospodárstvo bolo v roku 2010 odvetvím s piatym najvyšším stavom uchádzačov o zamestnanie v evidencii úradov práce. Podiel dlhodobo nezamestnaných, ktorí sú v evidencii dlhšie ako jeden rok, sa medziročne zvýšil zo 48,1 % v roku 2009 na 55,3 % v roku 2010, čo u tejto nezamestnanej populácie naznačuje veľmi slabú reintegráciu do trhu

práce. Podiel dlhodobo nezamestnaných z pôdohospodárstva nad 2 roky sa oproti minulému roku zvýšil o 1,8 p. b. (v roku 2010 tvoril 38,4 %). Z celkového počtu dlhodobo nezamestnaných (nad 2 roky) v roku 2010 bol každý desiaty z pôdohospodárstva. Ku koncu roka 2010 každý druhý evidovaný nezamestnaný s posledným zamestnaním v pôdohospodárstve bol v evidencii úradov práce viac ako jeden rok a každý tretí viac ako dva roky. V roku 2010 v štruktúre agrárnej nezamestnanosti prevládala dlhodobá nezamestnanosť nad jeden rok (tvorila 55,3 %), na rozdiel od roku 2009, v ktorom naopak prevládala krátkodobá nezamestnanosť do jedného roka (tvorila 52 %). Tento trend bol spôsobený tým, že v roku 2010 sa zaevidovalo na úradoch práce o 1,4 tis. osôb (s posledným zamestnaním v pôdohospodárstve) menej ako v roku 2009 a naopak veľmi málo týchto osôb sa znovu zamestnalo. Ročný prítok do evidencie nezamestnanosti z pôdohospodárstva bol v roku 2010 7 013 osôb, čo bolo medziročne o 16,7 % menej.

Vývoj poľnohospodárskej nezamestnanosti na Slovensku

Tabuľka č. 36

Ukazovateľ	Rok		Medziročná zmena v p. b.	
	2009	2010	2009/08	2010/09
Počet uchádzačov o zamestnanie k 31. 12. ¹	11 898	11 497	+17,8	-3,4
Podiel z celkového počtu odvetvovo identifikovaných uchádzačov o zamestnanie v %	6,5	6,9	-1,4	0,4

Prameň: www.upsvar.sk

Poznámka: ¹ pôdohospodárstvo

Vypracoval: VÚEPP

5.5 Ekologická poľnohospodárska výroba

Celková výmera ekologicky obrábanej pôdy v SR v roku 2010 predstavovala 178 235 ha (t. j. 9,0 % z celoštátnej využiteľnej verifikovanej výmery poľnohospodárskej pôdy podľa LPIS).

Výmera ekologicky obrábanej pôdy v SR v hektároch

Tabuľka č. 37

Ukazovateľ	Výmera p. p. podľa druhu pozemku (ha)				
	orná pôda	TTP	ovocné sady	vinohrady	p. p. v rámci EPV spolu
2009	47 549	98 126	1 032	55	146 762
2010	57 416	119 506	1 234	79	178 235
Rozdiel (ha) 2010-2009	9 867	21 380	202	24	31 473
Index 2010/2009	20,8	21,8	19,6	43,6	21,4

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR, vypracoval: VÚEPP.

Legenda: p. p. – poľn. pôda, EPV – ekologická poľnohospodárska výroba, TTP – trvalé trávne porasty

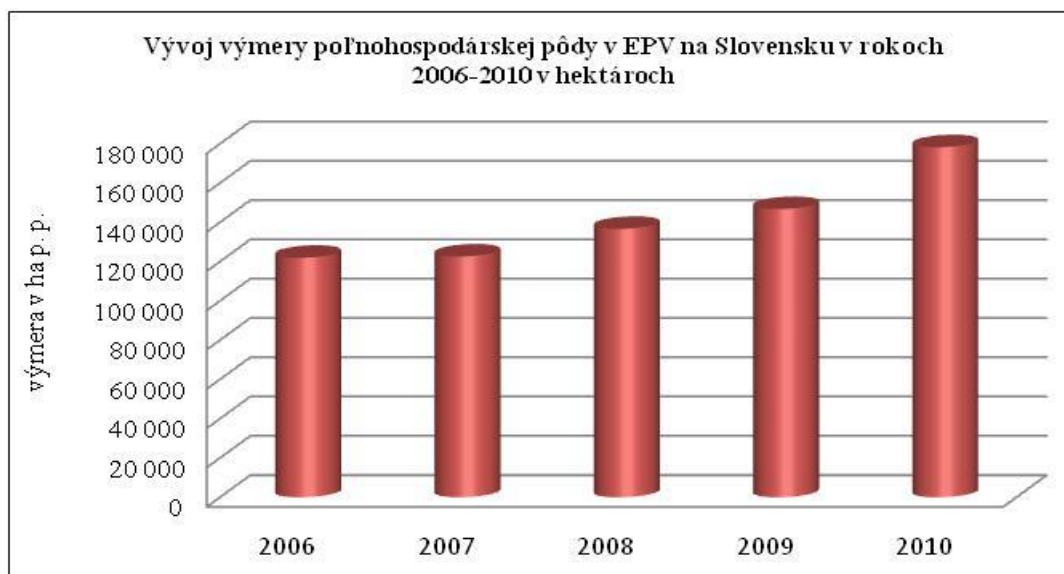
Vypracoval: VÚEPP

Jej medziročný nárast bol 31 473 hektárov (21,4 %). V ekologickej poľnohospodárskej výrobe (EPV) sa medziročne zvýšila výmera ornej pôdy (o 20,8 %), TTP (o 21,8 %), ovocných sádov (o 19,6 %) a vinohradov (43,6 %).

EPV svojím šetrným hospodárením okrem toho, že prispieva k zachovaniu kultúrneho stavu krajiny a ochrane životného prostredia, pomáha aj pri udržiavaní a ochrane

poľnohospodárskych území s vysokou prírodnou hodnotou (High Nature Value – HNV). Preto zvýšením výmery plôch v EPV sa zároveň prispieva aj k zvýšeniu výmery HNV v poľnohospodárskej krajine. V posledných štyroch rokoch možno pozorovať rastúci trend vo výmere p. p. v EPV na Slovensku v rokoch 2006 – 2010.

Graf č. 36

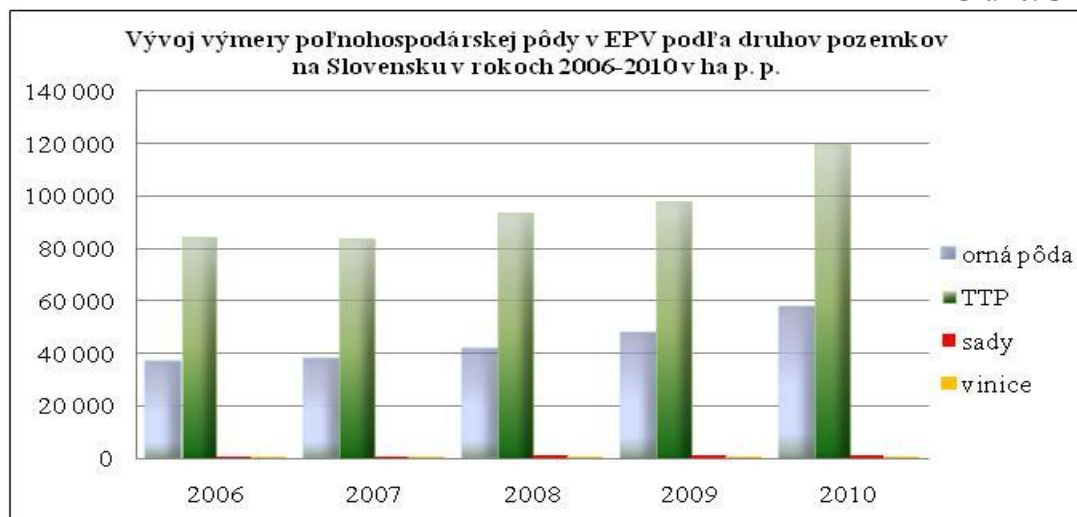
Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR.

Legenda: EPV – ekologická poľn. výroba, p. p. – poľn.pôda

Poznámka: Výmera poľn. pôdy v EPV celkom (vrátane plôch v konverzii)

Vypracoval: VÚEPP

Graf č. 37

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR

Legenda: EPV – ekologická poľn.výroba, TTP – trvalé trávne porasty

Poznámka: Výmera poľn. pôdy v EPV (vrátane plôch v konverzii)

Vypracoval: VÚEPP.

K pozitívnemu vývoju EPV prispela aj podpora v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007–2013 – opatrenie Agroenvironmentálne platby, podopatrenie Ekologické poľnohospodárstvo.

K 31. 12. 2010 evidoval ÚKSÚP celkom 497 prevádzkovateľov registrovaných v systéme EPV (v tom: 403 s pôdou – farmári, jeden včelár a i.). Ich počet medziročne vzrástol o 39 prevádzkovateľov (8,5 %).

**Prevádzkovatelia v EPV podľa právnej formy v SR
v rokoch 2009 a 2010**

Tabuľka č. 38

Právna forma	Počet prevádzkovateľov		Index 2010/2009	Rozdiel 2010-2009
	2009	2010		
družstvo	71	83	16,9	12
s.r.o.	208	238	14,4	30
a.s.	26	23	-11,5	-3
SHR	145	145	0,0	0
iné	8	8	0,0	0
Spolu	458	497	8,5	39

Podľa právnej formy sa medziročne zvýšil počet prevádzkovateľov v EPV: pri družstvách o 12 (o 16,9 %) a pri spoločnostiach s ručením obmedzeným o 30 (o 14,4 %).

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR
Vypracoval: VÚEPP

V roku 2010 inšpekčná a certifikačná organizácia v EPV – Naturalis SK vydala nasledovné certifikáty: na bioprodukty a biopotraviny (411) – z toho na bioprodukty (341) a biopotraviny (70); tiež na biokrmivá (45) a bioosivá (10). Počet výrobcov bioproduktov s certifikovanou produkciou dosiahol 183, výrobcov biopotravín – 40, výrobcov biopotravín s certifikovanou produkciou – 26 a výrobcov biokrmív s certifikovanou produkciou bolo šesť.

Pri certifikovanej produkcii v oblasti bioproduktov a biopotravín, podľa Naturalis SK, bola v minulom roku v rámci RV nasledovná komoditná štruktúra: byliny, čerstvá zelenina, čerstvé ovocie, obilniny, okopaniny, olejiny, osivá, strukoviny, koreniny, krmivá a krmné zmesi, krmné plodiny, cereálne výrobky, cestoviny, čaje, čokoláda a cukrovinky, mlynské výrobky, ocot, ovocné koncentráty, mrazené ovocie, sušené ovocie, sušená zelenina, škrupinové ovocie, víno, výrobky zo sóje, dojčenské pokrmky, jedlé tuky a oleje. V ŽV bol sortiment bioproduktov/ biopotravín menší ako v RV. V rámci ŽV boli certifikované nasledovné bioprodukty a biopotraviny: zvieratá, mlieko, ovčia vlna, vajcia, mäso a mäsové výrobky, mliečne výrobky.

Ku koncu roku 2010, podľa evidencie Naturalis SK, bolo ekologickým spôsobom chovaných spolu 344 696 ks hospodárskych zvierat. Najpočetnejšie boli nasledovné kategórie: sliepky (188 688 ks), ovce a jahňatá (109 627 ks), hovädzí dobytok (43 668 ks), kozy a kozľatá (1 754 ks), kone (651 ks), ošípané (121 ks).

V roku 2010 sa uskutočnili viaceré významné podujatia týkajúce sa aj EPV, napríklad:

- Fórum bezpečnosti, kvality a kontroly potravín (20. – 21. 01. 2010, Bratislava).
- Seminár pre ekologických poľnohospodárov pre fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe zorganizoval 10. – 11. 02. 2010 Agroinštitút Nitra.
- Každoročne sa vo februári v nemeckom Norimbergu koná svetový veľtrh biopotravín BioFach. Slovenská republika sa na veľtrhu formou národného stánku s výmerou 56 m² prezentovala štvrtý raz. V rámci stánku v hale 4 malo priame zastúpenie Ministerstvo pôdohospodárstva SR, zástupcovia kontrolnej organizácie EPV na Slovensku Naturalis SK

a nasledovní vystavovatelia – ekoproducenti: Búšlak OIL s.r.o. (bioolej, poľné plodiny, bioosivá, HD); Agrovital PD Veľké Stračiny (biovajcia tr. A, cestoviny); SEMA HŠ Sládkovičovo – bioosivá (kukurica, triticales, slnečnica, horčica, špalda a i.); Ján Cibulka CIBI Marcelová (bio kukuričné, špaldové, amarantové a zemiakové lupienky); Ekotrend Myjava, s.r.o. (biocestoviny, múky, čaje, trvanlivé pečivo a i., obchodná značka BIOMILA).

- V rámci **Dní ekologického poľnohospodárstva na Slovensku 2010** od 15. 08. do 15. 10. 2010 sa uskutočnili informačné semináre, Dni otvorených dverí na biofarmách a iné akcie.
- **Národný workshop** o vzdelávacích potrebách ekologických poľnohospodárov – sa uskutočnil 28. 10. 2010 v SPU Nitra.
- Farmy v EPV sa aj v roku 2010 mohli prihlásiť do súťaže **“Biofarma roka 2010”**, kde víťazom súťaže sa stalo PD Važec. Jej slávnostné vyhlásenie sa uskutočnilo v rámci osláv svetového dňa potravín na konferencii v Agroinštitúte v Nitre. Pri tejto príležitosti bola udelená aj pamätná medaila FAO Ing. Dušanovi Janovíčkovi z fy Ekotrend Myjava s.r.o. ako jednému zo zakladateľov EPV v SR.
- Ocenenie **„Biopotravina roka 2010“** na základe rozhodnutia spotrebiteľov získal produkt Biomila sušené jablká od výrobcu Ekotrend Myjava, spol. s r.o. Do tejto súťaže bolo nominované aj Tatranské horské mlieko bio polotučné, Tatranský bio zákys a Tatranský bio encián Camembert vyrábané Tatranskou mliekárňou, a.s. Kežmarok.

Obr. č. 1

Logo ekologickej výroby EÚ

Prameň: Nariadenie Komisie (EÚ) č. 271/2010 (Pril., časť A.)

Podľa nariadenia Komisie (EÚ) č. 271/2010, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 889/2008, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá implementácie nariadenia Rady (ES) č. 834/2007 so zreteľom na logo ekologickej výroby Európskej únie – vstúpilo od 1. júla 2010 do platnosti nové logo ekologickej výroby Európskej únie na označovanie ekologických produktov (bioproduktov a biopotravín), Obr. č. 1.

Okrem existujúcich doterajších označení pre určité produkty je povinné aj ekologické logo EÚ, tzv. „Eurolist“, „Euro-Leaf“, ktorý sa bude povinne zobrazovať, ak predbalené ekologické potraviny spĺňajú potrebné normy a boli vyrobené v niektorom členskom štáte EÚ. Termín "logo ekologickej výroby Spoločenstva" nahrádza "logo ekologickej výroby Európskej únie". Nariadenie tiež upravuje pravidlá používania tohto loga. Nie je povinné pre nespracované produkty, produkty v konverzii a vhodné krmivá a pre produkty z tretích krajín. Nariadenie dovoľuje používať obaly a etikety s doteraz platným logom do 1. 7. 2012.

Špecifické podmienky označovania sa týkajú najmä nasledovných skupín (Naturalis SK):

- nespracované alebo živé produkty,
- minimálne 95 % hmotnosti zložiek poľnohospodárskeho pôvodu je ekologických a ostatné zložky sú podľa nariadenia povolené,
- potravina má menej ako 95 % ekologických zložiek a ostatné zložky sú povolené podľa nariadenia,
- produkty, potraviny, osivá v konverzii na ekologické poľnohospodárstvo,

-minimálne 95 % sušiny krmiva je ekologického pôvodu.

5.6 Produkcia biomasy a obnoviteľných zdrojov energie

Pozvoľné napredovanie vo využívaní obnoviteľných zdrojov energie (OZE) na Slovensku pokračovalo aj v roku 2010. V roku 2009 bola ukončená podpora na pestovanie energetických plodín, ktorá bola poskytovaná od roku 2007 na základe Nariadenia vlády č.158/2007 Z.z., a tak v roku 2010 už nebolo možné podávať žiadosti o platbu na pestovanie energetických plodín.

K podporným formám na zvýšenie využívania OZE patrilo poskytovanie nenávratných finančných prostriedkov v rámci operačných programov Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka a ďalších ministerstiev. Program rozvoja vidieka 2007-2013 podporuje výstavbu poľnohospodárskych bioplynových staníc, tiež rekonštrukciu a modernizáciu výrobných objektov na využívanie OZE a v opatrení Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam podporuje doplnkovú výrobu nepoľnohospodárskeho charakteru vrátane využívania OZE. Podpory v rámci operačných programov prispeli v roku 2010 k spusteniu do prevádzky nových bioplynových staníc a začatiu výstavby ďalších BPS na Slovensku. V rámci opatrenia Modernizácia fariem bolo prijatých 13 projektov na stavebné investície na spracovanie biomasy. Finančnými prostriedkami v rámci PRV 2007-2013 je podporované aj zakladanie porastov rýchlorastúcich drevín. Pestovanie rýchlorastúcich drevín na poľnohospodárskej pôde pre energetické účely je poňaté ako nepoľnohospodárske využitie poľnohospodárskej pôdy a vyžaduje dočasné vyňatie z poľnohospodárskej pôdy podľa § 17 zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Pripravujú sa zmeny podmienok pre pestovanie rýchlorastúcich drevín na poľnohospodárskej pôde, ktoré sa budú vykonávať pomocou vládneho nariadenia na základe úprav v zákone č. 220/2004 Z.z. Cieľom bude rozšírenie možnosti podnikania na poľnohospodárskej pôde za účelom produkcie energetickej biomasy. Nariadenie navrhuje ustanoviť register pozemkov rýchlorastúcich drevín na poľnohospodárskej pôde. Tento register má prispieť najmä k ochrane najkvalitnejších poľnohospodárskych pôd a má pomôcť zabezpečiť odborný dohľad nad vykonaním spätnej rekultivácie pôdy.

V roku 2010 bola odsúhlasená novela zákona č. 309/2009 Z.z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorej časť nadobudla účinnosť 1.2.2011 a ďalšia časť 1.4.2011. Týka sa predovšetkým úprav podmienok súčasnej podpory OZE, hlavne pri výrobe elektriny zo slnečnej energie. Uvedenou novelou sa zamedzuje poskytnutiu dvojitej podpory, odstraňujú sa nadmerné výhody súčasného čerpania štátnej podpory a pomocou regulovaného a kontrolovaného systému povolení by sa malo dospieť k tomu, aby sa nerozmohli nestabilné a pridrahé zdroje energie.

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO) novelizoval výnosom 02/2010 z 23 júna 2010 pevné ceny elektriny z obnoviteľných zdrojov. Stanovené pevné ceny pre rok

2010 v eurách na megawathodinu sú rôzne podľa jednotlivých druhov OZE a sú nastavené tak, aby umožnili záujemcom o investovanie do OZE primeranú návratnosť investícií v rozsahu 8-10 rokov.

Európskou úniou odporúčaná referenčná hodnota podielu biozložiek v pohonných hmotách 5,75 % do konca roka 2010 bola v októbri 2010 nariadením vlády znížená na 3,7 % do konca roka 2010. Nariadenie by malo zabrániť uplatňovaniu sankčných pokút v prípade neplnenia pôvodne schváleného percenta podielu biozložiek.

V októbri 2010 bol schválený Národný akčný plán pre energiu z OZE. V akčnom pláne sa stanovujú národné ciele členského štátu pre podiel energie z obnoviteľných zdrojov spotrebovanej v doprave a v sektore výroby elektriny, tepla a chladu v roku 2020. Slovensku vyplýva povinnosť do roku 2020 zvýšiť využívanie OZE v pomere k hrubej konečnej energetickej spotrebe na 14 %. Slovensko by sa malo podľa schváleného akčného plánu sústrediť najmä na využívanie biomasy.

Energia vyrobená z vybraných druhov obnoviteľných zdrojov

Tabuľka č. 39

OZE	2008		2009		Elektrina	Teplo
	Elektrina v GWh	Teplo v TJ	Elektrina v GWh	Teplo v TJ	Index 2009/08	Index 2009/08
Drevo / drevný odpad / ostatný tuhý odpad	480	1 910	493	2 406	102,7	126,0
Bioplyn z organických látok	0	2	0	3	0,0	150,0
Bioplyn z čističiek odpadových vôd	12	160	18	14	150,0	8,8
Ostatný bioplyn	3	0	4	2	133,3	0,0
Spolu	495	2 072	515	2 425	104,0	117,0

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: VÚEPP

K najviac pestovaným plodinám na energetické účely aj v roku 2010 patrili repka olejná a kukurica na zrno uplatňované predovšetkým pri výrobe biopalív. Predpokladá sa, že plochy repky olejnej sa budú ďalej zvyšovať v závislosti od zväčšovania výrobných kapacít metylesteru z repkového oleja. Kukurice, ktorá je základnou surovinou pri výrobe bioetanolu na Slovensku, sa ročne spotrebuje cca 300 tisíc ton. Sortiment EP bol rozšírený o energetické druhy tráv, ktoré sa javia ako perspektívne na spaľovanie, napr. cirok sudánsky, kostrava trsteníkovitá, chrastnica trsteníkovitá. Ďalej sú v malom rozsahu (overovacie pokusy) pestované: láskavec, ozdobnica čínska, štiavec kýmny- Uteuša. Dochádza tiež k rozširovaniu porastov energetických drevín aj napriek brzde, ktorou je potreba vyňatia z poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Sledovania Štatistického úradu v Bratislave v oblasti využívania OZE k výrobe energie ukazujú naďalej trend pozvoľného nárastu výroby energie z OZE.